

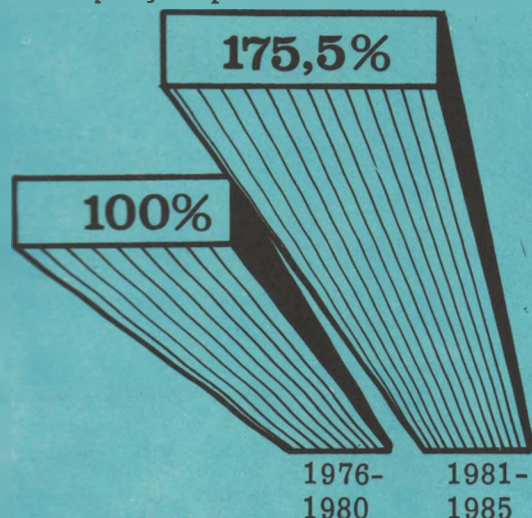
Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

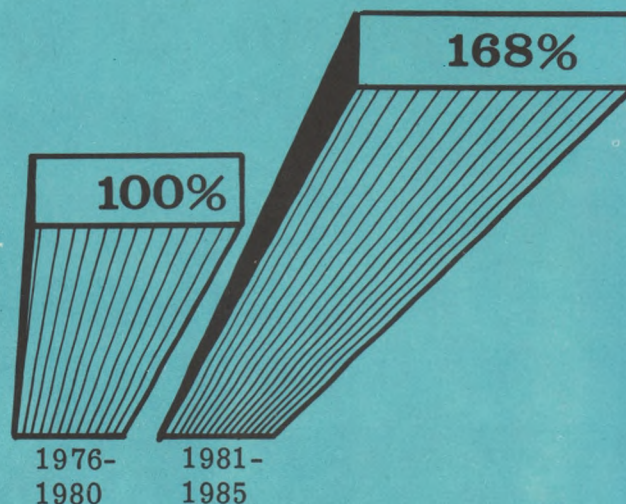
PIRGHII EFICIENTE
DE RIDICARE
A NIVELULUI CALITATIV AL
ACTIVITĂȚII ECONOMICE

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII COMERȚULUI EXTERIOR

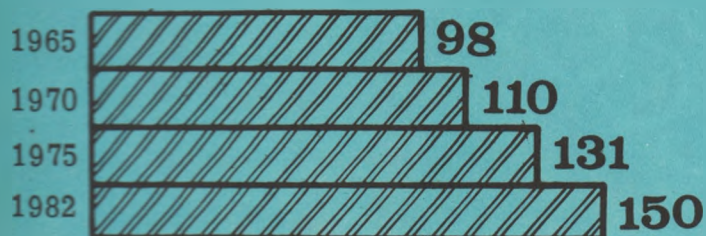
DINAMICA VOLUMULUI TOTAL AL
COMERȚULUI EXTERIOR
- în prețuri plan 1981 -



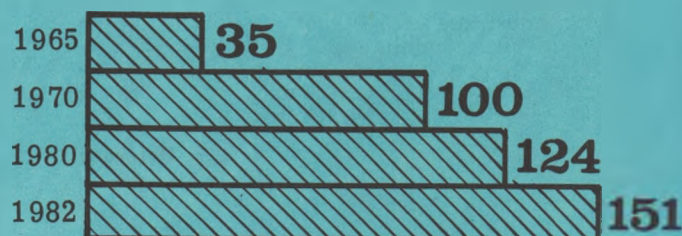
VOLUMUL ÎNCASĂRILOR VALUTARE
DIN TURISMUL INTERNAȚIONAL



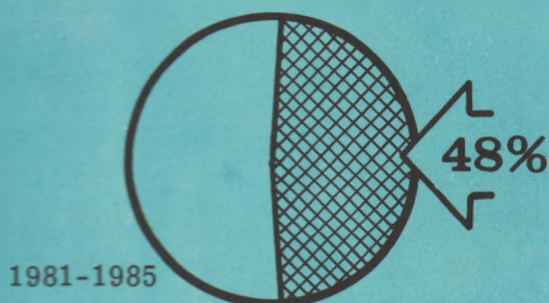
CREȘTEREA NUMĂRULUI DE ȚĂRI CU CARE
ROMÂNIA ÎNTREȚINE RELAȚII ECONOMICE,
COMERCIALE ȘI DE COOPERARE



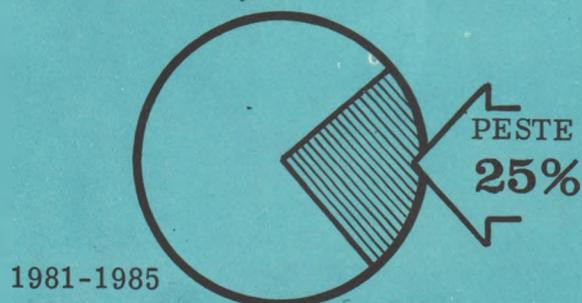
NUMĂRUL ȚIRGURILOR ȘI EXPOZIȚIILOR
INTERNAȚIONALE LA CARE A PARTICIPAT
ȚARA NOASTRĂ



PONDEREA ȚĂRILOR SOCIALISTE
ÎN COMERȚUL EXTERIOR AL ROMÂNIEI



PONDEREA ȚĂRILOR ÎN CURS
DE DEZVOLTĂRE ÎN SCHIMBURILE
COMERCIALE ȘI DE COOPERARE
ÎN PRODUCȚIE ALE ROMÂNIEI



● Vor fi amplificate relațiile economice cu toate statele lumii în spiritul avantajului reciproc, deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, excluderii oricărui amestec în treburile interne.

Noile reglementări cu privire la calcularea,

eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire a muncii

Pirghii eficiente de ridicare a nivelului calitativ al activității economice

NECESITATEA afirmării mai puternice a rolului factorilor intensivi, de eficiență economică în actualul cincinal, așezarea întregii activități economice pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestunii au făcut necesară adoptarea de către Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 a unor noi și importante măsuri de perfecționare a mecanismului economico-financiar. În contextul acestor măsuri un loc important îl ocupă cele referitoare la sistemul de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal. În articolul de față dorim să ne referim la unele aspecte privind calcularea și eliberarea fondului de retribuire al unităților industriale.

țirea activității sub un anumit aspect și ar determina o tendință de neglijare a îmbunătățirii altor aspecte importante ale activității economice.

Toate aceste considerente s-au avut în vedere la conceperea noilor reglementări, adoptându-se sistemul de calculare și eliberare a fondului de retribuire în funcție de mai mulți indicatori, care, prin conținutul lor, sint de natură să stimuleze toate laturile esențiale ale eficienței activității întreprinderilor.

Indicatori stimulativi

POTRIVIT noilor reglementări, prevăzute în Decretul Consiliului de Stat nr. 336 din 10 septembrie 1983, se introduc ca indicatori în funcție de care urmează, de la 1 octombrie 1983, să se calculeze și elibereze fondul de retribuire a muncii pentru unitățile din ramura industrie, **producția fizică** în strinsă corelare cu creșterea productivității muncii, **exportul, producția netă și producția marfă vândută și încasată**, iar în cazul celorlalte ramuri sau activități s-au stabilit indicatori specifici cu conținut asemănător. Eliberarea fondului de retribuire în funcție de realizarea mai multor indicatori constituie o pirghie importantă în stimularea îmbunătățirii activității unităților industriale, atît în ce privește creșterea producției fizice, a producției pentru export, cît și în ce privește creșterea eficienței economice — creșterea productivității muncii fizice, reducerea cheltuielilor materiale de producție și în general a costurilor de producție, accelerarea procesului de realizare a producției.

Rațiuni ale adoptării noilor reglementări

DUPĂ cum se știe, pînă în prezent calcularea și eliberarea fondului de retribuire al unităților industriale s-a făcut în funcție de gradul de realizare a producției nete planificate. Așa cum a confirmat practica, utilizarea la eliberarea fondului de retribuire a unui singur criteriu (a unui singur indicator), respectiv numai în funcție de gradul de îndeplinire a producției nete planificate s-a dovedit insuficientă. Eliberarea fondului de retribuire în funcție de gradul de îndeplinire a producției nete planificate a stimulat reducerea cheltuielilor materiale de producție și creșterea producției nete, creșterea aportului unităților industriale la sporirea venitului național. Dar, în condițiile eliberării fondului de retribuire pe baza producției nete, unitățile industriale nu au manifestat o preocupare corespunzătoare pentru realizarea ritmică a producției, pentru expedierea operativă a produselor la beneficiari și pentru întocmirea facturilor necesare și încasarea operativă a valorii producției de la beneficiari. Fenomenele negative apărute au determinat, de altfel, reconsiderarea rolului și funcțiilor indicatorului „producția marfă vîndută și încasată”, care s-a concretizat în două aspecte importante: a) includerea acestui indicator în sistemul indicatorilor Planului național unic de dezvoltare economico-socială și b) includerea sa în sistemul de indicatori ai cointeresării materiale.

Calcularea și eliberarea fondului de retribuire în funcție de un singur indicator — pînă în prezent, în funcție de producția netă — s-a dovedit, așa cum s-a precizat, insuficientă pentru stimularea îmbunătățirii tuturor laturilor activității și îndeosebi a laturilor calitative. În legătură cu acest aspect, nu este lipsit de sens să subliniem faptul că oricare indicator valoric al producției industriale ar fi folosit drept criteriu unic pentru calcularea și eliberarea fondului de retribuire, nu poate să răspundă cerințelor stimulării tuturor laturilor activității în vederea sporirii eficienței economice a acesteia. Fiecare indicator valoric al producției — producția globală, producția marfă, producția vîndută și încasată, producția netă — are un anumit conținut economic, reflectă volumul producției industriale sub un anumit aspect. Prin urmare, folosirea oricărui indicator drept criteriu de eliberare a fondului de retribuire ar stimula îmbunătă-

Tabelul nr. 1

Determinarea gradului de îndeplinire a indicatorilor în funcție de care se face calcularea fondului de retribuire

Indicatori	Plan (mil lei)	Realizat (mil lei)	Indicele de îndeplinire a indicatorilor de plan (sub formă de coeficient)	Coeficient (K)	Coeficientul corectat în funcție de îndeplinirea planului — K × Iq (f) (col. 5 col. 4) ×	Pentru personalul retribuit în acord exclusiv conducerea unității		Pentru personalul de conducere și personalul neretribuit în acord	
						7	8	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8	7	8
Producția fizică	4000	4200	1,0750	1,0	1,075	0,25	0,2687		
Producția pentru export	1500	1600	1,066	—	—	0,30	0,3199		
Valoarea producției nete	2400	2200	0,9166	—	—	0,25	0,2292		
Valoarea producției marfă vîndută și încasată	3500	3600	1,0285	—	—	0,20	0,2057		
Gradul de îndeplinire a indicatorilor (sub formă de coeficient)	—	—	—	1,0	1,075	1,00 (ΣK)	1,0235 (ΣK × Iq)		

Tabelul nr. 2

Calcularea fondului de retribuire în funcție de gradul de îndeplinire a indicatorilor de plan

Categoriile de personal	Gradul de îndeplinire a indicatorilor (sub formă de coeficient)	Fondul de retribuire (lei)		
		Planificat (Fpl)	Recalculat (Fc) (col. 1) ² × col. 1)	Solicitat (Fe)
0	1	2	3	4
1) Personalul retribuit în acord, exclusiv personalul din conducere	1,0750	4 500 000	4 337 500	4 703 500
2) Personalul din conducere și personalul neretribuit în acord	1,0235	500 000	511 750	486 500
Total	—	5 000 000	5 349 250	5 190 000

Potrivit Decretului, calcularea și eliberarea fondului de retribuire al unităților industriale se face în raport cu gradul de realizare, pe ansamblul unității, a indicatorilor de plan, astfel :

a) pentru personalul muncitor retribuit în acord, exclusiv personalul din conducerea unității, în raport cu gradul de realizare a producției fizice, cu respectarea condițiilor de calitate ;

b) pentru personalul din conducerea întreprinderii, fabricii sau uzinei și pentru personalul necuprins în acord, în raport cu gradul de realizare a planului producției fizice, a planului de export, a valorii producției nete și a producției marfă vândută și încasată, în următoarele proporții : — 0,30 pentru planul de export ; — 0,25, pentru producția fizică ; — 0,25 pentru valorarea producției nete ; — 0,20 pentru producția marfă vândută și încasată. De menționat că în cazul unităților industriale care nu au stabilite prin plan sarcini de export, coeficientul stabilit pentru planul de export se cumulează cu coeficientul stabilit pentru producția fizică.

Din cele redate rezultă că producția fizică reprezintă un indicator de bază în calcularea fondului de retribuire cuvenit întreprinderilor industriale, el constituind indicatorul în funcție de care se face calcularea și eliberarea fondului de retribuire pentru personalul retribuit în acord și, totodată, unul dintre indicatorii în funcție de care se face calcularea și eliberarea fondului de retribuire cuvenit personalului de conducere și personalului neretribuit în acord. Rațiunea economică a situației producției fizice ca indicator de bază rezidă în necesitatea stimulării întreprinderilor în îndeplinirea integrală a planului producției fizice, în creșterea producției fizice în concordanță cu nevoile reale ale economiei naționale, punându-se, totodată, capăt oricăror tendințe de a produce produse care nu sînt necesare economiei naționale. Pentru înlăturarea unor asemenea tendințe, în Decret se prevede că producția fizică planificată se consideră îndeplinită numai în situația în care s-au realizat integral toate sortimentele prevăzute în plan și cu prioritate cele destinate exportului ; nerealizarea unui sortiment nu poate fi compensată cu realizarea peste plan, în afara prevederilor legii, a altui sortiment.

Calcularea și eliberarea fondului de retribuire a personalului de conducere și neretribuit în acord în funcție de cei patru indicatori menționați mai înainte are în vedere întărirea răspunderii personalului de conducere al unităților industriale atît în creșterea producției fizice, cit și în creșterea eficienței economice a acesteia.

Gradul total de îndeplinire a indicatorilor de plan în funcție de care se face calcularea și eliberarea fondului de retribuire pentru personalul de conducere și personalul neretribuit în acord — $Gt(Iq)$, exprimat sub formă de coeficient, se calculează după formula : $Gt(Iq) = \sum K \cdot Iq$, în care : K — coeficientii corespunzători indicatorilor în funcție de care se face calcularea și eliberarea fondului de retribuire ; Iq — indicele de îndeplinire a indicatorilor de producție în funcție de care se face calcularea și eliberarea fondului de retribuire.

Prin urmare, gradul total de îndeplinire a indicatorilor de producție în funcție de care se face calcularea și eliberarea

fondului de retribuire cuvenit personalului de conducere și personalului neretribuit în acord se determină prin însumarea coeficienților corespunzători indicatorilor de producție în funcție de care se face calcularea și eliberarea fondului de retribuire, corecțati cu indicii de îndeplinire a sarcinilor de plan stabilite la indicatorii respectivi (utilizați în calcul sub formă de coeficient). Modul de calcul a gradului de îndeplinire a indicatorilor în funcție de care se face calcularea și eliberarea fondului de retribuire la o întreprindere industrială este redat în tabelul nr. 1. Calculat pe baza datelor din tabel, gradul de îndeplinire a indicatorilor de plan în funcție de care se face calcularea și eliberarea fondului de retribuire, exprimat sub formă de coeficient, este de : a) pentru personalul retribuit în acord — 1,0750 ; b) pentru personalul de conducere și cel necuprins în acord — 1,235.

Fondul de retribuire planificat corectat cu gradul total de îndeplinire a indicatorilor de plan în funcție de care se face eliberarea fondului de retribuire reprezintă fondul de retribuire admisibil sau cu alte cuvinte fondul de retribuire la care are dreptul o întreprindere în funcție de fondul de retribuire planificat pe categorii de personal și de gradul total de îndeplinire a indicatorilor de plan în funcție de care se face calcularea și eliberarea fondului de retribuire pe categorii de personal.

Fondul de retribuire, calculat în funcție de elementele menționate, se determină, prin urmare, pe categoriile de personal stabilite, după formulele :

a) pentru personalul muncitor retribuit în acord :

$$Fc = Fpl \times Gt(Iq)$$

b) pentru personalul de conducere și pentru personalul necuprins în acord : $Fc = Fpl \times Gt(Iq)$, în care : Fc — fondul de retribuire calculat ; Fpl — fondul de retribuire planificat ; Iq (f) — indicele de îndeplinire a planului producției fizice (sub formă de coeficient) ; $Gt(Iq)$ — gradul total de îndeplinire a indicatorilor în funcție de care se face calcularea și eliberarea fondului de retribuire pentru personalul din conducere și pentru personalul neretribuit în acord.

Modul de calcul al fondului de retribuire cuvenit unei întreprinderi industriale este redat în tabelul nr. 2. Economia sau depășirea la fondul de retribuire se determină ca diferență între fondul de retribuire calculat (Fc) și fondul de retribuire solicitat, rezultat din însumarea drepturilor individuale (Fe). Avînd în vedere fondul de retribuire planificat și gradul de îndeplinire a indicatorilor în funcție de care se face eliberarea fondului de retribuire, întreprinderea în cauză a realizat la fondul de retribuire o economie, exprimată în cifre absolute de 159 250 lei (5 349 250 — 5 190 000), iar în cifre relative de 3,16% economie care se regăsește ca o economie la costurile de producție.

Se impune precizarea că, în cazul în care fondul de retribuire rezultat din însumarea drepturilor individuale determinate potrivit legii este mai mare decît fondul de retribuire calculat, ca urmare a nerealizării indicatorilor stabiliți, diferența de fond de retribuire nu se eliberează de bănci, acoperindu-se, pînă la recuperarea rămănerilor în urmă și realizarea integrală a indicatorilor stabiliți, din fondurile prevăzute prin lege.

La ședința Comitetului Politic Executiv din 6 septembrie 1983, care a dezbătut măsurile referitoare la transpunerea în viață a Programului privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii și autogestunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuiției în acest cîmp, aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1983, s-a subliniat necesitatea ca toate organele de conducere din întreprinderi, centrale și ministere să ia măsuri pentru buna gospodărire și utilizarea rațională a fondului de retribuire, în raport cu rezultatele concrete în îndeplinirea planului ale fiecărei secții, atelier și formație de lucru. De asemenea, s-a indicat ca Ministerul Finanțelor, băncile, organele financiare din toate unitățile să exercite un control riguros asupra modului în care se calculează și se eliberează fondul de retribuire în fiecare unitate.

Exigențe în activitatea practică

NOILE reglementări privind calcularea și eliberarea fondului de retribuire impun cerințe sporite în fundamentarea și execuția planului, în organizarea producției și a muncii, în legătură cu care dorim să subliniem cîteva aspecte.

dr. Constantin ȘTEFAN

(Continuare în pag. 23)

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

FOLOSIREA LA ÎNTREAGA CAPACITATE A POTENȚIALULUI TEHNIC

IMPERATIV de maximă importanță pentru împlinirea principiilor autoconducerii și auto-gestunii economico-financiare, utilizarea intensivă, cu randament înalt a potențialului tehnic din dotare polarizează eforturile de gândire și acțiune creatoare ale colectivelor de oameni ai muncii din fiecare întreprindere și centrală industrială. Funcționarea corespunzătoare a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor constituie o pihrchie esențială pentru îndeplinirea ritmică a sarcinilor de producție, pentru onorarea la timp și în condiții de calitate superioară a produselor contractate cu beneficiarii interni și externi. În același timp, îmbunătățirea continuă a gradului de folosire a suprafețelor și capacităților de producție existente este impusă atât de necesitatea împlinirii programelor de creștere a eficienței și productivității muncii, cât și de cerința punerii în valoare a însemnatelor rezerve existente în acest domeniu.

Formulind, cu deosebită claritate, căile de urmat pentru obținerea unei producții maxime pe aceeași capacitate, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia, în cuvântarea la Sedința comună a Consiliului Național al Agriculturii și a Consfățuirii cu activul din industrie și investiții, ca în fiecare unitate economică să se acționeze cu exigență pentru organizarea mai bună a fluxurilor de producție, folosirea intensivă a mijloacelor moderne de producție, extinderea mecanizării și automatizării.

Indici superiori de folosire a mașinilor-unelte

UNITATE reprezentativă a industriei românești, întreprinderea de construcții de mașini Reșița este antrenată într-un amplu efort de înzestrare a economiei naționale cu mașini, agregate și instalații de înaltă performanță, aducându-și astfel contribuția la împlinirea unor programe prioritare de modernizare și creștere calitativă a industriei, a altor ramuri și sectoare de activitate. În acest an, I.C.M. Reșița produce, potrivit sarcinilor planificate, cu peste 419 700 C.P. motoare cu ardere internă mai mult decât realizările anului 1982, într-o gamă de puteri cuprinsă între 1 500 și 30 000 C.P., agregate folosite atât pentru propulsia navală și fluvială, cât și pentru tracțiune feroviară. Al treilea an al cincinalului marchează, de asemenea, o perioadă din viața înzestrării energeticii românești cu o gamă diversă de turbine și echipamente hidroenergetice, programul de fabricație în acest domeniu stabilind o dublare a producției față de anul precedent.

Asigurarea creșterii substanțiale a volumului de activitate are la bază fo-

losirea mai bună a potențialului tehnic din dotare, o eficiență sporită a modernei baze de producție cu care întreprinderea a fost înzestrată în ultimii ani. Este semnificativ din acest punct de vedere faptul că depășirea planului producției marfă, în cele opt luni din 1983, s-a realizat practic pe aceleași suprafețe și cu aceleași capacități de fabricație. Organizarea judicioasă a fluxurilor tehnologice, utilizarea intensivă a forței tehnice și umane au creat posibilitatea ca, în această perioadă, să se execute un volum de hidrogenatori mai mare decât realizările pe întregul an 1982, precum și să se depășească planul la alte sortimente deosebit de importante pentru economia națională.

Prin specificul activității, fabricația produselor din profilul I.C.M. Reșița necesită un volum mare de prelucrări mecanice pe mașini-unelte. Ponderea și importanța acestora sînt hotărîtoare în asigurarea unui grad superior de utilizare a potențialului productiv, în sporirea randamentului și eficienței folosirii fondurilor productive ale întreprinderii. Investigațiile efectuate evidențiază, de altfel, că secțiile cu cea mai importantă realizare a sarcinilor de plan în cele opt luni ale anului au asigurat și un grad sporit de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor-unelte.

Rezultate peste media pe întreprindere și mai mari decât sarcina planificată au înregistrat secțiile mecanică Mociur, mașini electrice II, motoare diesel. Aceasta demonstrează capacitatea organizatorică, mobilizarea efortului propriu al colectivelor respective pentru: ● programarea judicioasă a fabricației pe schimburi de lucru și încărcarea mai completă a mașinilor și instalațiilor din dotare; ● aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă cu piese și subsansamble; ● asigurarea cu S.D.V.-uri de calitate, unele executate cu forțe proprii sau recondiționate în atelierele secțiilor; ● creșterea gradului de calificare și spiritului de răspundere a personalului muncitor pentru folosirea la maximum a fondului de timp disponibil; ● întreținerea și repararea calitativă a mașinilor.

Cu prioritate aceste acțiuni și-au dovedit eficacitatea în cazul **utilajelor complexe**, de mare randament, cu rol conducător în procesul de fabricație. Din acest punct de vedere este de remarcat faptul că, prin măsurile inițiate de consiliul oamenilor muncii, în fiecare lună din acest an, la parcul de mașini-unelte organizat în linii tehnologice, în sectoarele cu producție omogenă, s-a înregistrat, în mod constant, un indice de utilizare a fondului de timp disponibil de 100%.

În cadrul întreprinderii există, de asemenea, un program de măsuri pentru creșterea permanentă a gradului de folosire a utilajelor și agregatelor de performanță. Astfel, din cele 11 grupe de mașini-unelte din această categorie, la

ase indicele de utilizare în luna august a fost depășit, realizându-se, pe această cale, un volum sporit de prelucrări mecanice față de lunile anterioare ale anului.

Organizarea mai bună a proceselor de fabricație

NECESITATEA asigurării, în permanență, a sporului de producție pe seama utilizării extensive și intensive a capacității de fabricație implică un efort organizatoric substanțial pentru găsirea și aplicarea celor mai adecvate soluții de încărcare și folosire a mașinilor și utilajelor, potrivit particularităților procesului tehnologic. Acțiunile desfășurate în acest domeniu, cunosc în acest an o paletă largă de manifestări în cadrul I.C.M. Reșița și au drept sursă investiția proprie de inteligență, experiența îndelungată a întregului personal muncitor. Între acestea se cuvine să menționăm pe cele referitoare la:

● **Introducerea mai rapidă în producție a studiilor de organizare a muncii** al căror efect se resimte benefic asupra folosirii judicioase a suprafețelor și capacităților de producție. Așa, de pildă, studiul privind reorganizarea secției de boghiuri (determinată de transferarea acestei fabricații la o altă unitate din cadrul județului) și-a propus drept obiectiv asigurarea unui flux de producție rațional pentru integrarea turbinelor hidraulice mici și a echipamentului hidromecanic. Soluțiile adoptate pentru reutilizarea la maximum a utilajelor și agregatelor fostei secții, folosirea cu eficiență a suprafețelor, în corelație cu portanța podurilor rulante, sectorizarea fluxului de fabricație au permis ca, începînd cu semestrul II al anului, noua secție să preia volumul planificat de echipamente hidroenergetice, eliminîndu-se pe această cale locurile înguste din secțiile mașini electrice și mecanică grea.

● **Inițierea unor sectoare de fabricație model.** Un astfel de sector, organizat în domeniul fabricației de servomotoare, asigură folosirea integrală, în toate cele trei schimburi, a mașinilor-unelte din dotare, aplicînd drept principiu de bază lucrul unui muncitor la două și trei utilaje.

● **Poliservirea** este una dintre acțiunile ce și-au găsit un cîmp larg de extindere în secțiile întreprinderii. În prezent, la un număr de 304 locuri de muncă se lucrează în acest regim, înregistrîndu-se astfel o economie de 160 muncitori calificați.

● **Dotarea întreprinderii cu un număr mare de mașini cu comandă numerică** a impus inițierea laboratorului de modernizare, întreținere și de-

Constantin RĂDUȚ

(Continuare în pag. 20)

RECUPERAREA ȘI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR

PENTRU ȚARA NOASTRĂ, antrenată într-un amplu proces de dezvoltare, satisfacerea cerințelor în continuă creștere de materii prime și materiale, prin mobilizarea intensă și folosirea rațională a tuturor resurselor, alături de lărgirea bazei energetice, reprezintă unul din obiectivele fundamentale ale strategiei economice. Este elocventă în această privință sublinierea făcută de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul prezentat celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., conform căreia, în etapa pe care o parcurgem „sităm pe primul plan lărgirea bazei proprii de materii prime, sporirea gradului de asigurare cu resurse interne a necesităților economiei naționale și reducerea substanțială a importurilor”

Efectele economice ale procesului de economisire

ÎN CADRUL multiplelor direcții de acțiune pentru asigurarea materiilor prime și materialelor necesare economiei naționale, recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a tuturor resurselor refolosibile, în condițiile luptei pentru o nouă calitate în care costul, eficiența și rentabilitatea sînt dominante, capătă o semnificație deosebită. Prin recuperare trebuie să se acopere cel puțin 40—50% din nevoile interne de fier, metale neferoase, fibre și fire textile, uleiuri minerale și altele, punindu-se capăt cu desăvîrșire oricărei risipe.

Acțiunea de mare însemnătate și actualitate — cu dimensiuni economice, tehnice, ecologice — de recuperare și introducere în circuitul producției materiale și prestărilor de servicii a materialelor refolosibile se bucură în județul Iași de o atenție deosebită. În această direcție sînt orientate deopotrivă preocupările organelor și organizațiilor de partid ca și ale celor de masă și obștești, ale colectivelor de oameni ai muncii din unitățile de producție și din cercetarea științifică, ale întreprinderilor socialiste ca și ale populației.

Ilustrativ pentru modul în care se acționează pe acest plan sînt rezultatele obținute. Aportul specialiștilor din industrie, din institutele de învățămînt superior și cercetare la valorifi-

carea superioară a materialelor refolosibile este marcat de faptul că numai în 1982 au fost realizate peste 110 produse din sau cu participarea materialelor refolosibile și s-au implementat 16 tehnologii specifice acestor activități. Concomitent cu creșterea gradului de valorificare a materiilor prime a sporit volumul celor recuperate și asistăm la îmbunătățirea structurii modului de folosință a materialelor refolosibile (crește ponderea celor care se folosesc ca atare în unitățile de proveniență sau alte întreprinderi și se reduce ponderea produselor predate către unitatea specializată, respectiv întreprinderea județeană de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile).

În 1982, de exemplu, s-a ajuns să se utilizeze ca materii prime în propriile unități materiale refolosibile în valoare de 171 mil. lei, iar piese de schimb, repere și subsansamble recondiționate în valoare de 239 mil. lei, fiind livrate spre valorificare la alte unități din țară materiale refolosibile în valoare de peste 290 mil. lei. Totodată, prin I.J.R.V.M.R., unitățile din industrie, construcții, transporturi și circulația mărfurilor au colectat și predat materiale refolosibile în valoare de 226 mil. lei, dînd peste sarcinile de predate 16 840 tone oțel, 2 000 tone fontă, 72 tone cupru, 43 tone alamă, 87 tone bronz, 43 tone aluminiu și altele.

La multe unități, între care Combinatul de fire sintetice, întreprinderea de ulei „Unirea”, întreprinderea „Teșătura”, întreprinderea metalurgică, Întreprinderea de tricotaje și perdele Pașcani și altele, ponderea materialelor refolosibile și a pieselor de schimb recondiționate utilizate în producția proprie reprezintă pînă la 30% din consumul de materii prime și piese de schimb.

Pe ansamblul județului, în anul trecut ponderea materialelor refolosibile utilizate în producția proprie a reprezentat 24,9%, a celor livrate către alte unități de producție, 42,2%, iar a celor valorificate prin I.J.R.V.M.R., 32,9%, ceea ce reprezintă o îmbunătățire evidentă comparativ cu 1981, în care ponderile respective erau, în ordine, de 19,3%, 37,5% și, respectiv, 43,2%.

Analiza grupării celor 43 unități luate în studiu în raport cu structura modului de valorificare a materialelor

refolosibile (tabelul) evidențiază schimbarea semnificativă a concepției factorilor de decizie de la nivelul întreprinderilor cu privire la eficiența diferitelor alternative de valorificare și amplificarea posibilităților tehnologice de utilizare a materialelor refolosibile în cadrul întreprinderilor din județ.

Inițiative locale — în sprijinul sporirii eficienței

ÎN ACEST AN, preocuparea pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile a căpătat noi dimensiuni. Încă de la începutul anului au fost întreprinse numeroase acțiuni menite să contribuie la îmbunătățirea activității din acest domeniu. Astfel, cu ajutorul specialiștilor din unitățile economice și de cercetare au fost inventariate toate materiile prime și materialele recuperabile și refolosibile provenite din procesele de producție și de consum, identificîndu-se 680 poziții, cu un potențial existent, în materiale utile, în valoare de 430 mil. lei, din care ponderile cele mai mari le dețin grupele: metal, mase plastice, textile, lemn, hîrtie.

Paralel cu aceasta, din inițiativa și sub direcția îndrumare a Comitetului județean de partid, s-au organizat întîlniri de lucru, pe ramuri de activitate, între specialiștii din diverse unități economice, dintre cei din unitățile de producție și cadrele din instituțiile de învățămînt și cercetare științifică, avînd rolul de a stabili acțiuni de cooperare pentru găsirea și aplicarea unor soluții cît mai raționale de utilizare a materialelor refolosibile din economia județului. Cu prilejul acestor întîlniri s-au perfectat un număr însemnat de contracte și convenții de cercetare pentru elaborarea unor tehnologii speciale de folosire a acestor materiale. Rezultatele s-au materializat în soluții cu aplicabilitate imediată pentru valorificarea, în propriile unități, a circa 40% din volumul total de materiale refolosibile față de 24,9% cît s-a pus în valoare prin această modalitate în anul trecut, fără a se considera această cifră ca plafon maxim.

Rodul preocupării specialiștilor pentru sporirea contribuției materialelor refolosibile la satisfacerea cerințelor de materii prime ale economiei naționale, la reducerea costurilor de producție și creșterea eficienței s-a concretizat în numeroase realizări. Astfel, la Întreprinderea metalurgică, prin elaborarea și aplicarea unei tehnologii specifice, se reutilizează integral praful de zinc, produs secundar la operațiunea de zincare, din care se obține clorura de zinc, materia primă de bază, prin folosirea căreia se realizează o economie la costul de producție de peste 4,4 mil. lei/an. La întreprinderea „Tehnoton”, prin reintroducerea integrală în circuitul productiv a deșeurilor de polistiren se realizează economii anuale la materiile prime de bază în valoare de 1,4 milioane lei. La Combinatul de fibre sintetice s-au găsit soluții tehnice și tehnologice pentru utilizarea tuturor ti-

Gruparea întreprinderilor în funcție de ponderea pe care o dețin diferite modalități de valorificare a materialelor refolosibile (număr de unități)

Modalități de valorificare	Sub 15%		16—30%		31—45%		peste 45%	
	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982
Utilizare în unități proprii	13	9	22	23	6	4	2	7
Livrare către alte întreprinderi	7	14	20	17	9	10	7	2
Valorificare prin I.J.R.V.M.R.	1	5	9	7	14	12	19	19

Ioan CREȚU
secretar al Comitetului județean Iași al P.C.R.

(Continuare în pag. 28)

Coordonate ale activităților de pescuit și piscicultură în Delta Dunării (I)

PRODUCȚIA de pește din zona Deltei Dunării se realizează în bazinele cu ape dulci, lacurile litorale, precum și în bazinul Mării Negre. Până în anii '60 accentul deosebit a fost pus pe activitatea de pescuit în bălțile naturale din Delta Dunării, care produceau peste 75 la sută din întreaga cantitate de pește. Diferența de producție se realiza pe seama pescuitului în lacurile litorale și pe platforma continentală a Mării Negre, adiacentă deltei.

Cantitățile de pește obținute din apele exploatate în regim natural erau determinate, pe de o parte de existența bălților permanente, în care se exercita pescuitul și se asigura iernarea peștelui, iar pe de altă parte, de suprafața terenurilor inundate temporar care constituiau resurse naturale de hrană și refacere a rezervelor de pește. În bălțile din Lunca și Delta Dunării, producția de pește era dependentă de condițiile naturale, hidrologice și climatice, în sensul că viiturile mari de primăvară și menținerea apelor pe o perioadă mai îndelungată (până în luna iulie) favorizau reproducerea și creșterea peștelui, iar în anii când nu se asigurau aceste condiții producția de pește scădea simțitor. Astfel, în Delta Dunării și Complexul lagunar Razelm — Sinoe dezvoltarea faunei piscicole, în apele exploatate în regim liber de inundație, a fost și este condiționată de o serie de factori ecologici: condițiile de reproducere; mărimea bazei trofice pentru toate stadiile — alevini, pui, pești maturi; structura populației piscicole care determină intensitatea consumului de hrană; gradul de valorificare a resurselor trofice existente. Întrucât toți acești factori sint determinați, în mare măsură, de nivelul apei în diferite perioade ale anului și producțiile ce se realizau oscilau de la un an la altul. Într-un asemenea regim liber de inundație, producția de pește obținută a fost de numai 20—40 kg la hectarul inundabil.

ÎN ANII '60, ca urmare a restringerii suprafețelor destinate pescuitului în regim natural prin îndiguirile masive începute în Lunca și Delta Dunării, patrimoniul piscicol a fost diminuat prin scoaterea de sub inundație și secarea unor bălți permanente, măsuri ce au redus simțitor aria de pescuit în apele exploatate în regim liber de inundație. Suprimându-se zona Luncii Dunării (o importantă pepiniară piscicolă naturală pentru producerea de material de populare pe cale gravitațională a Deltei Dunării), s-a trecut la amenajarea de noi pepiniere și crescătorii în vederea practicării unei pisciculturi dirijate și intensive.

În baza programelor de dezvoltare a producției de pește, în perioada 1960—1982 s-au amenajat în Delta Dunării bazine în suprafață de 46 650 ha, din care: 5 230 ha pepiniere piscicole intensive prevăzute a realiza producții medii de 968 kg/ha puiet de o vară; 18 890 ha crescătorii piscicole intensive prevăzute a realiza producții medii de 1 220 kg/ha pește de consum și 22 530 ha crescătorii piscicole semiintensive pentru care s-a prevăzut realizarea unei producții medii de 357 kg/ha pește de consum. În anul 1980 a intrat în producție **Baza pentru selecția și producerea reproducătorilor de pești Maliuc**, în suprafață de 450 ha, prima amenajare de acest gen din țara noastră, care își va aduce o contribuție substanțială la asigurarea lotului de reproducători de pești de cultură ameliorați, necesari unităților productive.

Sporirea producției de pește în bazinele amenajate a făcut necesară introducerea unor metode moderne de reproducere a crapului, de hrănire suplimentară a lui prin furajare; s-au importat și acclimatizat 3 specii de pești fitofagi și planctonofagi, ponderea acestora în totalul producției de pește realizată în bazinele amenajate fiind în anul 1982 de 24%. La Institutul de studii și proiectări „Delta Dunării” din Tulcea au fost executate lucrări de cercetare privind acclimatizarea din U.R.S.S. a unei noi specii de pește (*Ictiobus cyprinellus*) și continuă cercetările privind acclimatizarea a altor două specii (*Ictiobus bubalus* și *Ictiobus niger*), consumatoare a unor nivele trofice nevalorificate de speciile autohtone. Au fost elaborate, în acest sens, tehnologii de reproducere artificială a speciilor de pești fitofagi și planctonofagi și s-a trecut la ameliorarea terenurilor din pepiniere și crescătorii prin administrarea de îngrășăminte naturale și chimice, precum și de combatere pe cale chimică și biologică a vegetației dure.

O problemă de maximă importanță este cea privind **combaterea vegetației dure** din bazinele piscicole amenajate. Această lucrare se poate realiza în condiții de eficiență economică prin erbicidarea cu Omnideal și popularea în anul următor

cu specii fitofage, în vîrstă de 2—4 ani, măsuri ce permit asigurarea în 3—4 ani a condițiilor naturale corespunzătoare realizării unor producții mari la hectarul de luciu de apă, așa cum rezultă și din studiile și cercetările efectuate în acest domeniu.

UN LOC CENTRAL, îl ocupă, de asemenea, tehnologiile de producție, elaborate pentru fiecare specie de pește în parte, funcțiile de suprafața bazinului sau heleșteului, precum și documentațiile tehnico-economice elaborate pe baza rezultatelor obținute în unitățile de cercetare științifică și de unitățile și fermele piscicole cu cele mai bune rezultate. Astfel, au fost elaborate tehnologii de producție privind: obținerea puilor vara I-a în policultură crap și fitofagi, cu furajare și administrare de îngrășăminte minerale în heleștee cu suprafața de pînă la 50 ha, pentru o producție de 1000 kg/ha; realizarea de puiet vara a II-a în policultură (crap-cyprinus, carpio și fitoplanctonofagi), în regim furajat și cu administrare de îngrășăminte minerale în heleștee în suprafața de 50—100 ha, pentru o producție de 700—1000 kg/ha; obținerea puilor de crap vara I-a în monocultură, cu furajare și administrare de îngrășăminte organice și minerale, în heleștee cu suprafața de 50—100 ha, pentru o producție de 1000 kg/ha; obținerea puilor de crap vara I-a în monocultură cu furajare și administrare de îngrășăminte minerale și organice, în heleștee cu suprafața de 5—10 ha, pentru o producție de 1 200 kg/ha; realizarea de puiet de crap vara I-a în monocultură cu furajare și administrarea de îngrășăminte organice și minerale, în heleștee cu suprafața de 5—10 ha, pentru producții de 1 500—1 800 kg/ha; obținerea puilor de crap vara I-a în monocultură, cu furaje și cu administrarea de îngrășăminte minerale pe heleștee în suprafața de 30 ha, pentru o producție de 700 kg/ha; obținerea puilor de pești în policultură (crap, cosas, singer și novac) cu furajare și administrarea de îngrășăminte organice și minerale, în heleștee cu suprafața de 30—50 ha, pentru o producție de 1 500 kg/ha; obținerea puilor de pești vara I-a în policultură (crap și fitoplanctonofagi) cu furajare, cu/sau fără administrare de îngrășăminte minerale, în heleștee de pînă la 100 ha, pentru o producție de 500—700 kg/ha; obținerea puilor de crap vara I-a în monocultură, cu furaje și îngrășăminte minerale, în heleștee cu suprafața de pînă la 100 ha, pentru o producție de 500—700 kg/ha.

Față de tehnologiile enumerate mai sus, este necesar a se acorda importanța cuvenită creșterii și exploatării peștelui de consum, pentru care cercetarea științifică și proiectarea tehnologică au elaborat deja tehnologii privind: peștele de consum (crap) în monocultură, în regim furajat, fără administrare de îngrășăminte minerale, în heleștee cu suprafețe de 1 000—1 500 ha și cu o producție de 1 000 kg/ha; peștele de consum în policultură (crap, cosas, singer, novac), cu furajare și administrare de îngrășăminte minerale în heleștee cu suprafețe de cel mult 150 ha și cu o producție de 1 500 kg/ha; peștele de consum în policultură (crap, cosas, singer, novac), cu furajare și administrare de îngrășăminte minerale în heleștee cu suprafețe de 150—300 ha și cu o producție de 1 500 kg/ha; peștele de consum în monocultură, cu furajare și administrarea de îngrășăminte minerale în heleștee cu suprafețe de 150—300 ha și cu o producție de 1 000 kg/ha; peștele de consum în policultură (crap, cosas, singer și novac), uneori cu administrarea de îngrășăminte minerale în heleștee, cu suprafețe cuprinse între 600—1 500 ha și o producție de 550 kg/ha; peștele de consum în policultură (crap, cosas, singer), cu furajare și administrarea de îngrășăminte minerale în heleștee cu suprafețe de pînă la 100 ha și o producție de 1 800 kg/ha; peștele de consum în monocultură (crap), fără furajare și fără administrare de îngrășăminte minerale în incinte îndiguite stufopiscicole, cu o producție de 1 500 kg/ha; peștele de consum în policultură (crap, cosas și novac), cu furajare și administrare de îngrășăminte minerale pe heleștee de 500—700 ha, pentru o producție de 2 000—2 200 kg/ha; tehnologia privind producerea și livrarea crapului în stare vie în perioadele iulie—septembrie.

Sporirea producției de pește reprezintă obiectivul principal în activitatea întreprinderilor de profil din Delta Dunării. Dar pînă la obținerea produsului finit sint necesare o serie de activități specifice, tot la fel de importante ca cele privind creșterea și exploatarea peștilor. Un loc aparte în cadrul acestora îl ocupă cele referitoare la obținerea icrelor și a larvelor. Studiile și cercetările efectuate în acest domeniu au permis elaborarea unor tehnologii adecvate. Ele se referă la realizarea

larvelor de crap prin reproducerea artificială, obținerea icrelor embrionate de șalău (*Lucioperca sandra*) și a larvelor de știucă (*Esox lucius*) de 8—9 zile.

ÎN COMPLEXUL măsurilor luate pentru creșterea eficienței activităților de pescuit și piscicultură se înscriu și cele 10 norme tehnologice elaborate și aprobate pentru executarea lucrărilor de piscicultură, norme care sint obligatorii pentru toate întreprinderile piscicole. Activitatea muncitorilor se organizează pe baza unui program concret de muncă, care asigură folosirea integrală a capacităților de producție, utilizarea rațională și eficientă a forței de muncă, creșterea producției de pește la hectar. Noile norme au în vedere o mai justă corelare a efortului depus pentru executarea tuturor lucrărilor din bazinele piscicole amenajate în timp optimi. Ele se referă cu precădere la producerea și creșterea alevinilor de crap și zoofitoplanctonofagi în bazine speciale; obținerea unui milion alevini de crap și fitofag, prin reproducerea artificială în stații de incubație; popularea bazinelor de iernat; transportul materialului de populare; populare, sporul de creștere și indicele de revenire la pescuit pentru puietul de o vară; populare, sporul de creștere și indicele de revenire la pescuit, pentru peștele de consum; administrarea de furaje și îngrășăminte minerale, funcție de producția planificată și vârsta materialului piscicol; utilizarea reziduurilor digestiv-metabolice de la animalele domestice în hrana peștelui și creșterea reproducătorilor de crap și speciilor asiatice (zoofitoplanctonofagi).

Creșterea producției de pește presupune acordarea unei atenții deosebite prevenirii și înlăturării unor paraziți. În acest scop, au fost elaborate cinci norme tehnologice sanitare care au în vedere stabilirea diagnosticului ihtiopatologic, în condiții de teren; utilizarea permanganatului de potasiu ($KMnO_4$) în terapeuții piscicole; utilizarea insecticidului organo-fosforic „Clorofos” în piscicultură; testarea viabilității materialului de reproducere; stabilirea momentului optim de administrare a suspensiei hipofizare.

De asemenea, un rol important îi prezintă influența temperaturii apei asupra dezvoltării alevinilor de crap, precum și procedeele de fecundare a icrelor de crap și speciilor asiatice și combaterea cauzelor spargerii icrelor în cursul incubației la speciile asiatice. Toate acestea constituie probleme asupra cărora cercetarea științifică trebuie să-și concretizeze studiile sale în noi norme tehnologice sanitare. Indiscutabil reducerea cheltuielilor de producție determinate de creșterea nivelului de mecanizare în întreprinderile piscicole se datorește faptului că

dimensiunile sporite ale suprafețelor lucrute permit o folosire mai complexă și mai productivă a mijloacelor respective.

În acest sens, în vederea mecanizării unor lucrări grele și cu volum mare de muncă s-a realizat și s-a trecut la producția de serie a primului agregat mecanizat din țară pentru distribuirea furajelor și a îngrășămintelor chimice în heleștee. A fost omologată, de asemenea, instalația mecanică pentru concentrarea peștelui în groapa de pescuit și se află în faza de experimentare instalația hidromecanică pentru scoaterea peștelui pe masa de sortare.

În scopul mecanizării transportului intern în unitățile piscicole s-a asimilat tractorul PJP-1 și remorca RHS-1 pe pneuri de joasă presiune, care asigură întreaga gamă de lucrări de la amenajările piscicole până la transportul îngrășămintelor chimice și organice, amendamentelor, furajelor, peștelui, precum și a vegetației dure ce se recoltează cu agregatul de recoltat stuf și papură RMHD. Executarea lucrărilor de întreținere a amenajărilor piscicole se va putea realiza mecanizat prin intrarea în producția de serie a dragii de 25 mc/h.

La creșterea producției anuale de pește, un aport important îl vor aduce platforma continentală a Mării Negre, adiacentă Deltei Dunării și Complexului Razelm — Sinoc. După estimarea noastră, cantitatea de pește din aceste suprafețe se cifrează la 6 000—8 000 tone și este constituită din speciile migratoare, care apar la litoralul românesc în mod sezonier. Pescuitul marin costier are un caracter sezonier și cu oscilații cantitative determinate de factori hidrologici și climaterici. Practicat cu unelte fixe de tip capcane, numite băne, instalate la 10 m adâncime pe platforma continentală și la o distanță de 20—30 km față de baze, pescuitul este dependent în întregime de condițiile naturale și gradul de dezvoltare al bazei materiale.

Până în anul 1960 producția de pește a înregistrat variații mari de la an la an, datorită influențelor viiturilor Dunării și restringerii suprafețelor destinate pescuitului în regim liber de inundare. În anii '60, când încep să intre în funcțiune primele suprafețe amenajate, producția de pește a crescut simțitor. În anul 1982, producția de pește în bazinele amenajate a sporit cu 59,1% față de anul 1970, iar la Marea Neagră cu 65,3% în timp ce producția de pește în bazinele naturale a scăzut cu 25,4%. Practicarea unei pisciculturi intensive permite valorificarea superioară a fondului funciar — apa — prin obținerea în termen scurt a unei mari cantități de carne de pește la unitatea de suprafață. Ca urmare a acestui fapt, producția de pește a Deltei Dunării a crescut în 1982 cu 13,6% față de 1970.

dr. Marin NIȚU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

O nouă familie de autoutilitare

CUNOSCUTA întreprindere bucureșteană „Autobuzul” a introdus în fabricație o gamă de autoutilitare, tip TV 35/83, care cuprinde autofurgonete, atuocamionete, autoșasiu — cabină, microbuze, ambulante sanitare, autocamionete cu cabină dublă, autofurgonete suprainălțate etc. Fiecare dintre aceste tipuri este realizat atât în varianta de tracțiune simplă (4x2), cât și cu tracțiune dublă (4x4), ceea ce face ca ele să poată fi utilizate în cele mai diferite condiții de exploatare. Concepția lor permite fabricarea și în varianta cu post de conducere pe partea dreaptă, cu tracțiune simplă sau integrală. Constructorul a urmărit prin asimilarea acestei noi și moderne familii de vehicule și sporirea capacității lor de transport.

Și ca aspect exterior, autoutilitarele tip TV-35/83 prezintă modificări față de autoutilitarele fabricate până în prezent: ele au o altă alură, fiind totuși realizate din elemente tipizate

preluate de la fabricația actuală de serie. Masca frontală include în ea două faruri dreptunghiulare, iar bara de șoc a fost redesenată. Acoperișul, din fibră de sticlă, conferă în ansamblul mașinii un aspect aerodinamic, realizând, în același timp, și o înălțime interioară a spațiului util optimă.

Noutăți importante apar și în organizarea și amenajarea interiorului, care creează o ambianță plăcută și sporește confortul pasagerilor: bordul este realizat într-o concepție și mai modernă, devenind astfel mai funcțional și mai estetic; instalația de încălzire este echipată cu o aerotermă bord de capacitate calorică sporită cu aproximativ 40%, față de autoutilitarele TV-45, ceea ce face ca și în cele mai grele condiții de climă temperatura interioară să se păstreze în limite normale.

Modificări deosebite prezintă părțile mecanice. Astfel, gama de motoare cu care pot fi echipate autoutilitarele tip TV 35/83 cuprinde un nou motor



diesel, care permite vehicului să-și sporească calitățile dinamice. Punțile autoutilitarelor au fost și ele modificate, în sensul sporirii sarcinii admisibile, având în vedere ca sarcina totală maximă să crească până la 3 500 kg. În ce privește puntea spate ea poate fi echipată și cu roți jumclate.

O atenție deosebită a fost acor-

dată de constructor și sistemului de frinare, care a devenit mai eficient. S-a adaptat astfel sistemul cu două circuite hidraulice independente, amplasate în „X”, iar în roți au fost montați saboți de tip flotați și autoreglabili.

E. K.

CREȘTEREA BIVOLILOR — o importantă sursă de lapte și carne

INTENSIFICAREA și diversificarea producției de lapte și carne reprezintă astăzi o cerință obiectivă, impusă de orientarea consumului uman și către produsele de origine animală cu un conținut bogat în proteină.

Intrucât laptele și carnea contribuie în proporție de 83% la acoperirea nevoilor de proteină animală din rația zilnică a omului, se impune ca atenția fermierilor și cercetătorilor să se îndrepte permanent către găsirea celor mai adecvate soluții, care să permită sporirea în ritm rapid a efectivelor de animale exploatate în prezent și îmbunătățirea lor calitativă, precum și ridicarea eficienței producției de lapte și carne, adică obținerea de producții tot mai mari, de calitate superioară, cu costuri cât mai mici.

Actualmente se manifestă tot mai pregnant tendința de largire a sferei de activitate a științei zooeconomice, prin reevaluarea și reconsiderarea unor specii de animale existente, mai puțin exploatate pînă în prezent pentru lapte și carne, cum ar fi **bubalinele**.

O rasă larg răspîndită

CA IMPORTANTĂ pentru nevoile omului, bubalinele — bivoli — se situează pe locul doi după taurine, pe două considerente: a) mărimea apreciabilă a efectivelor existente și largă lor răspîndire în diferite zone geografice ale globului; b) varietatea producțiilor pe care le furnizează această specie pentru nevoile de consum ale populației și ale industriei. În ultimul deceniu, efectivul mondial de bivoli a crescut cu 10,7%, într-un ritm mediu anual de peste 1% (aproape de cel al speciei bovine), atîngînd în 1980 cifra de 131,4 milioane capete.

În ce privește repartitia pe continente și țări crescătoare, din efectivul total mondial, peste 96% se află în Asia, îndeosebi în India (61,3 milioane capete) și China (30 milioane capete). Pe continentul african se află peste 3% din efectivul mondial, din care 2,4 milioane în Egipt. Europa (inclusiv U.R.S.S.) deține 832 000 capete, din care 350 000 în Uniunea Sovietică, 228 000 în România, 87 000 în Iugoslavia, 83 000 în Italia, 52 000 în Bulgaria, iar diferența în alte țări, ca: Ungaria, Turcia, Grecia, Albania.

În ce privește producția de lapte și carne, informațiile existente arată creșteri relativ însemnate în ultimul deceniu. Astfel, în perioada 1969—1980, producția de lapte de bivoliță a crescut cu 2,8% atîngînd în 1980 cifra de 27 209 mii t (România: 40 mii t).

În ultimii 10 ani, numărul bubalinelor sacrificate pentru carne, ca și producția de carne au crescut cu 1,2%. La realizarea nivelului producției mondiale de carne de bivoli, în 1980, țările asiatice au contribuit cu 1 272 mii t, cele africane cu 119 mii t, iar cele europene cu 17 mii t, din care România cu 13 mii t.

Producția medie de lapte pe cap de bivoliță oscilează în limite largi, cuprinse între 800—2 000 kg lapte, în funcție de țara crescătoare, rasă, condiții de hrănire, individualitate. Astfel, în India, rasa Murrah atinge în medie 2 054 kg lapte, cu 7,5% grăsime pe lactație; în China, rasa Molla — între 1 800—2 000 kg, tot cu 7,5% grăsime; în Irak, rasa locală de bivolițe produce în medie circa 1 800 kg lapte. Dintre țările europene, Italia dispune de bivolițele cu potențialul productiv cel mai ridicat (1 500—1 800 kg lapte), urmată de R.P. Bulgaria (1 300—1 800 kg). În România, producția medie de lapte este mai scăzută, oscilînd între 600—1 500 kg, cu 7—8% grăsime.

Un animal nepretențios, cu potențial productiv ridicat

SPRE DEOSEBIRE de unele rase de taurine (ca Sura de stepă. Rasa de munte, Roșia dobrogeană), bivoliții au rezistat în timp pe teritoriul țării noastre, numărînd în anul 1930 cu 28 000 capete mai mult decît în 1921. De-a lungul timpului, efectivul lor și-a păstrat un anumit raport față de cel de bovine, din care reprezintă astăzi circa 4%.

Totodată, datorită utilității și capacității lor deosebite de adaptare pe soluri sărace, pietroase, mai reci, acoperite cu vegetație inferioară, bivoliții și-au păstrat același areal de răspîndire. Astfel, ei se găsesc grupați masiv — în proporție de peste 95% — pe teritoriul Transilvaniei (pe văile Oltului, Mureșului și Someșului); în Cîmpia Dunării, în Oltenia și Muntenia, de-a lungul fluviului, se mai află astăzi în jur de 1% din efectivul total, față de trecut cînd aici creșteau cam 25% din bivoliții românești (zona Giurgiu, Zimnicea, Turnu Măgurele).

Analizînd situația pe sectoare agricole, 90% din bivoliți se cresc în gospodăriile populației și numai 10% în unități socialiste, din care cea mai mare parte în cooperativele agricole de producție.

În ce privește potențialul productiv al populației de bivoliți românești, se apreciază că este relativ ridicat. Deși bivolițele (care reprezintă peste 56% din efectivul total) nu au fost cuprinse în controlul oficial al producției de lapte, cercetările întreprinse de specialiștii Institutului de cercetare și producție pentru creșterea bovinelor Balotești (Sectorul agricol Ilfov) și Stațiunii de cercetări zootehnice Bonțida (județul Cluj) au scos în evidență potențialul productiv al efectivelor aflate în câteva mari ferme crescătoare. Astfel, în fermele Mîndra și Voila (județul Brașov), la lactația maximă bivolițele pot atinge în medie 1 200 kg lapte cu 10,8% grăsime, iar ponderea producției la lactația I este de peste 70% din nivelul maxim. Efective din unități ale județului Cluj au realizat în medie 1 110 kg lapte cu 8,5% grăsime pe întreaga lactație.

Dacă în trecut bivoliții erau exploatăți în special pentru muncă, astăzi ei sînt crescuți îndeosebi pentru lapte și carne, deși producția lor energetică nu este de mai mică importanță.

De asemenea, o serie de subproduse — pieile, unghiile, coarnele, oasele, părul, glandele, singele — constituie o materie primă importantă pentru industria prelucrătoare.

Avantajele economice ale creșterii bivoliților se referă la următoarele aspecte: mare varietate și calitate superioară a producțiilor principale și secundare care se obțin: durată lungă de exploatare; putere mare de valorificare a furajelor și vegetației mai sărăcicioase în produse de calitate superioară; cheltuieli reduse cu întreținerea (adăpostire, furajare).

Produse cu valoare nutritivă ridicată

CALITATEA laptelui de bivoliță este mult superioară laptelui de vacă, fiind direct condiționată de compoziția sa chimică, îndeosebi de conținutul ridicat în grăsimi — 7,5% (cu variații largi, între 5—10%, mai mult decît laptele de vacă — 3,7% — 4% și cel de oaie — 6,8%), proteine — 5% (mai mult decît laptele de vacă — 3,4% și capră 3,5%), din care caseină — 4,2%, lactoză 4,5% și săruri minerale 0,8%.

Laptele de bivoliță are o **valoare biologică ridicată**, un gust și miros plăcut, fiind foarte apreciat de consumatori. Ca urmare a prelucrării sale industriale se pot obține o largă gamă de produse lactate de calitate superioară (frișcă, smîntînă, telemea, cașcaval, urdă, iaurt etc.) Specific laptelui de bivoliță, spre deosebire de cel de vacă, este randamentul ridicat în brînzeturi și alte produse lactate. Astfel, pentru a obține 1 kg de brînză telemea sînt necesare 5,1 kg lapte de bivoliță cu 6,5% grăsime, față de 7,5 kg lapte de vacă cu 3,5% grăsime; pentru 1 kg de smîntînă cu 28—30% grăsime — 6 kg, față de 7—8 kg lapte de vacă.

Carnea de bivoli are o valoare nutritivă asemănătoare cu a cărnii de bovine, ca urmare a compoziției sale chimice bogată în proteine (20%), grăsimi (10%), minerale importante: fier, potasiu, fosfor, zinc, magneziu, vitamine, (1,1%), dar valoarea sa calorică este mai mare (180—200 cal/100 g), fiind mai peresată și marmorată cu grăsime decît cea de vită. Cea provenind de la animalele adulte — mai grasă, mai închisă la culoare și cu o consistență mai dură — e mai puțin preferată de consumatori, în schimb carnea provenind de la animalele tinere — foarte fragedă, mai deschisă la culoare — este foarte solicitată.

Ca și cea de bovine, carnea de bubaline se pretează a fi prelucrată în gospodărie și industrial, în diferite sortimente de semipreparate, preparate și conserve.

Avantaje economice

UN AVANTAJ economic deosebit în producerea cărnii de bubaline îl constituie **consumul redus de furaje pe kg de spor în greutate**. Astfel, față de 6—8 u.n./kg necesare în îngrășarea bovinelor, bubalinele au nevoie de numai 4—5 u.n., iar în îngrășarea intensivă economicitatea producției de carne este remarcabilă, tineretul bubalin consumând cu cea, 20% mai puține furaje decât tineretul bovin.

De asemenea, în unele zone bivoli mai sînt exploatați în scopuri energetice, avînd o **putere de tracțiune mai mare decît boii** („doi bivoli trag cît trei boi”) și se pretează bine la folosirea în tractarea utilajelor agricole acolo unde mijloacele mecanizate nu au acces.

Pe lângă numeroasele avantaje economice pe care le oferă producția de bivoli, trebuie menționată și **durata lungă de exploatare**. Dacă longevitatea productivă la bovine este de maximum 13—14 ani în condiții de creștere extensivă și 6—7 ani în complexe industriale intensive, bubalinele pot fi exploatare timp de 15—18 și chiar 22 de ani.

Deosebit de importantă este **puterea mare de transformare în produse de calitate superioară a vegetației sărăcăcioase, inferioare** de pe marginea drumurilor, iazurilor comunale (stufăriș, rogozuri, papură etc), a pășunilor și finurilor de graminee inferioare (nardus), a frunzelor, precum și plevei, cocenilor, ogrinjiilor rămași de la alte animale și a resturilor menajere din gospodărie. Pe bună dreptate se spune că „acolo unde o vacă Friză abia îșigăsește hrană, pot trăi bine două bivolițe”.

În sfîrșit, bivoli fiind mai puțin pretențioși față de condițiile de întreținere adăpostire, hrană etc.), bivoli necesită cheltuieli mai reduse decît bovinele. Întrucît se pretează foarte bine la creșterea la un loc cu vacile, atît pe pășune cît și în stabulație pe timpul iernii, pot folosi foarte bine adăposturile destinate bovinelor; în acest caz cheltuielile destinate adăpostirii sînt eliminate.

Trebuie însă menționată și existența, unor dezavantaje economice cum ar fi: precocitatea, uniformitatea și potențialul productiv la lapte sînt mai slabe față de bovine (durata lactației — 7—10 luni pe cînd la vaci depășește 11 luni; producția maximă este la lactația a 8-a, iar la bovine — la a 3—5-a). De asemenea, în producția de carne, greutatea la sacrificare este mai mică decît la bovine, sporul de greutate pe perioada de îngrășare este mai redus ca și randamentul la tăiere.

Avantajele economice ale bubalinelor trebuie discutate în strînsă legătură cu avantajele de ordin biologic ale acestei specii: longevitate biologică mare; robustețe, rezistență o stare de sănătate foarte bună, (rezistență la TBC și febră aftoasă); sînt puțin pretențioase la condițiile de întreținere și hrănire, valorificînd cu ușurință grosierele și plantele acide; se adaptează foarte ușor la condițiile de mediu; ușurința la parturiri, și de regulă fără distocii; instinct matern dezvoltat.

Unele dezavantaje de ordin biologic explică existența celor economice. Printre dezavantajele biologice se pot enumera: tardivitate la reproducție și în producție, precum și sensibilitate sporită față de variațiile bruște de temperatură.

Acțiuni ce se cer întreprinse

PUNÎND ÎN BALANȚĂ avantajele și dezavantajele bubalinelor, se poate trage concluzia că, în condițiile social-economice actuale, acestea constituie un material biologic a cărui pondere trebuie să capete importanță în zootehnie. Creșterea bubalinelor în România implică soluționarea următoarelor probleme:

- ameliorarea potențialului productiv al populației actuale de bubaline;
- alegerea celui mai eficient sistem de întreținere în producția de lapte și carne;
- dezvoltarea într-o măsură tot mai mare a creșterii bivoliilor în unitățile agricole de stat și cooperatiste.

Pornind de la cunoașterea exactă a potențialului productiv al efectivelor actuale, se impune **ameliorarea concomitentă a producției de lapte și carne**. Întrucît aplicarea schemelor clasice de ameliorare ar necesita o durată prea mare de timp, se impune ca o soluție de început, care să determine obținerea progresului genetic mai rapid, practicarea încrucișării efectivului matcă existent cu masculi valoroși din rase mai productive din alte țări, cum ar fi Bulgaria, Italia, China și India.

(Specialiștii bulgari au îmbunătățit potențialul productiv al bivolițelor locale, prin încrucișare cu masculi din rasa indiană,

Murrah, timp de două generații. Astfel, față de nivelul de 1 330 kg/an lapte al bivolițelor locale, metisele din prima generație au obținut în medie 1665,5 kg, iar cele din generația a doua 1827,3 kg pe lactație. Rezultate bune s-au obținut și în direcția masivizării corporale și randamentului la sacrificare. După obținerea tipului dorit, conform elaborării unui program de ameliorare pentru această specie, se va putea trece la consolidarea însușirilor productive valoroase prin creșterea în rasă curată și din cînd în cînd, în scopul unui aflux de gene valoroase în populație, se vor putea practica încrucișări de infuzie.)

Ameliorarea bubalinelor din țara noastră trebuie să ocupe un loc important în preocupările specialiștilor Centrului republican de reproducție și selecție animală; pe baza **cuprinderii în controlul oficial al producției** și a acestei specii, se va putea elabora un **program de ameliorare** adecvat, pe zone de creștere. Selecția, ca piatră unghiulară a ameliorării, va trebui să asigure reținerea la reproducție (pe baza unor criterii fundamentate științific) a exemplarelor celor mai valoroase femele

Un rol deosebit va trebui acordat selecției masculilor. În acest sens, se impune introducerea lor în testare pentru estimarea valorii de ameliorare, pe baza fenotipului propriu, a ascendenților și rudelor colaterale, și mai ales pe seama performanțelor productive ale descendenților. Masculii declarați amelioratori vor trebui introduși pe scară largă în rețeaua de montă și însămînțări. Depistarea celor mai bune exemplare de sex femel și mascul impune ca la cea de-a doua verigă a ameliorării — potrivirea perechilor — să se stabilească nominal cuplurile destinate formării nucleului de prăsilă, pentru obținerea unei descendențe valoroase.

A doua problemă majoră care trebuie soluționată o reprezintă **alegerea celui mai eficient sistem de înmulțire și creștere**. Creșterea în sistem extensiv a bivoliilor reprezintă o tradiție în țara noastră. Dar obținerea de producții mai mari, mai bune și în timp mai scurt ridică problema creșterii semiintensive și intensive. Cercetările efectuate în diferite țări (Italia, Bulgaria, U.R.S.S.), precum și la noi au reliefat că tineretul bubalin se pretează cu bune rezultate la creșterea și îngrășarea în sistem intensiv, în complexe de tip baby-beef.

Astfel, cercetările desfășurate în colaborare de specialiștii de la I.C.P.C.B. Balotești (Ilfov), și S.C.Z. Bonțida (județul Cluj), la C.A.P. Voila (județul Brașov), au arătat că în îngrășarea intensivă se pot obține sporuri de creștere de 749 g/i/cap, cu un consum specific de 6,38 u.n./kg spor, ceea ce determină obținerea, la sfîrșitul perioadei de 15 luni, a unei greutatei la livrare de 385 kg și unui randament la sacrificare de 53,5%.

Îngrășarea semiintensivă s-a dovedit mai puțin avantajoasă: sporul în greutate a fost mai mic (603 g/cap/zi), consumul specific mai ridicat (7,19 u.n./kg spor), durata de îngrășare mai lungă (18 luni) greutatea de sacrificare mai mică (367 kg) și randamentul la tăiere mai redus (51,1%).

Ținînd cont de rezultatele acestor experiențe și de faptul că anual se rețin la reproducție cea 25-30 mii de produși masculi, diferența de 170 000 produși obținuți pot fi valorificați la îngrășat în sistem intensiv, în complexe de tip baby-beef, alături de tineretul bovin, obținîndu-se greutatea medii la sacrificare de 400 kg, adică o **producție suplimentară de carne de 30 000 tone anual**.

Un rol deosebit revine unităților de cercetare din rețeaua Academiei de Științe Agricole și Silvicultură care vor trebui să finalizeze concluziile și asupra practicării sistemului semiintensiv de îngrășare, pe de o parte în condiții de reducere a consumului de concentrate și sporirii ponderii nutrețurilor grosiere și fibroase în rație, dar mai ales pe seama valorificării superioare a suprafețelor de pășuni și finețe și a altor teritorii cu vegetație mai săracă, pe care bubalinele o convertește cu eficiență sporită în lapte și carne.

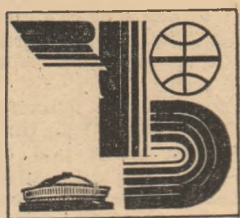
Decizia în alegerea unui sistem sau altul de îngrășare și exploatare trebuie bine fundamentată științific și economic, punînd în balanță avantajele și dezavantajele biologice și economice ale acestei specii.

Creșterea bivoliilor trebuie să capete o pondere tot mai mare în sectorul unităților socialiste, îndeosebi în fermele de stat. Astfel, în zonele tradiționale de creștere se pot crea ferme specializate, cooperatiste sau de stat, pe principii asemănătoare celor destinate exploatării bovinelor. În paralel, va trebui să se practice un sistem de contractare și achiziție a produselor principale de bubaline, mai stimulatînd decît cel actual, pentru producătorii individuali.

Efectivul existent de bubaline, avantajele economice ale acestei specii, condițiile de mediu favorabile constituie argumente în favoarea intensificării creșterii bivoliilor, care pot deveni o activitate rentabilă a agriculturii românești.

Agatha POPESCU

Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu”
București



TIB — Ediția 1983 sub deviza

COMERȚ — COOPERARE — DEZVOLTARE

PREOCUPĂRILE actuale de perfecționare a activității de comerț exterior își extind aria și în domeniul de avangardă al tehnicii de comercializare — promovare a produselor românești la export.

Corespunzător modernizării structurii pe ramuri a economiei diversificării pe care o cunoaște producția industrială a României în ultimele decenii, participării tot mai largi la circuitul economic mondial (pe calea exportului se realizează circa o treime din venitul național) necesitatea prezentării pe piața externă a modificărilor radicale suferite de oferta de export a țării noastre s-a amplificat. În același timp uzanțele și normele comerțului internațional impun la ora actuală desfășurarea unei activități de promovare a exportului bazată pe utilizarea profesională a mijloacelor comunicării de masă, graficii publicitare, design-ului și desigur pe baza unei susținute activități de marketing.

Modernul complex expozițional al Capitalei își deschide săpătămîna viitoare din nou porțile cu prilejul inaugurării celei de-a 9-a ediții a Tîrgului Internațional București, tîrg ce a căpătat o periodicitate anuală în ultimii ani.

În cadrul tîrgului, cu caracter general, o atenție deosebită este acordată grupelor de mărfuri: mașini și utilaje, echipamente industriale, mijloace de transport, produse chimice, potrivit programului de export al țării noastre. (Este știut faptul că pînă în 1985 industria constructoare de mașini împreună cu industria chimică își propun să acopere circa 60% din volumul valoric al exporturilor românești).

Grupele de produse la care firmele din țară și de peste hotare și-au putut manifesta opțiunea de participare sînt următoarele: mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor, mecanică fină, aparatură de măsură și control, optică și instalații, echipamente, engineering, studii și licențe pentru telecomunicații, electrotehnică, electronică și automatizări, energetică, tehnică nucleară, construcții navale și portuare, metalurgie, industria minieră, de petrol și gaze, industria chimică, farmaceutică, cosmetică, industria de transformare a cauciucului și masei plastice, industria lemnului și mobilei, celulozei și hîrtiei, pentru construcții și materiale de construcții. În domeniul industriei ușoare și alimentare se vor prezenta articole textile și de confecții, articole de pielărie, încălțăminte și marochinărie, articole din sticlă, porțelan și faianță. De asemenea, din domeniul bunurilor de consum se vor mai prezenta: automobile, motociclete, scutere, biciclete, aparate electrocasnice și electronică de uz casnic, instrumente muzicale, aparate și materiale foto, covoare manuale și mecanice, artizanat, articole de menaj, sport, turism, agrement, produse agroalimentare transformate și netransformate, băuturi răcoritoare și alcoolice, produse chimice de uz casnic, cosmetice și medicamente, ca și o serie de materii prime și materiale de bază ca materiale dentare, alte materii de bază pentru chimie, farmaceutică și cosmetică, uleiuri, lubrifianți, parafine, fibre artificiale. Echipamentele pentru producția de bunuri de consum și servicii vor fi reprezentate de: utilaje pentru industria alimentară, agricultură și silvicultură, industria ambalajelor, mobilier și aparatură pentru dotarea stațiunilor balneare, hotelurilor și motelurilor, restaurantelor, unităților comerciale.

Interesul manifestat pentru oferta de export a României ca și posibilitățile de realizare a unor fructuoase contacte și tranzacții au permis în decursul anilor formarea unei participări stabile, consecvente la T.I.B., un grad de internaționalizare accentuat. Astfel, la actuala ediție a T.I.B. vor participa cu pavilioane oficiale 25 de țări: Austria, Australia, Bulgaria, Canada, Cuba, Cehoslovacia, Egipt, Filipine, Franța, Grecia, R.D. Germană, R.F. Germania, Italia, Israel, Japonia, Iugoslavia, Jordania, Iran, Pakistan, Polonia, S.U.A., Turcia, U.R.S.S., Zimbabwe.

În fapt numărul țărilor participante este mai mare intrucît numeroase firme industriale și comerciale de prestigiu internațional binecunoscut expun în mod individual. Dintre acestea

menționăm: Rank Xerox (Anglia), Rhode und Schwart, Friedrich Wilhelm, Cheminst (Austria), Atomic Energy of Canada Ltd — A.E.C.L. — (Canada), Applied Research Laboratories — ARL — și Maschinen Export und Finanz A.G. (Elveția), Comptoir de Commerce International (CCI), Telemecanique (Franța), Mannesmann-Rexroth, Mark (R.F. Germania), C. Itoh, Akai, Mitsubishi (Japonia), Unilever, Peja — Export, Philips (Olanda), Bioton — Grecia ș.a., în total peste 450 de firme străine din 30 de țări. Programul de export al României la actuala ediție T.I.B. prezentat în standurile a 44 de întreprinderi de comerț exterior cuprinde produse reprezentative din oferta de export a peste 600 de centrale și întreprinderi industriale, institute de cercetare științifică și inginerie tehnologică, societăți mixte de producție și comercializare.

O notă caracteristică pentru participarea românească din acest an este gradul înalt de nouitate al exponatelor, nivel tehnic superior, marea diversitate a domeniilor industriale prezente. Dacă ar fi să realizăm o statistică a exponatelor prezentate de industria constructoare de mașini, pentru cele mai multe subramuri gradul de înnoire față de ediția precedentă este de 70%.

I.C.E.	Procente		
	Produse noi	Produse îmbunătățite	Grad de înnoire
Autoexportimport	35%	42%	77%
Autodacia	22%	78%	100%
Universaltractor	28%	22%	50%
Industriaexportimport	42%	43%	85%
Mecanoexportimport	39%	23%	62%
Mașinexportimport	53%	17%	70%
Electroexportimport	34%	26%	60%
Centrala de mașini textile	84%	10%	94%
Uzinexportimport	79%	10%	89%
Romenergo	38%	39%	77%

În aceste condiții desigur că interesul specialiștilor și oamenilor de afaceri pentru vizitarea tîrgului se va situa la un nivel ridicat.

Cu titlu de informare anticipată menționăm că industria de autovehicule va prezenta în standul I.C.E. Auto Dacia noi modele de autoturisme de oraș — modele 1983 — (Dacia 1320 berlină și Dacia 1320 break, Dacia 1310 — diesel, Dacia 1304 pick-up, Dacia 1420 sport, și Dacia 1304 camionetă cu 7bloane). Familia automobilelor de teren ARO 10 este reprezentată de 4 tipuri noi și îmbunătățite, iar ARO 240 de 5 tipuri diesel sau cu benzină, inclusiv modelul de lux cu motor cu 6 cilindri.

O mare varietate de vehicule de transport de mărfuri prezintă I.C.E. Autoexportimport: camioane, autotrenuri, autotransportoare pentru containere, motoare între 133 C.P. și 360 C.P. pentru cele mai diferite tipuri de camioane, autoutilitare și utilaje grele. Rețin atenția autovehiculele grele realizate de Întreprinderea mecanică Mirșa: autotren cu semiremoră basculantă de 30 tone, autotrenul de ciment cu capacitate de 30 tone, buldozerul pe șenile de 550 C.P., autofrigorifice, autobetoniere, autotrenuri cisternă de mare capacitate (peste 30 000 l).

Întreprinderea „Autobuzul” expune noi tipuri de autoutilitare cu caracteristici tehnice și de design îmbunătățite: furgonete, microbuze de mărfuri și de transport urban, camionete, auto speciale, autobuze rutiere, autobuze turistice de lux, troleibuze.

Rămînînd în domeniul mijloacelor de transport vom aminti exponatele Centrului național aeronautic: elicoptere, planeare și motoplanoare, avionete și avioane ușoare, motoare de aviație, echipamente de bord electronice și hidraulice, de testare etc.

I.C.E. Navimpex prezintă machete ale vaselor realizate azi în șantierele navale românești: cargouri, remorhere, vase de linie, tancuri pentru diferite utilizări (uleiuri vegetale, cerealiere, petroliere), ca și numeroase vase de servicii și întreținere a porturilor (costiere, de aprovizionare, macarale plutitoare etc.).

Ca de obicei port-drapelul țigului va fi o instalație de foraj realizată în binecunoscutele uzine ploieștene „1 Mai”, de astă dată instalația de foraj F-125 cu parametrii de exploatare la cel mai înalt nivel mondial. I.C.E. Industrialexportimport mai prezintă instalația de foraj mobilă F-50-2 montată pe autovehicul utilaje miniere (încărcător frontal, instalația de perforat în abataj, instalația de deshidratare a cărbunelui), utilaj chimic, armături industriale, reductoare, ventilatoare, cuplaje etc.

I.C.E. Ulnexportimport, un alt reprezentant al exporturilor complexe, este prezent cu machete și utilaje destinate echipării fabricilor și liniilor de fabricație pentru industria alimentară (morărit-panificație, prelucrarea laptelui, prelucrarea cărnii, conserve, linii de dozare și îmbutelire, tehnica frigului), pentru industria cimentului, pentru șantierele navale etc. Machetele prezintă o serie de obiective construite în străinătate și livrate la cheie de întreprinderile românești.

I.C.E. Mecanexportimport va fi prezent cu noi tipuri de utilaje de mare putere, multifuncționate realizate de întreprinderea „Progresul” Brăila (mașina multifuncțională de terasament care efectuează lucrări de încărcare, excavare, buldozer, compresor, vibrator, stivuitor, greifer), noi tipuri de excavatoare, noi tipuri de compresoare și electrocompresoane realizate de întreprinderea „Timpuri Noi” — București, electrostivuitoare, electrotare, transpalete, macarale realizate de întreprinderea mecanică — orașul Dr. Petru Groza, turbosuflete transmisii hidrodinamice și hidromecanice realizate de „Hidromecanica” — Brașov, vagoane și locomotive realizate de întreprinderea „Vagonul” Arad și întreprinderea „23 August” București.

Atenția specialiștilor tehnicii de vîrf se reflectă și în modul de expunere în cadrul T.I.B. Astfel, mijlocul pavilionului central (A) a fost rezervat expunerii tehnicii de calcul și echipamentelor pentru automatizări.

Alături de realizările recente ale industriei de tehnică de calcul — calculatorul C.E. 100 M, calculatorul Coral, calculatorul M-18 și minicalculatorul M-18 — se vor prezenta sisteme conștute cu calculator în standurile Institutului central pentru mașini unelte, electrotehnică și electronică. Gama ofertei de tehnică de calcul și mijloace de automatizări este completată cu: imprimare de bandă, unități de memorie cu disc, cititoare de cartele, derulatoare de bandă magnetică, componente electronice profesionale. Pentru sistemele de automatizări industriale au fost realizate familiile: Numerom, Ecarom, Teletrom, Tetarom, precum și traductoare, servomotoare etc. prezentate în cadrul unor sisteme în funcțiune.

Cu o ofertă înnoită în proporție de peste 70% I.C.E. Mașinexportimport prezintă o gamă foarte largă de mașini-unelte universale și specializate de mare precizie și randament. Astfel sînt mașinile de alezat cu suport de înaltă precizie cu ciclul automat tip Diamanta, realizate de întreprinderea de mașini-unelte Bacău, strungul universal de precizie și strungul revolver de mecanică fină realizate de întreprinderea de mașini-unelte Arad, mașina de frezat cu comandă program și centrul de prelucrare vertical realizate de întreprinderea de mașini-unelte Oradea, liniile de mașini specializate pentru industria de autoturisme realizate de I.M.U.A. — București, I.M.U. — Arad, I.M.A.M.U.S. — Iași.

Întreg etajul 4 al pavilionului central a fost rezervat expunerii produselor industriei chimice — firme românești și străine. Chimia românească reprezentată la tîrg de întreprinderile de comerț exterior specializate I.C.E. Chimimport-export și I.C.E. Danubiana și-a sporit în ultimii 15 ani de 13 ori volumul exporturilor, concomitent cu o restructurare a acestuia către produse superioare prelucrate (ambele I.C.E.-uri dețin trofeul internațional al calității — Mercurul de aur). În același timp constituie un element de legitimitate și mîndrie faptul că 90% din tehnologiile aplicate în industria chimică în ultimul deceniu au la bază cercetări și proiecte românești, transpuse în practică în instalații, de asemenea, de concepție originală.

Produsele chimice românești bine cotate pe cele 110 piețe externe pe care se exportă în prezent au obținut în ultimii ani 50 de medalii de aur la diferite tîrguri internaționale și expoziții specializate din diferite țări.

Cele peste 1 800 de capacități de producție puse în funcțiune în această ramură din 1965 și pînă în prezent conferă chimiei românești un potențial deosebit, (contribuind cu 15% în totalul producției industriale a țării). Față de media mondială a producției pe locuitor în România se realizează la o serie de produse chimice producții pe locuitor mai mari de 6,96 ori la butanol, 4,8 ori la fenol, 4,06 ori la anhidrică ftalică, 4,14 ori la

acrilonitril, 2,6 ori la acid sulfuric, 12,7 ori la amoniac, 4,57 ori la sodă caustică, 7,2 ori la sodă calcinată, 5,84 ori la îngrășăminte azotoase, 7,1 ori la superfosfați, 3,53 ori la cauciuc sintetic, 5,17 ori la fibre celulozice, 4,23 ori la p.v.c.

O deosebită atenție se acordă creșterii gradului de valorificare a materiilor prime prin dezvoltarea chimiei de sinteză fină, de mic tonaj. Produsele realizate de Centrala industrială de medicamente, cosmetice coloranți și lacuri se bucură de o largă apreciere pe piețele externe. Astfel, în prezent numai medicamentele numără peste 800 de sortimente de uz uman (antibiotice, vitamine, chimioterapie, realizate în cele 4 întreprinderi de profil din București, Iași, Cluj-Napoca).

În 1985 comparativ cu 1980 producția de medicamente, detergenți și cosmetice urmează să se tripleze. Pe lîngă medicamente românești cu tradiție: Gerovital, Aslavital, Trofopar, Ulcosilvanil, Boicil forte, Covalitin apar noi produse ca: Apilarnil, Apilarnil-Prop, Piafen, Ergoceps, Cornhidrol, Progesteron retard, Clotrimasol. Noutăți în domeniul cosmeticelor: Game complete pentru îngrijirea și tratarea tenului: Miss, Otilia și Acanta, game pentru îngrijirea părului Lyss, fard și roșu de buze Arlechin.

Producția de fire și fibre sintetice orientată în prezent spre tipuri cum sînt: fibrele acrilice, firele și fibrele poliamidice, firele și fibrele poliesterice, fibrele polipropilenice se bazează pe procedee originale, de un nivel tehnic comparabil cu cele mai bune realizări pe plan mondial (higroscopice, cu tușeu, încălzire electrostatică și inflamabilitate redusă, grad ridicat de alb). Spre exemplu, utilizarea fibrelor Reion s-a diversificat continuu, extinzîndu-se de la fire continue tip mătase la fire texturate, fire tehnice pentru rețele cord, fire tip covor, și pînă la granule poliamidice pentru piese tîrnate. Cu o producție de fire și fibre sintetice de 7 kg/locuitor, cu mult peste media mondială (3 kg/locuitor) țara noastră deține un important potențial de export. Cooperarea internațională realizată în acest domeniu prin societatea mixtă Rifil, de pildă, constituie, o bună referință comercială pentru calitatea firelor și fibrelor românești.

Un alt domeniu de succes al I.C.E. Danubiana îl constituie cauciucul sintetic românesc și anvelopele exportate sub mărcile de fabrică Victoria și Danubiana. Dezvoltarea și diversificarea puternică a industriei de mijloace de transport a impus numeroase exigențe acestui sector, care a realizat în ultimii ani anvelope pentru autoturisme, autocamioane de mare tonaj, autobuze, troleibuz, tractoare, combine, de aviație ș.a.m.d. Obținerea în ICECHIM a tehnologiei originale a terpolimerilor etilenă — propilenă — dienă permite azi obținerea de noi tipuri de cauciuc sintetic, de calitate superioară pentru realizarea celor mai diverse articole tehnice. Pe baza cercetărilor proprii au fost făcute, de asemenea, progrese importante în dezvoltarea poliuretanilor (intermedieri poliesteri, poliesteri, spume flexibile și rigide, piele sintetică, etc.).

Creșterea gradului de prelucrare a petrolului prin Programul de chimizare va conduce la obținerea unor cantități sporite din produse de bază ca: etilenă, propilen, benzen, stiren, octanol, fenol, acetonă, — condiție a dezvoltării în continuare a industriei petrochimice.

Chimia realizează în prezent o mare varietate de lacuri, vopsele, emailuri, dintre care se expun sortimente moderne de coloranți pentru vopsirea firelor și fibrelor sintetice și artificiale, coloranți speciali pentru fibrele PNA. Printre noile lacuri și vopsele sînt cele destinate autoturismelor OLTCIT și noilor modele de autoturisme DACIA, lacuri electroizolante, vopsele speciale pentru construcții etc. Nu putem încheia prezentarea expoziției chimiei la TIB fără a menționa calitatea deosebită a prezentării, designul de bună factură al amenajării, ambianța atrăgătoare realizată produselor. La aceasta se adaugă condițiile grafice deosebite în care sînt realizate materialele publicitare.

Desigur, oferta românească la T.I.B. este mult mai largă, potrivit programului manifestării prezentat mai înainte. Ne propunem să revenim în următoarele ediții asupra prezenței celorlalte ramuri și domenii la tîrg: industria ușoară, economia forestieră și prelucrarea lemnului, construcțiile și materialele de construcții, agricultura, cercetarea științifică și cultura, producția cooperatistă, artizanat etc.

Exemplificările date din programul de export al celor 2 grupe de mărfuri prioritare în exporturile românești (construcțiile de mașini și chimia) semnifică marile realizări obținute de țara noastră sub conducerea Partidului Comunist Român în ultimele decenii, ca și dorința organizatorilor români de a deschide noi perspective intensificării colaborării și cooperării economice cu tot mai multe țări, din toate continentele.

Ioan GEORGESCU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

SPORIREA RENTABILITĂȚII PRODUSELOR, A EFICIENȚEI ÎNTREGII PRODUCȚII

TRECEREA la aplicarea sistemului de retribuire, la generalizarea acordului global face necesar în fiecare întreprindere desfășurarea unor eforturi sporite în scopul sporirii rentabilității produselor, a creșterii eficienței în întreaga producție, în așa fel încât unitatea să-și acopere cheltuielile din venituri și să obțină un beneficiu din care să-și asigure resursele necesare propriei funcționări și dezvoltării și, totodată, să contribuie la acoperirea altor cheltuieli generale ale statului. Așa cum sublinia secretarul general al partidului: „Va trebui să acționăm cu mai multă exigență și răspundere în vederea reducerii cheltuielilor materiale, a cheltuielilor de muncă și pentru creșterea mai puternică a eficienței economice. Este necesar ca fiecare unitate, fiecare consiliu de conducere și fiecare colectiv de oameni ai muncii — în calitatea lor de proprietari, de producători și beneficiari — să acționeze cu toată răspunderea

pentru ca fiecare sector de activitate, fiecare produs, fiecare leu investit sau cheltuit să dea maximum de eficiență! Trebuie să lichidăm cu desăvârșire și să facem să dispară din limbajul economiștilor și finanțistilor, al conducătorilor de economie noțiunea de activitate neeficientă, de pierderi planificate sau neplanificate! Nu trebuie să mai avem nici un produs, nici un sector cu pierderi, nici planificate, nici neplanificate! Fiecare sector trebuie să lucreze cu eficiență maximă!”.

În lumina acestor sarcini de o deosebită importanță, în cadrul întreprinderii „Metalica” — București se desfășoară ample acțiuni în vederea sporirii rentabilității produselor, a eficienței întregii producții, condiție majoră a aplicării sistemului de retribuire, a creșterii veniturilor oamenilor muncii.

Implicații favorabile prin reducerea costurilor producției

ÎNTEPRINDEREA constructoare de mașini „Metalica”, este singurul producător din țară de cazane de joasă presiune pentru încălzire centrală. De asemenea, tot aici se produc instalații de topire prin inducție, instalații de încălzire pentru forjare, echipamente de detensionare, turbine cu aburi de 0,15—1 MW, motocosoare, subansamble specifice pentru centrale termice, sere pentru legume timpurii, diverse piese turnate din fontă, instalații de tratare a apei și a.

În toți anii, ca de altfel și în primele 8 luni ale acestui an, în cadrul întreprinderii au fost îndepliniți toți indicatorii planificați, iar unii dintre aceștia au fost depășiți (producția marfă a fost depășită cu 1,6%, producția netă cu 1,3%, producția marfă vândută și încasată cu 16,9%), iar beneficiul a fost realizat în proporție de 100%.

Dat fiind faptul că unitatea realizează utilaje cu parametri funcționali și destinații foarte diferite, rentabilitatea acestora este relativ diferită. Rentabilitatea mai mică la unele produse se explică prin aceea că prețurile produselor în cauză s-au stabilit la un atare nivel încât să stimuleze cererile și să asigure obținerea unei eficiențe optime și la beneficiari. Totodată, însă, aceasta conduce la diminuări relative ale rentabilității producției la „Metalica”, ceea ce presupune eforturi mai mari — dar pe care le apreciem ca pe deplin posibile — pentru reducerea costurilor unitare

și totale. O asemenea optică apare pe deplin justificată, dat fiind că rentabilitatea nu trebuie privită numai sub aspectul interesului direct al unora dintre întreprinderile producătoare, ci în ansamblul general de dezvoltare a economiei, în contextul cerințelor noului mecanism economico-financiar, care cere ca toate ramurile de producție să fie rentabile, iar nivelul prețurilor să țină seama de valoarea mărfurilor, de interesele dezvoltării economiei.

Rentabilitățile de nivel mai mare nu oglindesc efortul unității decît în măsura în care se reduc costurile unitare pe produse. Ca urmare, trăsătura dominantă a preocupării întreprinderii pentru creșterea eficienței economice a constituit-o reducerea costurilor unitare pe produse, în vederea creșterii rentabilității atât pe produse, cit și pe total activitate (tabelul).

Diminuarea costurilor de producție la principalele produse ale întreprinderii (realizări pe primele 8 luni a.c.)

Produse	— % —	
	față de 1982	față de plan 1983
Motocosoare	0,55	1,11
Cazane PAC 12	3,6	0,8
Cazane PAC 15	2,9	0,6
Cazane PBC 12	2,7	0,7
Cazane PBC 15	2,8	0,9
Instalații IPCS MSJ 110	1,2	0,7
Instalații de călit 3834/0	0,8	0,7

Reducerea costurilor unitare în anul 1983 a fost rezultatul unui complex de măsuri aplicat pe multiple planuri. În acest sens, relevant apare un studiu de caz. Este vorba de produsul motocosoare, căruia, deși ponderea în anul 1983 în structura planului de producție i-a scăzut cu circa 15 procente față de 1982, întreprinderea îi acordă o importanță deosebită. Această reducere este explicabilă prin aceea că în anul 1982 printr-o producție de nivel mare au fost satisfăcute în mare parte cererile de pe piața internă — aspect pozitiv avînd în vedere că acest produs a reprezentat pentru întreprindere o sarcină de plan importantă, urmărită prioritar de forul tutelar al acesteia. Unitatea, pentru a se adapta rapid unei producții de nivel mare într-un interval de timp relativ scurt, a depus eforturi mari, întrucît în extinderea producției a întâmpinat unele greutăți ca:

— necorelarea inițială a cererilor de livrări cu capacitatea de producție, aceasta din urmă fiind mai mică;

— lipsa inițială a unor utilaje necesare executării unor repere sau operații tehnologice, a unor muncitori specializați în anumite operații, a unei linii tehnologice corespunzătoare unei producții de serie mare.

Tocmai din aceste cauze în anul 1982 unitatea a fost nevoită să execute multe operații sau repere prin cooperare cu alte unități, ceea ce s-a reflectat negativ în nivelul costurilor de producție.

Deși unitatea are în structură și produse cu rentabilități planificate mai mari datorită nivelului prețurilor (cazul utilajelor metalurgice), au fost depuse eforturi deosebite pentru onorarea contractelor cu beneficiarii și la pro-

dusele cu rentabilitate mai mică (de pildă, motocositoare), pentru încadrarea în nivelurile rentabilității la produsele respective. Mai mult, prin perfecționarea produselor și completarea lor cu anexe se urmărește să se stimuleze cererile de pe piața internă și externă.

În acest sens, preocupări multiple au fost orientate în vederea **reducerii costurilor fabricației motocositoarelor**, în special prin :

- înființarea unui atelier specializat cu personal calificat și, pe această bază, restrângerea cooperărilor pentru executarea unor piese și subsansamble care în anul 1982 se procurau în cantități importante de la alte unități ale M.I.C.M. („Autobuzul”, „Semănătoarea” etc.), datorită existenței unei capacități de producție ce era inferioară cererilor mari de livrări de pe piața internă. Reducerea planului de cooperare cu peste 40% a condus la o economie în nivelul de cheltuieli al produsului de 9,2 lei la mia de lei producție marfă prin eliminarea beneficiului inclus în prețul de cooperare pentru reperatele aprovizionate din afară, cât și prin executarea internă a acestora în condițiile unor cheltuieli de regie (indirecte de secție și generale de întreprindere) considerabil mai mici decât cele ale unităților cu care se coopera ;

- revizuirea și îmbunătățirea unor norme de muncă în raport de condițiile îmbunătățite create prin reorganizarea fluxului tehnologic și reducerea numărului de muncitori indirect productivi și de deservire ;

- mărirea gradului de tipizare, unificare și standardizare a pieselor și subsansamblerelor ce concură la executarea acestui produs ;

- creșterea indicelui de utilizare a mașinilor unelte prin îmbunătățirea activității de reparații, întreținere, transport și manipulare interne ;

- reducerea procentului de rebuturi la operațiile de prelucrări mecanice și alte măsuri ce au permis și ele alte reduceri ale nivelului de cheltuieli.

Diversificarea sortimentelor de produse prin îmbunătățirea parametrilor produselor existente, cât și a tehnologiilor de execuție a constituit și va continua să constituie în unitatea noastră o cale importantă de creștere a rentabilității produselor. Astfel, întreprinderea, deși a asigurat și chiar îmbunătățit prin efort propriu rentabilitatea planificată a produsului motocositoare cu o treaptă de viteză pentru a răspunde în mai mare măsură cererilor de pe piața internă, a îmbunătățit parametrii funcționali ai acestui produs asimilând în fabricație motocositoarea cu două trepte de viteze, care, prin îmbunătățirile tehnologice aduse, va asigura o rentabilitate mai mare față de motocositoarea cu o viteză, pentru care cererile beneficiarilor vor scădea. Totodată, pentru a menține și stimula cererile pieții interne la un nivel ridicat au fost asimilate mini-utilaje ce pot fi acționate de motocositoare, ca plug, remorcă, fierăstrău, semănătoare, freză, prășitoare, instalații de stropit, lamă buldozer. Cercetarea științifică a cadrelor de specialitate este însă deschisă și se înfrevăd și alte îmbunătățiri. De exemplu, prin asimilarea unui motobloc se-

parat de accesoriile specifice motocositorii se va oferi pieții interne un utilaj de largă utilitate pentru lucrările agricole în zonele ne colectivizate, în stațiunile de cercetare, în cadrul loturilor agricole personale sau pentru lucrări din cadrul întreprinderilor agricole de stat și unități C.A.P. pentru care, din diferite cauze, nu sînt întotdeauna disponibile unele utilaje mari (tractor, plug etc.). Diversificarea anexelor cu care poate fi cuplat motoblocul (partea principală a motocositorii) poate fi extinsă și în silvicultură pentru efectuarea unor lucrări de întreținere a pădurilor.

De altfel, trebuie spus că astfel de preocupări au fost extinse la întreaga gamă a produselor fabricate. Iată un exemplu concludent. Creșterea ponderii, în 1983, a producției de cazane cu ardere cu cărbuni, a intervenit în urma măsurilor luate pe plan central de valorificare într-un grad mai înalt a resurselor energetice interne, în contextul politicii economice de asigurare a independenței energetice a țării. Întrucît cererile beneficiarilor din acest an au fost mult mai mari decît capacitatea existentă, unitatea a fost nevoită să efectueze unele lucrări în cooperare cu alte unități pentru confecționarea de elemente, grătare cît și o parte din monoblocurile cazanelor. Aceste cooperări au majorat însă costurile de producție, ceea ce a redus rentabilitatea produsului. În măsura în care cererile cu caracter urgent se vor reduce, unitatea va proceda la restrîngerea cooperărilor, sau chiar la evitarea totală, ceea ce, implicit, va avea efect pozitiv asupra creșterii rentabilității, prin reducerea costurilor unitare (aceasta este valabil pentru anul 1984).

Pînă atunci însă, în **întreprindere se acționează pentru reducerea substanțială a costurilor la acest produs** în scopul compensării majorărilor provenite din cooperări. Reducerea costurilor și creșterea rentabilității la tipurile de cazane la care ne-am referit s-a asigurat prin măsuri tehnico-organizatorice, ce au condus la reducerea consumurilor și creșterea productivității muncii, printre care menționăm :

- introducerea sudurii semiautomate MAG, care a condus la reducerea manoperei pe un cazan de circa 12 ore, la economii de 125 kWh, de electrozi (circa 2 kg) etc. ;

- specializarea muncitorilor și ridicarea gradului de calificare, ceea ce a permis prin creșterea productivității muncii și îmbunătățirea normelor de muncă, reducerea manoperei cu 43 ore pe cazan ;

- executarea de cazane fără flanșe, care au fost înlocuite prin operații de sudare a elementelor în cadrul monoblocului, ceea ce a condus la importante economii de manoperă (circa 20 ore), cît și de materiale, prin reducerea consumului de oțel lat cu 169,2 kg, de țevă cu 4,3 kg, de electrozi cu 2,4 kg etc.

Acțiuni în sprijinul sporirii beneficiilor

ANALIZÎND problema creșterii rentabilității produselor și a sporirii eficienței producției, poate fi subliniată complexitatea aspectelor acestui proces. La întreprinderea „Metalica”, care exe-

cută produse ce sînt necesare realizării noilor obiective de investiții ale diversilor beneficiari, trebuie arătat că, în cazul în care influențele nefavorabile din modificarea structurii sortimentelor diminuează volumul total al beneficiilor și rata rentabilității, eficiența trebuie analizată și în legătură cu eficiența produsului la beneficiar. Pentru că dacă ar crește ponderea producției de motocositoare și de cazane pe cărbune, eficiența pe total activitate s-ar diminua, dar produsele în cauză a un rol important în investițiile beneficiarilor. Dacă ar scăde ponderea acestor produse și ar crește ponderea producției de utilaj metalurgic, eficiența economică s-ar mări apreciabil. Desigur, însă, **în primul plan al atenției în întreprindere stă amplificarea eforturilor proprii pentru sporirea eficienței producției fizice contractate.** În acest sens, acțiunile desfășurate au în vedere contracararea efectelor unor probleme și greutăți apărute în desfășurarea producției în acest an, ca :

- neasigurarea de către furnizorul B.J.A.T.M. Piatra Neamț a sortimentului de țevă 133 X 4 pentru produsul „cazane” în cantitățile necesare : din această cauză s-au înlocuit 15 500 m l din acest material cu țevă de 133 X 4,5 care are un preț de livrare mai mare cu 8 lei/m l, ceea ce a condus la majorarea costurilor și la diminuarea beneficiului ;

- lipsa forței de muncă specializată în anumite meserii (sudori, prelucrători prin așchiere, lăcătuși), ceea ce a obligat la extinderea cooperărilor cu alte unități pentru executarea a 448 de monoblocuri pentru cazanele cu ardere cu cărbune ; aceasta a redus beneficiile în primele 8 luni prin majorarea corespunzătoare a costurilor.

Pentru asigurarea creșterii eficienței economice au fost adoptate noi și importante măsuri care vor asigura pînă la sfîrșitul anului depășirea sarcinilor de beneficiu cu circa 2 mil. lei, printre care :

- depășirea indicatorului producției marfă vindută și încasată, a planului de producție marfă, a celui de livrări, asigurarea calității producției pentru prevenirea refuzurilor, respectarea disciplinei în decontări, impulsivitatea încasării facturilor de la beneficiari ;

- reducerea cu 15% a orelor de staționare a mașinilor unelte prin îmbunătățirea calității reparațiilor capitale și a celor curente prin introducerea limitatoarelor de mers în gol la toate utilajele și grupurile de sudură ;

- îmbunătățirea normelor de muncă în turnătorie la operațiile de formare și curățire a unor reperate destinate producției de motocositoare ;

- extinderea acțiunii de recondiționare a pieselor uzate și a subsansamblerelor, folosirea materialelor recuperabile rezultate de la matricele uzate din care se vor confecționa S.D.V.-uri ;

- organizarea mai bună a locurilor de muncă și a fluxului tehnologic care să asigure creșterea productivității muncii cu 15%, precum și reducerea substanțială a costurilor, și pe această bază și sporirea rentabilității produselor, a eficienței întregii activități.

Gabriel BECHERU

În lumina orientărilor și indicațiilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu
la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative

ORGANIZAREA DISCIPLINEI, DISCIPLINA ORGANIZĂRII

CU CIT ADÎNCIM studiul ideilor de excepțională semnificație teoretică și practică, formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la consfătuirea din iulie pe problemele muncii organizatorice și politico-educative, cu atât pot fi desprinse mai numeroase implicații sub cele mai diverse aspecte ale activităților economico-sociale. Chemarea secretarului general al partidului la **afirmarea deplină a ordinii, disciplinei, răspunderii, la întărirea educației socialiste, revoluționare** are în vedere accelerarea și adaptarea la cerințele etapei actuale a procesului de formare a omului nou la scara întregii națiuni, punerea superioară în valoare, pentru progresul accelerat și multilateral al patriei, a acestui uriaș potențial uman, demonstrarea în viață a superiorității principiilor eticii și echității socialiste, crearea în perspectivă a condițiilor pentru înaintarea României, pe toate planurile, spre comunism.

Dezvoltării explozive a forțelor de producție, perfecționării continue a relațiilor de producție nu le-a ținut pretutindeni pasul ritmul de făurire a disciplinei industriale. Astfel de necorelări nu mai sînt admisibile în condițiile ralierii puternice la revoluția științifico-tehnică contemporană, ale creșterii pe căi intensive, ale cerințelor unei eficiențe economice tot mai înalte a acestei creșteri; totodată, înlăturarea lor este o condiție pentru realizarea prevederilor de sporire a veniturilor oamenilor muncii, de ridicare a nivelului de trai.

Referindu-ne la microsfera socială a colectivului unei întreprinderi, ar fi profund greșit și dăunător să detașăm — ca viziune, ca funcționalitate, ca organizare — activitatea productivă, care de bună seamă se traduce în ceva imediat palpabil, de cea educativă, care sedimentează, pentru azi și pentru generații, ceva mult mai prețios — capacitatea de a înscrie, fundamental și cu permanență, activitatea productivă pe drumul înaltei performanțe. Conjunctă cu educația ideologică, politică, culturală, cetățenească, a căror misiune și-o asumă organizația și instituții anume profilate, **educația în producție** sfluește caracterele și conștiințele prin muncă și pentru muncă, astfel ca subiectul ei — proprietar, producător, beneficiar a tot ce se creează în societate — să-și poată exercita în deplină cunoștință de cauză și cu plenitudinea propriului său aport aceste atribute.

Este contextul în care ne propunem să aducem în discuție unele probleme ce pot părea locuri comune, dar care, prin modul de soluționare, își pun adînc pecetea, în bine sau rău, pe posibilitatea întreprinderii de a răspunde exemplar comandamentelor economico-sociale ce-i sînt stabilite prin plan. Considerăm că tema sugerată în titlu prezintă un larg interes, iar cei ce vor reflecta asupra ei își vor consolida convingerea că, judecînd în termeni de eficiență, **nu pot exista (efectiv, nu declarativ) nici disciplină fără organizare, nici invers.**

Ordonarea sistemului, reglarea mecanismului de activitate

INTREPRINDEREA este, în viziune statică, un sistem în care fiecare funcțiune, productivă sau nu, trebuie să-și aibă locul bine stabilit, într-un complex intracondiționat de atribuții și relații; dinamic, ea este un mecanism a cărui funcționare corectă depinde de respectarea cadrului acestui sistem, a fiecăruia dintre subsistemele sale, cu minimum de derogări nefondate, de dereglări momentane cu risc de permanentizare într-un stil de conducere anarhizant, favorizator sau generator de dezordine.

Organizarea are rolul să regleze sistemul și funcționarea mecanismului. În sensul cel mai curent și mai intuitiv, ea **trebuie să asigure cadrul și condițiile pentru disciplină** — a planului, tehnologică, a muncii ș.a.m.d.; iar **disciplina**, instituită și menținută pe această bază, **să asigure respectarea și perfecționarea continuă a condițiilor de organizare stabilite.** O disciplină nu numai a pontajului și a condiții de prezență; căci contează cantitatea timpului de lucru prestat, dar mai

cu seamă **calitatea** lui, roadele materializate în produse, lucrări, servicii, creativitate, inovație și eficiență.

Din acest punct de vedere se pune problema: **cui îi revine răspunderea de a organiza disciplina?** Nemaivorbind de organizațiile politice și de masă, credem că **sfera de implicare este, practic, atotcuprinzătoare.** Să considerăm atribuțiile specifice ale conducerii, la toate eșaloanele întreprinderii și în toate ramificațiile acesteia; rolul specializat al compartimentului de personal, învățămînt, retribuire, organizarea producției și a muncii — care, prin toate aceste componente ale profilului său (logica asamblării — dacă nu și gradării — lor apare azi din ce în ce mai evidentă) e obligat la rezolvarea de probleme cu bătaie lungă, de situații operative circumscrise local, dar și la consultanță de specialitate la solicitarea secțiilor și compartimentelor care simt nevoia să-și raționalizeze munca; influența derivată a compartimentului de proiectare tehnologică și a celui de pregătire-programare a producției (relativă la armonizarea încărcării capacităților din flux, deci și la gradul de ocupare a muncitorilor), cea determinantă a compartimentelor de aprovizionare, mecanic-șef, a subunităților pentru utilități, servicii etc. — adică acelea care trebuie să soluționeze cerințele tehnico-materiale ale unei producții ritmice la parametrii din plan. Apropiindu-ne mai mult de postul de lucru, apar cu toată forța în evidență îndatoririle șefului direct de la nivelul procesului de producție — maestrul, conducătorul formației, echipei, aflați în contact nemijlocit și permanent cu masa personalului de execuție, cunoscîndu-i individual nu numai munca, ci și caracterul, preocupările, problemele personale, atât de importante în trăsăturile și modificările comportamentale ce se exprimă și prin disciplină.

Exemplul personal al acestor organizatori are rolul său bine cunoscut în menținerea nealterată a spiritului de conștiinciozitate.

O organizare bine pusă la punct și dispensată de interferențe intempestive limitează factorii care îngăduie apariția (sau camuflarea) indisciplinei, printr-o reglare corectă, în detaliu și cu adaptarea cît mai fidelă a posibilităților normate la specificul propriu, a raporturilor între diferitele compartimente și secții, prin precizarea ierarhică și pe orizontală a atribuțiilor, răspunderilor, a colaborărilor necesare și modalităților de realizare a lor. Ea ar trebui să tindă spre eliminarea motivelor reale și justificărilor plătuite care ciuntesc din timpul de lucru, care introduc dezechilibre în gradul extensiv și intensitatea de ocupare a oamenilor, generează formalități birocratice etc. — tot atîtea surse potențiale de indisciplina involuntară din partea celor puși în situația de a fi nevoiți să execute dispoziții contradictorii între ele ori cu normele, să nu mai respecte prioritățile și urgențele derivînd intrine; din natura sarcinilor ce le au de îndeplinit.

Cu deosebire și cu toată rigoarea indicată în prescripțiile normative se cer combătute acele încălcări de atribuții și competențe la diverse niveluri de decizie, care, pentru depășirea unor situații dificile, promovează sau chiar obligă la formule insuficient gîndite și grele în consecințe, prin care se încalcă disciplina tehnologică, cea privind siguranța funcționării mașinilor, utilajelor, instalațiilor, securitatea muncii, disciplina de plan și financiară.

Cerințe ce rezultă din retribuirea în acord global

RELATIA organizare-disciplină capătă noi valențe, de cea mai amplă rezonanță, în lumina noilor reglementări referitoare la aplicarea formei de retribuire în acord global. Încă în capitolul dispozițiilor generale, recentul Decret al Consiliului de Stat precizează că activitatea personalului muncitor se desfășoară pe bază de norme și normative de muncă fundamentate științific, stabilite în funcție de parametrii tehnici de funcționare a mașinilor și utilajelor, de cantitatea de muncă necesară, în condiții de **organizare superioară a producției și a muncii.** Sarcinile prevăzute în contractul de acord global,

referitoare la realizarea producției fizice prevăzute în plan și la condițiile în care trebuie executată, obligă în cazul muncitorilor nu numai la cantitate, ci și la încadrarea în normele de consum, în parametrii de calitate, iar pentru restul personalului la îndeplinirea unei serii de indicatori. Obligații firești, valabile și până acum, dar pe care le accentuează **responsabilitatea și interesul colectiv pentru realizarea planului și mărirea eficienței economice.**

Acordul global creează o interdependență intimă sub raportul retribuției și veniturilor oamenilor muncii, între toți componenții personalului muncitor al întreprinderii, inclusiv conducerea. Modul în care respectă fiecare lucrător disciplina în cadrul organizării instituite își pune, mai mult sau mai puțin, amprenta asupra rezultatelor tuturor; deci fiecare om devine interesat nu numai în propria sa activitate, ci deopotrivă în cea de ansamblu, ceea ce cristalizează și pe acest plan principiile autoconducerii muncitorești.

Mai mult decât în practica de până acum a aplicării acestei forme de retribuție, de la compartimentele de organizare se cere o contribuție activă, continuă, calificată, fundamentată în rezolvările pe care le aduce la pregătirea, încheierea, realizarea contractelor de acord global, prin aplicarea/adaptarea/elaborarea corectă a normelor și normativelor de consum de manoperă pentru executarea fiecărui sortiment, subansamblu, piesă, reper și stabilirea tarifelor pe unitatea de produs sau lucrare, ca bază în determinarea sumei ce se prevede în contract pentru retribuția personalului muncitor în funcție de realizarea producției exprimate în unități de măsură fizice.

Funcționând pe baza obligațiilor reciproce ale părților contractante și de vreme ce de la muncitor până la director, fiecărui lucrător veniturile îi sunt condiționate de rezultatele obținute în realizarea producției fizice, a productivității muncii, în reducerea cheltuielilor de producție, creșterea eficienței economice, valorificarea superioară a materiilor prime, **acordul global implică și reciprocitatea disciplinei.** Are, de aceea, o importanță de principiu indicația dată de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 6 septembrie, ca **organele de conducere colectivă ale întreprinderilor, centralelor industriale, trusturilor, ministerelor, celorlalte organe centrale și locale să acționeze pentru asigurarea bazei materiale, folosirea deplină a capacităților de producție existente în fiecare unitate, desfășurarea ritmică a activității de producție, investiții și export, realizarea și livrarea în termen, în condiții de calitate a produselor, respectarea obligațiilor contractuale.**

Nivelul profesional și conștiinciozitatea în muncă

ESTE ÎN ORDINEA firească a lucrurilor ca pe măsură ce se ridică nivelul profesional al lucrătorilor, să crească și conștiinciozitatea lor, atitudinea lor față de muncă să facă noi pași pe scara maturității. Cunoștințele profesionale superioare ajută la înțelegerea importanței pe care o prezintă gospodărirea timpului de lucru, executarea corectă a fiecărei operații, folosirea la capacitate și buna întreținere a mașinilor, evitarea risipei de materiale, a oricărui rabat de la calitate. Totodată, întrucât retribuția tarifară este direct proporțională cu treapta de calificare, o categorie mai mare îl face pe deținătorul ei să se gândească mai atent înainte de a comite un act de indisciplină care îi va afecta câștigul.

Ridicarea calificării, perfecționarea profesională în general trebuie temeinic planificate, organizate, desfășurate în conformitate cu noua concepție formulată de secretarul general al partidului, care le conferă caracterul unei activități permanente și strins orientate după nevoile producției. Programele respective constituie un bun prilej pentru a oferi participanților — alături de cunoștințe în specificul profesiei respective — și înțelegerea cauzelor și efectelor unor cazuri concrete, din întreprindere, de încălcări ale regulilor ce trebuie respectate în lucru.

Se cere o grijă deosebită pentru o rapidă integrare în procesul de producție și în programele de calificare a noilor încadrați în muncă, în rândurile cărora problema disciplinei este, de regulă, mai sensibilă. Normele legale adoptate recent privind retribuția personalului muncitor prevăd măsuri care să conducă la mărirea stabilității în întreprindere a acestor categorii de lucrători; dar ei trebuie să simtă și stimulentele morale, profesionale, să înțeleagă utilitatea socială a muncii pe care o prestează și să fie lansați pe treptele afirmării. **Orientarea profesională a noului venit în întreprindere** este o îndatorire a șefului direct, dar și a comisiei pentru încadrarea și promovarea în muncă de pe lângă consiliul de conducere — sprijinită de specialiști din compartimentul de organizare, pentru testări — care, în cadrul unor discuții cu cel implicat, să-l ajute în alegerea acelei meserii care, satisfăcându-i preferințele și valorificându-i aptitudinile, să corespundă totodată cu

nevoile pe profesii prevăzute în programul de pregătire profesională al unității.

Cu contribuția tuturor acestor fluxuri convergente va trebui să se ajungă la o bază trainică de masă a **responsabilității; organizarea propriei activități pentru a obține performanțe superioare — act de autodisciplinare,** element de creativitate perfect comparabil ca importanță, în bilanțul rezultatelor în producție, cu raționalizarea tehnică-tehnologică. În contextul participării colective la realizarea producției, a beneficiilor și la repartizarea beneficiilor, o astfel de autodisciplinare deschisă spre nou va însemna nu numai realizarea conștiincioasă a sarcinilor individuale, ci și disponibilitate pentru solicitări excepționale.

Analiza stării de disciplină

ÎNAINTE de a proceda la îmbunătățirea unei performanțe a formației de lucru, a secției, întreprinderii, aceasta se cere a fi măsurată. Actualele instrumente standard de măsurare a stării de disciplină, cum ar fi indicii de folosire a fondului total de timp de lucru, sint insuficiente pentru a îngădui un diagnostic operativ, realist, diferențiat pe cauze, în vederea luării de măsuri corective. Ceea ce nu împiedică factorii de decizie din întreprindere să apeleze la investigații de mai mare sensibilitate și mai concludente. Analiza sub fațete diverse a cauzelor rezultatelor slabe ale unei secții va arăta câte anume din acestea se datoresc direct indisciplinei comportamentale a unor lucrători, cit antrenării lor în acțiuni exterioare sarcinilor de producție, cit indicelui nesatisfăcător de folosire a echipamentului tehnologic, cit încălcării insuficiente sau neritmică cu comenzi, cit dereglărilor cantitative și calitative în aprovizionarea cu materii prime, materiale, componente, energie etc., factori care alimentează indisciplina. Într-un context mai larg nu trebuie trecute cu vederea influențele din domeniul condițiilor sociale — calitatea cazării, a funcționării unităților de alimentație și altor servicii din incintă asupra cărora întreprinderea are direct putere de intervenție, ca și a unor servicii publice — de la transportul în comun până la programul cu publicul al diferitelor instituții, probleme pentru care trebuie solicitat concursul organelor locale.

Rolul opiniei muncitorești

ORGANIZAREA DISCIPLINEI își are un puternic aliat în **opinia muncitorească înaintată a colectivului,** care încurajează generalizarea pildii celor buni și, prin stavila oprobriului, combatte atitudinile și manifestările retrograde.

Este încă loc pentru mai buna exercitare din acest punct de vedere a **rolului și atribuțiilor organismelor larg reprezentative ale democrației muncitorești din unitățile economice** — adunările oamenilor muncii pe secții, brigăzi, șantiere, ferme etc., adunările generale pe întreprindere. În dezbaterile lor, acestea n-ar trebui — cum se mai întâmplă — să se rezume la menționarea în darea de seamă a unor abateri și la asumarea de angajamente mai mult sau mai puțin declarative privind nerepetarea acestora, ci să aprofundeze analiza, să stabilească măsuri capabile să elimine sursele abaterilor, uzând în acest scop și de dreptul, conferit prin lege, de a decide sau propune înlăturarea din funcție a celor vinovați de abateri mai grave.

S-a dovedit cu pregnanță că **inițiativele muncitorești** — dintre care multe conțin valoroase componente organizatorice și tehnice, urmărind îmbunătățirea rezultatelor în producție — și, ca o mișcare de masă, **întrecerea socialistă** pot constitui, ca expresie a conștiinței omului nou, a atașamentului patriotic față de înaltele țeluri naționale, un stimulent cu caracter global și de permanență al disciplinei; valoarea lor va fi considerabil sporită prin eliminarea unor elemente de formalism ce mai persistă pe alocuri în organizarea și răspunderea lor, în antrenarea efectivă a participanților din formații de lucru, secții etc. pe temeiul unor obiective-angajament cuantificate fizic, valoric sau cu alte unități de măsură.

TINDEM FERM cu toții, devotați obiectivelor strategice stabilite de partid, către accelerarea dezvoltării multilaterale a economiei, a societății românești. Un asemenea curs orientat spre și fondat pe intensivitate și eficiență este condiționat de progresul rapid al productivității muncii sociale, al calității și competitivității produselor, de valorificarea cu cel mai înalt randament a resurselor materiale, parametri economici care se constituie la nivel național din participarea microcolectivelor de muncă, a fiecărui lucrător. **Disciplina, pecete distinctivă a conștiinței socialiste, marcă de calitate a vredniciei și înaltului profesionalism,** reprezintă un solid și de neînlocuit factor dinamizator al acestui progres.

Dan CONDREA

Sfera de cuprindere a fondurilor sociale de consum

FONDURILE SOCIALE DE CONSUM constituie, așa cum am mai arătat, acea parte a produsului necesar care în procesul repartiției se socializează în vederea înlăturării pe baze eficiente și echitabile a acelor laturi ale procesului de reproducție a forței de muncă, care, în virtutea dezvoltării economiei moderne, a creșterii complexității vieții social-economice contemporane, se detașează tot mai vizibil de sfera intereselor personale ale celor ce muncesc, constituindu-se în interes major al societății în ansamblul ei.

Formarea sistemului modern de repartiție prin fondurile sociale de consum și dezvoltarea sferei sale de cuprindere este un proces complex și de durată, rezultatul interacțiunii unui ansamblu de factori de ordin economic, social și politic. Astfel, progresul social-economic, dezvoltarea continuă a producției sociale și creșterea gradului ei de socializare constituie factori care au determinat extinderea continuă a evantaiului de nevoi ale populației, transformarea și recunoașterea unora dintre ele ca nevoi preponderent sociale, de importanță hotărâtoare pentru realizarea în condițiile cele mai bune și cu eficiență maximă a obiectivelor dezvoltării social-economice a societății și, prin urmare, necesitatea extinderii continue a sferei de cuprindere a fondurilor sociale de consum. În același timp, o serie de factori, îndeosebi de ordin economic, ținând de situația resurselor materiale și de forță de muncă, de nivelul de dezvoltare al forțelor de producție și creșterea productivității muncii, dar și de modelele tradiționale de repartiție și consum, limitează posibilitățile trecerii mai ample și rapide a satisfacerii acestor nevoi în sfera fondurilor sociale de consum. Apare astfel necesitatea opțiunii în direcția utilizării acestora pentru satisfacerea unor nevoi sau altora, precum și asupra gradului de acoperire din această sursă a nevoilor odată intrate în sfera satisfacerii colective. Criteriile acestor opțiuni, în alegerea cărora un rol însemnat au factorii de ordin politic, sunt determinate de obiectivele dezvoltării economice și sociale ale societății în fiecare etapă, de obiectivele sale social-umane de perspectivă.

Sub influența acestui complex de factori, sfera de cuprindere a fondurilor sociale de consum evoluează în direcția îmbogățirii și adaptării ei la cerințele perfecționării mecanismului de formare și repartizare a acestora. Această evoluție este determinată în principal de extinderea sferei nevoilor, de stabilitatea existenței — pe fondul amplificării lor continue — a principalelor categorii de nevoi fundamentale în ansamblul nevoilor populației. Fondurile sociale de consum sunt, în acest fel, destinate unui ansamblu de nevoi esențiale generate de componentele prin excelență sociale ale reproducției forței de muncă, comune tuturor societăților moderne. În conformitate cu conținutul, funcțiile și rolul lor în economie și societate, fondurile sociale de consum cuprind fondurile constituite la nivel social în vederea: a) finanțării unor servicii socialmente preferate, dată fiind importanța lor deosebită pentru om, economie și societate (învățământ și cultură, ocrotirea sănătății,

cultură fizică și odihnă, asistență socială etc.) de care populația beneficiază în mod gratuit sau cu înlesniri de plată; b) întreținerii populației inapte de muncă din cauză de boală sau bătrânețe; c) întreținerii tinerei generații, ocrotirii familiei și înlăturării politicii demografice¹⁾.

Aceste destinații care definesc în principal și sfera de cuprindere a fondurilor sociale de consum sunt comune tuturor țărilor socialiste europene, diferențele din acest punct de vedere fiind în general destul de mici. Astfel, în majoritatea țărilor socialiste (U.R.S.S., Ungaria, R.D.G., Polonia, Cehoslovacia) în fondurile sociale de consum sunt cuprinse și cele destinate subvenționării gospodăriei locative, pentru acea parte a cheltuielilor de exploatare neacoperită de chirie. În U.R.S.S., în suma cheltuielilor din fondurile sociale de consum este inclusă plata concediilor de odihnă ale muncitorilor, funcționarilor și colhoznicilor și premiile care nu intră în fondul de retribuție, dar spre deosebire de alte țări nu sunt cuprinse dotațiile acordate teatrelor și altor instituții de cultură pentru menținerea la un nivel scăzut a prețului biletelor la spectacole. În România în fondurile sociale de consum sunt incluse și cheltuielile pentru finanțarea acelei părți a serviciilor de gospodărie comunală, întreținere și reparare a drumurilor și podurilor care intră în consumul populației.

Principalele destinații pe care le au fondurile sociale de consum în țările socialiste, definitorii pentru categoriile de nevoi ce caracterizează aspectele sociale ale reproducției forței de muncă, se regăsesc și în cheltuielile efectuate în țările capitaliste dezvoltate pentru protejarea populației în cazul apariției sau existenței unor riscuri, evenimente sau nevoi (boală, invaliditate, infirmități, accident sau boală profesională, bătrânețe, pierderea susținătorului, maternitate, familii cu copii etc.) prin sistemele de securitate și protecție socială, pentru prestațiile efectuate direct de către întreprinderile publice sau private pentru salariații lor și pe calea finanțării serviciilor de învățământ, gospodărie comunală și locativă și altor servicii sociale²⁾ de către administrațiile publice³⁾. O componentă specifică a sistemului de protecție socială în condițiile societății capitaliste o constituie indemnizațiile de șomaj.

Dacă în ceea ce privește principalele categorii de nevoi cuprinse în sfera fondurilor sociale de consum, diferențele între țările cu sisteme dezvoltate sunt mai puțin importante, sfera acestora diferă îndeosebi din punctul de vedere al formelor prin care acestea se repartizează populației și al gradului de cuprindere a populației în fiecare formă. Existența, pe fondul unei relative stabilități și uniformități a principalelor agregate ale fondurilor sociale de consum, a unei multitudini și diversități de forme de satisfacere a nevoilor sociale ale populației este în principal rezultatul dezvoltării istorice a sistemului de formare și repartizare a fondurilor sociale de consum — dezvoltare care pe plan mondial a început încă din secolul al XIX-lea — a dezvoltării sale în fiecare țară în funcție de obiectivele politicii social-economice, de configurația și mișcarea sistemului de interese din fiecare perioadă.

Diferențe mai semnificative în ceea ce privește formele de repartizare a fondurilor sociale de consum se pot reliefa îndeosebi în domeniul prestațiilor familiale, domeniu caracterizat printr-o multitudine de forme prin care se realizează obiectivele politicii sociale ale fiecărei țări în diferite etape ale evoluției sale economice. Astfel, în afara alocațiilor pentru copii, ajutorului de maternitate, indemnizațiilor pentru incapacitate de muncă determinată de sarcină și lehoz, indemnizației pentru îngrijirea copilului bolnav, îngrijirii copiilor în creșe și grădinițe, forme comune tuturor țărilor socialiste, în unele țări există și alte forme de prestații familiale. Unele diferențe există și în ceea ce privește gradul de cuprindere al familiilor în sistemul alocațiilor pentru copii, principala formă a prestațiilor familiale. Aceste diferențe derivă din limita de vîrstă și numărul⁴⁾ de copii pentru care

¹⁾ În literatură se utilizează adesea gruparea fondurilor sociale de consum pe două destinații cu particularități distincte în ceea ce privește principiile, criteriile și modalitățile de repartizare și anume: finanțarea serviciilor social-culturale (această parte este denumită și fond social de consum propriu-zis sau consum în afara pieței) și întreținerea tinerei generații și a populației inapte de muncă. În linii mari acestea corespund grupării formelor de repartizare a fondurilor sociale de consum în forme bănești și în natură.

²⁾ În statistica franceză a consumului, aceste servicii sunt cuprinse în indicatorul consumului lărgit sub denumirea de servicii colective divizibile.

³⁾ I.M. Șelman grupează toate fondurile din care se fac aceste cheltuieli, evidențiate de surse statistice diferite, sub denumirea de fonduri social-culturale de consum (I.M. Șelman, *Socialno-kulturnie fondi potrebleniia v usloviiakh sovremennoego kapitalizma*, Izvestiia Akademii Nauk SSSR, Seriia ekonomiceskaia, nr. 5/1976).

⁴⁾ U.R.S.S. după nașterea celui de-al patrulea copil; Ungaria după nașterea celui de-al doilea copil, iar celelalte țări socialiste la nașterea primului copil.

se acordă alocația, precum și din faptul că în unele țări⁵⁾ familiile beneficiază de alocație și în funcție de veniturile lor.

Analiza evoluției sistemului fondurilor sociale de consum din țara noastră relevă faptul că încă de la începutul perioadei de construcție socialistă statul și-a asumat sarcinile prelevării sub diferite forme la bugetul său a unei părți din produsul necesar creat de oamenii munci și, pe această bază, sarcinile organizării și finanțării serviciilor de învățământ și ocrotirea sănătății și în bună măsură a celor de cultură și artă, educație fizică și sport și asistență socială, precum și o serie de sarcini privind întreținerea populației în vîrstă, a celor bolnavi și de ajutorare a familiilor cu copii. Practic în sfera fondurilor sociale de consum din această perioadă se regăsesc principalele direcții spre care sînt orientate și în prezent aceste fonduri. În anii care au urmat, pe măsura dezvoltării economice a țării, a întăririi puterii economice a statului socialist și a dezvoltării sectorului cooperatist al economiei naționale, sfera de cuprindere a fondurilor sociale de consum s-a extins continuu atît prin adoptarea de noi forme cit și prin extinderea celor existente la noi categorii ale populației.

În prezent, principalele componente care definesc sfera de cuprindere a fondurilor sociale de consum din țara noastră sînt: 1) fondurile destinate finanțării serviciilor de învățămînt, cultură și artă, ocrotirea sănătății, educație fizică și sport, tratament balnear și odihnă, asistență socială, gospodărie comunală și întreținerea drumurilor și podurilor etc.; 2) fondurile destinate întreținerii populației în vîrstă de muncă, repartiție acestora sub forma pensiilor, indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă din cauză de boală sau maternitate, diferitelor ajutoare etc.; 3) fondurile destinate prestațiilor familiale: alocații pentru copii, ajutoare; 4) alte fonduri⁶⁾.

Fondurile sociale de consum se formează în principal prin prelevarea directă la bugetul statului sau în bugete și fonduri constituite la nivelul unor categorii socioprofesionale (țărani cooperatori, meseriași cooperativizați, meseriași cu ateliere proprii etc.) sau la nivelul unităților economice, a unei părți din produsul necesar creat de oamenii muncii, în vederea acoperirii nevoilor sociale ale reproducției de forță de muncă. În afară de aceasta s-a conturat și o altă cale de contribuție colectivă a celor ce muncesc la acoperirea nevoilor legate de producția generațiilor de forță de muncă și anume constituirea unor fonduri prin contribuții din veniturile pe care populația activă le primește după muncă. În această categorie încadrăm contribuția persoanelor fără copii, menită să asigure o anumită redistribuire a veniturilor de la familiile fără copii care plătesc această contribuție la cele cu copii care primesc alocațiile pentru copii și, prin urmare, a eforturilor pe care lucrătorii activi trebuie să le facă în totalitatea lor pentru întreținerea noii generații.

Un caracter similar are și pensia suplimentară ca și asigurările sociale ale țăranilor cu gospodărie individuală și ale meseriașilor cu ateliere proprii prin care se asigură o redistribuire a veniturilor între populația activă care plătește din veniturile din muncă contribuții și cotizații și populația în vîrstă de muncă, beneficiară a acestor forme de pensii și indemnizații de asigurări sociale.

Întrucît fondurile constituite în acest mod îndeplinesc aceeași funcție ca și cele constituite prin prelevarea directă din produsul necesar (fără a mai trece prin forma repartiției după muncă), considerăm indiscutabilă includerea lor în sfera de cuprindere a fondurilor sociale de consum. După părerea noastră, forma concretă în care se produce socializarea părții din produsul necesar destinată acoperirii nevoilor sociale ale reproducției forței de muncă nu-i afectează conținutul, pe care i-l conferă funcțiile sale esențiale.

Considerăm de asemenea că din aceleași motive în fondurile sociale de consum trebuie incluse și cele alocate de sta-

dicat, U.T.C., O.D.U.S., Crucea Roșie și alte organizații de masă și obștești pentru finanțarea unor acțiuni cu caracter social, cultural și sportiv.

Includerea tuturor acestor fonduri în fondurile sociale de consum, expresie a efortului total al populației active pentru asigurarea procesului de reproducție a forței de muncă la scară socială, impune luarea lor în considerare și la calculul veniturilor populației, prin diminuarea veniturilor din muncă cu sumele plătite sub formă de contribuții și cotizații și cuprinderea în veniturile din fondurile sociale de consum a veniturilor de care beneficiază populația din aceste surse (pensii, ajutoare etc.). Spre deosebire de acestea, contribuțiile populației pentru odihnă și tratament balnear, pentru întreținerea copiilor în creșe și grădinițe nu se cuprind în veniturile obținute din fondurile sociale de consum, scăzîndu-se din cheltuielile totale efectuate pentru aceste servicii din diferite fonduri sociale. După părerea noastră acest lucru este justificat, întrucît acestea pot fi considerate ca jucînd rolul unor tarife reduse pe care le plătește populația în schimbul consumului unor servicii cu înlesniri de plată, în cazul lor plătitorul coincidînd practic în timp cu beneficiarul, ceea ce nu se întîmplă în situațiile prezentate mai sus.

În discutarea problemelor teoretice și practice privind sfera de cuprindere a fondurilor sociale de consum se impun cîteva precizări legate de modalitatea de includere a serviciilor social-culturale în aceste fonduri. Ne referim în primul rînd la modul diferit în care acestea se includ în cheltuielile din fondurile sociale de consum și veniturile populației din această sursă. Astfel, conform metodologiei de calcul a veniturilor și consumului populației pentru determinarea⁷⁾ contravalorii serviciilor social culturale, se pornește de la cheltuielile pentru finanțarea acestora, efectuate de la bugetul de stat și din fondurile unităților, din care se scad unele venituri ale bugetului de stat și ale fondurilor pentru acțiuni sociale, culturale și sportive reprezentînd contribuția populației pentru utilizarea unora dintre aceste servicii (taxe de spitalizare, analize, consultații, tratamente și proteze, veniturile sanatoriilor balneoclimaterice, veniturile din sumele ce se încasează de către instituții drept regie de cămin și cantină, contribuția oamenilor muncii pentru tratament balnear și odihnă, contribuția părinților pentru întreținerea copiilor în creșe și grădinițe etc.). La cheltuielile nete astfel obținute (din care anterior se scad și cheltuielile pentru reparații capitale, cărți, și publicații, care au caracter investițional) se adaugă uzura anuală a fondurilor fixe din sfera serviciilor de învățămînt, cultură și artă, ocrotirea sănătății, educație fizică și sport, asistență socială și gospodărie comunală.

Această modalitate de determinare a contravalorii serviciilor obținute de populație din fondurile sociale de consum, constînd în însumarea cheltuielilor curente efectuate în sfera serviciilor social-culturale cu uzura anuală a fondurilor fixe din această sferă, se utilizează în vederea includerii acestora în veniturile și consumul populației. Pentru calculul cheltuielilor din fondurile sociale de consum ar fi necesar ca la cheltuielile curente să se adauge cheltuielile capitale, respectiv investițiile alocate pentru construirea și dotarea instituțiilor social-culturale, a cărora întreținere curentă este asigurată din fondurile sociale de consum. Prin urmare, în volumul fondurilor sociale de consum sînt de fapt cuprinse și fondurile din care se realizează aceste investiții (inclusiv fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social).

În al doilea rînd, ne referim la modalitatea de evaluare a serviciilor din fondurile sociale de consum, la corectitudinea determinării volumului acestor servicii în funcție de costuri, reprezentate de cheltuielile materiale și retribuțiile lucrătorilor ocupați în acest sector de activitate, problemă care constituie obiectul unor discuții între economiști. După părerea celor care contestă corectitudinea metodei costurilor, indicatorul care exprimă volumul serviciilor din fondurile sociale de consum trebuie să reflecte nu numai munca pentru sine ci și munca pentru societate prestată de lucrătorii din această sferă, așa cum se întîmplă în cazul serviciilor plătite de populație⁸⁾.

Considerăm că ideea evaluării în acest fel a serviciilor oferite populației din fondurile sociale de consum este justificată, în acest fel volumul serviciilor respective devenind comparabil cu consumul de bunuri și servicii procurate pe baza veniturilor bănești din muncă și din fondurile sociale de consum, în ale căror prețuri sînt incluse elemente ale produsului pentru societate, realizat de lucrătorii din aceste ramuri.

Gr. VĂLCEANU
Maria MOLNAR

⁵⁾ Finlanda, România, U.R.S.S.

⁶⁾ Fonduri cu destinații diverse, necuprinse în primele trei grupe.

⁷⁾ În literatura de specialitate se propun diferite metode de determinare a volumului serviciilor din fondurile sociale de consum. Unii economiști propun asimilarea modului de calcul al serviciilor gratuite cu cel utilizat în cazul serviciilor plătite de populație. Alții consideră că volumul total al serviciilor gratuite în expresie bănească se poate calcula ca un produs dintre suma venitului național calculat pe unitatea de timp de muncă consumată în producția materială și cantitatea de timp consumată în sfera acestor servicii. Menționăm că este vorba de volumul serviciilor nete fără cheltuieli materiale. Prin urmare este un volum aproximativ, aplicînd o metodă similară care constă în însumarea volumului total al retribuțiilor personalului muncitor din sfera serviciilor gratuite finanțate de la bugetul de stat cu repartit din venitul național și veniturile din muncă ale populației ocupate în sfera producției materiale și adăugînd la rezultatul obținut cheltuielile materiale din sfera serviciilor social-culturale am obținut un volum al serviciilor finanțate de la bugetul de stat. În anul 1960, în țara noastră, de peste 40 mld. lei cu peste 20% mai mare decît cel determinat pe baza costurilor (32,5 mld. lei).

Unele probleme ale calității structurii producției sociale

DAT FIIND FAPTUL că structura producției sociale reprezintă nu numai expresia nivelului de dezvoltare al unui sistem economic național, ci și un factor esențial al acestei dezvoltări, vasta problematică pe care o implică a constituit obiectul a numeroase și laborioase cercetări ale căror rezultate și-au găsit materializarea într-o bogată literatură de specialitate. În rîndurile de față nu dorim să reluăm această problematică ci să supunem atenției citeva aspecte a căror cercetare capătă, după părerea noastră, o deosebită importanță în condițiile actuale de ample și profunde restructurări din sistemele de producție naționale, și implicit din cel internațional, restructurări determinate atât de revoluția științifică și tehnică și de criza energetică (care în mare măsură o accelerează și o orientează) cât și din extrem de vasta și atât de acută problematică a structurii producției sociale. Ele privesc: raportul dintre modelele de structură, condițiile aplicării lor și calitatea structurilor rezultate, implicațiile inerției modelelor de structură și a structurilor constituite, și unele direcții ale perfecționării structurii producției sociale pe care cerințele creșterii calității ei le reclamă.

1. Modelele de structură și calitatea structurilor

FĂRĂ a intra în problematica teoriei generale a structurii, menționăm truisimul conform căruia producției sociale, ca oricărui sistem dinamic complex, îi este proprie o construcție internă determinată, reprezentînd un ansamblu de elemente componente și raporturile dintre ele (respectiv proporțiile și condițiile în care se combină și se intercondiționează) atât pe orizontală cât și pe verticală, îi este proprie, cu alte cuvinte, o structură multiplană și cu multiple niveluri sau o **multitudine de structuri**, determinate după diferite criterii.¹⁾ Ele se exprimă ca raporturi **cantitative** (ce îmbracă forme specifice în funcție de tipul de structură) între componente, respectiv ca ponderi ale acestora în ansamblul planului sau nivelului (parierului) considerat al sistemului producției sociale.

Dintre numeroasele structuri (structurări posibile) ale sistemului producției sociale, fundamentală este considerată structura pe ramuri.²⁾ Echilibrul structurii pe ramuri constituie, într-adevăr, condiția „dezvoltării normale” a economiei. În același timp, structura pe ramuri, sau macrostructura economiei, reprezintă unul din criteriile de bază în determinarea stadiului de dezvoltare a unei economii — agrar, agro-industrial, industrial-agrar, industrial dezvoltat, tehnologic (după alții terțiar, quaternar, post-industrial etc.). Sub acest aspect, ea are un caracter **general**, tuturor economiilor aflate în același stadiu sau la același nivel de dezvoltare fiindu-le proprii structuri relativ similare. Ceea ce ne înseamnă că structuri generale relativ similare reflectă niveluri similare de dezvoltare. Căci categoria „nivel de dezvoltare” exprimă o dimensiune **calitativă** a economiei ce-și găsește reflectarea nu în indicatorii de determinare a macrostructurii economiei ci în indicatorii nivelului și dinamicii eficienței producției sociale, care și constituie **obiectivul economic** al colectivităților național-statale.

Atîngerea unui anumit nivel și a unei dinamici ascendente a eficienței producției sociale implică și se realizează prin edificarea unei anumite macrostructuri; macrostructura nu constituie un scop în sine, ci reprezintă numai instrumentul de creștere a **calității** organismului productiv.

Calitatea producției sociale poate fi însă diferită în macrostructuri cantitativ similare sau poate fi similară pentru macrostructuri substanțial diferite. Aceasta deoarece **conținutul și condițiile procesului de formare a macrostructurilor, pe de o parte, și conținutul și condițiile formării calității lor, pe de altă parte, sînt diferite.**

Structurile generale (macrostructurile), conținutul lor, se realizează prin, este dat de, **ființează, prin structuri particulare**, manifestate în structurile ramurilor și subramurilor. Acestea, așa cum o atestă analiza empirică, sînt foarte diferite în economii naționale cu macrostructuri similare sau aflate la același nivel de dezvoltare a forțelor de producție, respectiv de eficiență.

1) În literatura economică au fost delimitate metodologic (sub diverse denumiri) numeroase tipuri de structuri — de ramură, de producție, tehnice și teritoriale, macroeconomice și funcționale și teritoriale, macroeconomice și analitice etc. — între care există raporturi de dependență și interdependență, definind în unitatea lor, profilul unei economii.

2) Em. Dobrescu în Optimumul economiei socialiste, (București, 1976, p. 176), alături de structura pe ramuri apreciază ca fundamentală și structura teritorială.

Structurile particulare sînt, în esență, structuri **specifice** fiecărei economii naționale. Nivelul calitativ al unei economii, respectiv calitatea macrostructurii sale, **depinde de structurile specifice și de calitatea lor**. Acestea sînt în funcție de condițiile concret-istorice în care se formează, condiții care acționează ca factori ce le modelează configurația, procesul de formare și direcția mișcării.

O trăsătură caracteristică a procesului de formare în epoca contemporană a structurilor economice particulare (ca și a celor generale) o constituie faptul că ele nu se mai formează preponderent spontan. Importanța factorului conștient în modelarea structurii producției sociale — prin măsuri adoptate la nivel societal — a căpătat în toate țările lumii o mare pondere, iar în cazul economiilor socialiste el este definitiv. În aceste condiții un rol esențial în formarea configurației structurilor particulare și a calității lor îl are **modelul de structură** adoptat.

Modelele exprimă dimensiunea cantitativă a structurii considerată ca dezirabilă, calitatea acesteia fiind în funcție de gradul în care reflectă **condițiile definitorii** — interne și externe — ale țării respective, ale etapei pe care o parcurge economia națională, implicit de gradul concordanței sale (modelului) cu cerințele obiective ale dezvoltării producției sociale.

Condițiile definitorii sînt, în general, de două feluri: a) **relativ constante** — care se păstrează de-a lungul multor sau tuturor marilor etape ale dezvoltării respectivei economii naționale: dimensiunea absolută a resurselor umane, varietatea și volumul resurselor naturale exploatabile din punct de vedere economic, gradul de dependență de piețele externe de aprovizionare cu resurse primare și desfacere, condițiile de aprovizionare, tradițiile etc. și b) **variabile** de la o etapă la alta — nivelul de dezvoltare a mijloacelor de producție, de înzestrare tehnică a muncii și calificare a forței de muncă (într-un cuvînt calitatea resurselor), rezervele de forță de muncă, nivelul de organizare a producției și a muncii, gradul de dezvoltare și diversificare a producției sociale, contextul economic și politic internațional etc.

Asigurarea unor structuri eficiente (optime) ale producției sociale presupune, de aceea, atât adoptarea unui model adecvat condițiilor relativ constante, cât și o continuă adecvare a conținutului său la condițiile schimbate.

Factorii relativ constanți, iar în unele cazuri și contextul extern, determină, în mod obiectiv, două tipuri fundamentale de structuri particulare:

— modelul de structură fundamental **integrală** — structură orientată „spre interior” sau de „autosatisfacere”, cu o foarte largă (în raport cu nivelul de dezvoltare al țării) diversificare a producției (structuri de ramură și subramură în general complete), cu o pondere relativ mică a relațiilor economice externe în ansamblul activității economice. Acest model este caracteristic economiilor de mari dimensiuni (sub aspectul resurselor de muncă) și bogat dotate, ca volum și varietate, cu resurse naturale;

— modele de structură **selectivă**, orientate „spre exterior”, obiectiv caracteristice pentru țările mici și mijlocii, al căror modest potențial economic — resurse naturale și de muncă — și dimensiunea redusă a pieței interne în raport cu cerințele producției eficiente de mare serie, le impune un înalt grad de integrare în diviziunea internațională a muncii.

Factorii variabili condiționează caracterul (calitatea) **procesului** de formare a structurii, respectiv tipul de reproducție — extensiv sau intensiv, cărora le pot fi proprii **modele diferite ale dinamicii structurii**. Astfel, în condiții de dezvoltare extensivă (definitorie pentru perioada industrializării de bază), economiilor de tip integral le este obiectiv propriu un model al dinamicii structurii bazat pe „dezvoltarea cu precădere” a grupei A a industriei — implicit ponderea covârșitoare a investițiilor nete în detrimentul celor de reinnoire —, pentru ca trecerea la dezvoltarea de tip intensiv (impusă de epuizarea factorilor extensivi) să reclame un model de dinamică a structurii bazat pe stabilizarea proporțiilor dintre cele două grupe de ramuri ale industriei, A și B, și relativa egalizare a ritmurilor dezvoltării lor, implicit pe creșterea masivă a ponderii investițiilor de reinnoire.

În economiile de tip selectiv modelul de dinamică a structurii reflectă și, în același timp, prin el se materializează mo-

Vasile PILAI

(Continuare în pag. 20)

IN CONCEPȚIA economiștilor români din Transilvania, băncilor li se atribuia un rol multilateral, ca și creditului și capitalului sub formă bănească. Se aprecia că, mijlocitoare ale creditului, acestea creau posibilitatea ca el să-și exercite influența sa pozitivă asupra economiei românești transilvănene. Lipsa instituțiilor de credit era o frână în calea dezvoltării economice. Înființându-și instituții de credit, românii vor putea progresa nu numai din punct de vedere economic, ci vor crea și posibilități sporite de a se emancipa din punct de vedere național. Băncile, considerau promotorii lor, concentrând sumele de bani de la acei români care dispuneau de ele și apoi împrumutându-le celor ce aveau nevoie de credite, contribuiau la sporirea producției industriale, meșteșugărești și agricole a românilor transilvăneni.

Aceasta ar fi favorizat, după părerea acelorasi economiști, situarea românilor — majoritari — pe aceeași treaptă materială cu celelalte naționalități conlocuitorii din Ardeal. Situându-se pe aceeași treaptă materială românii sperau să anuleze efectele instituției discriminatoare a censului electoral aplicată românilor din Transilvania, care le bara calea spre funcțiile politice în stat. Odată trecută bariera censului electoral, românii sperau să joace un rol politic și național mai important, organizațiile de stat fiind silite să țină cont mai mult de aspirațiile lor. Totodată, băncile erau considerate forma de organizare economică ideală pentru condițiile de atunci, în jurul băncilor puteau fi uniți toți românii transilvăneni și prin intermediul băncilor conducătorii acestora puteau să facă educația maselor muncitorești atât sub raport economic cit și național, politic și cultural. Sumele alocate de bănci contribuiau la lărgirea bazei materiale necesară acestor scopuri. Se desprinde, deci, limpede ideea avansată de economiști, potrivit căreia emanciparea

*) Prima parte a articolului a apărut în numărul trecut al revistei

Economiști transilvăneni militanți activi pentru emanciparea economică și unitatea națională

națională era favorizată de întărirea puterii economice, care, la rindul său, era stimulată de dezvoltarea rețelei bancare.

Burghezia românească, fiind constrinsă și în primele decenii ale secolului al XX-lea să joace un rol secundar în viața industrială a Transilvaniei, a încercat în continuare să găsească alte domenii de plasare a capitalurilor sale. Creditul bancar a reprezentat tocmai unul din domeniile în care această burghezie și-a creat posibilitatea de fructificare a capitalurilor de care dispunea încă din ultima treime a secolului al XIX-lea. Lipsită de mari capitaluri necesare unor mari investiții industriale, resursele de capital pe care le deținea le putea plasa în bănci de proporții mici, care-i asigurau însă un plasament rentabil și fără prea mari eforturi.

În asemenea condiții, creditul ca atare este prezentat drept factorul principal al economiei, „nervul de viață” al producției. Bazat pe teoria celor trei factori ai producției a lui Say, un economist român susținea că „Producțiunea... se alcătuiește din trei factori producători: a) pământul, b) munca și c) capitalul sau creditul.

Factorul cel mai important din aceștia era considerat însă creditul, pentru că cu ajutorul lui se putea cumpăra și pământul și munca, iar „...problema producției

nu este decit o problemă de credit. Unde creditul este organizat și lesnicios, acolo produce prisosul și propășirea, unde creditul e scump mănincă întregul venit, acolo produce stagnare și unde creditul este atât de urcat încît mistuie chiar din întreg, cum se întâmplă în multe părți la noi la țară, acolo trebuie să pricinuiască inapoierea”¹⁾.

Dar dacă creditul reprezintă unul din factorii principali mențiți să favorizeze producția în general, pentru români el era — după economiștii vremii și așa cum am mai subliniat — o condiție vitală a progresului lor economic. Adâncind aceste chestiuni se poate arăta că majoritatea românilor producători erau mici proprietari agricoli, nevoiți să recurgă, adeseori, din cauza inexistenței unei rețele de credit suficient de dezvoltate, la credite deosebit de scumpe, cu dobânzi foarte mari. Consecința înglodării în datorii a micului proprietar era fie ruina sa completă, fie ipotecarea în condiții oneroase a proprietății sale.

După datele de care dispunea Ioan I. Lapedatu, aproximativ 25% din proprietățile funciare erau ipotecate în condiții foarte grele. Iar cu cit proprietatea era mai mică, cu atât era mai greu apăsată de sarcini ipotecare. Și micii proprietari erau în special români. În majoritatea cazurilor proprietatea lor era ipotecată în proporție de sută la sută. Nedispunind de proprietăți mari, ei împrumutau sume mici. Dar tocmai la împrumuturile mici plăteau cele mai mari dobânzi care înghiteau aproape în întregime plusprodusul creat în mica agricultură, frînându-i astfel dezvoltarea. „Proprietatea de pământ românească — scria Ioan I. Lapedatu — e greu apăsată de sarcinile ipotecare... încît proprietatea de pământ numai nominal e a țărănimii române. Rodul ei, aproape întreg, trece în miinile creditorilor, proprietarii enormelor sume ipotecate pe realitățile române”²⁾. „Toate acestea dovedesc — conchide Ioan I. Lapedatu — că chestiunea sarcinilor ipotecare devine din ce

FIȘE

Gîndirea economică a lui Mihai Eminescu

• Orice încercare de a pune în valoare realizări artistice sau științifice care aparțin patrimoniului spiritual național are un caracter meritoriu. Această apreciere poate fi făcută și în legătură cu recenta carte tipărită la EDITURA JUNIMEA din Iași sub titlul „M. Eminescu — Economia națională”. Autorul, Vasile C. Nechita, a dat curs unor mai vechi preocupări privind cercetarea operei eminesciene, dar, spre deosebire de alte lucrări consacrate acestei problematice, din unghi de vedere economic. Volumul structurat în două capitole mari: *Manuscrise economice și Studii și articole de teorie și politică economică națională*,

reunește 52 de articole publicate de poetul nostru național în decursul celor șapte ani de activitate gazetărească. Relevant pentru efortul autorului de a re-pune în circulație articole semnificative pentru gîndirea economică a lui Mihai Eminescu este și faptul că aproape jumătate din aceste articole sînt inedite, publicate în ziarele „Curierul de Iași” și „Timpul”. Sub aspectul conținutului de idei, autorul volumului a organizat în așa fel textele originale încît acestea să pună în lumină cele două componente ale gîndirii economice eminesciene: planul teoretic și reflecții de politică economică națională.

Stabilitate economică

• Comentînd în articolul „Le Programme à long terme de stabilisation économique” prezentat în publicația iugoslavă „REVUE

DE POLITIQUE INTERNATIONALE” numărul din 20 august a.c.) principalele elemente ale programului de stabilizare economică adoptat recent de forul legislativ suprem al R.S.F. Iugoslavia, Milan Jovanović subliniază de la început că obiectivul fundamental îl constituie realizarea unei mai bune cointeresări a celor ce muncesc, creșterea responsabilității și a disciplinei în muncă, o mai bună diferențiere în funcție de calitate a activității prestate. Programul are o desfășurare pînă la orizontul anului 1990, ceea ce a impus, după cum arăta M.J., defalcarea sa în două etape. O primă fază, — ce cuprinde actualul cincinal — urmărește eliminarea unor necorelări apărute ca efect al crizei mondiale între care creșterea prețurilor, diminuarea producției, dezechilibre de ordin financiar. Această etapă va asigura, înde-

sebi printr-o politică fermă de sporire a producției în condiții de rentabilitate internă și competitivă pe piețele externe, bazele unei o-a doua etape a cărei caracteristică o reprezintă modernizarea structurilor economice. În cadrul acestei ample acțiuni se va acorda prioritate, după cum arăta M.J., dezvoltării mai accelerate a producției energetice, a celei de materii prime de bază, producției alimentare, dezvoltării turismului.

Dialog cu Alvin Toffler

• „Haosul creativ” este considerat de cunoscutul viitorolog american Alvin Toffler un concept central pentru înțelegerea mutațiilor ce vor surveni în societatea modernă capitalistă sub impactul noilor tehnologii, concept expus pe larg în lucrarea sa cea mai recentă „Previews and Premises”. Localizată la nivelul sistemelor de manage-

În ce mai gravă și că ea — de nu vom lua măsuri de salvare — ușor poate să dezaieze într-o catastrofă națională". În cazul acordării de împrumuturi pe ipotecă — susținea economiștii transilvăneni — adevăratul stăpîn devine creditorul. Prin aceasta se îngreșește libertatea elementului agricol. Or, în Transilvania libertatea elementului agricol însemna în primul rînd libertatea românilor, care constituiau majoritatea populației.

Economiștii români din Transilvania susțineau că întrucît populația românească era în marea sa majoritate agrară, creditul trebuia și el să îmbrace specificul acestei orientări a economiei locale. Se simțea nevoia organizării, dezvoltării și perfecționării unui credit funciar, adaptat necesităților micilor producători agricoli. Încercările unor bănci românești de a se orienta spre creditul industrial sau comercial sînt astfel criticate de unii economiști români, doritori să rezolve mai întîi problema creditului agricol. Se susținea că într-un mediu agrar ca cel al românilor, orientarea spre alte forme de credit decît cel agricol ar fi legată de numeroase riscuri.

Românii încă se confruntau la începutul secolului nostru cu o agricultură preponderent extensivă. Una din cauzele acestei situații o constituie — după unii economiști — insuficiența adaptare a băncilor românești la necesitățile agriculturii micilor producători. „Cultura pămîntului nostru — scria dr. U. T. Mihaiu — așteaptă ridicarea ei pe treapta sistemului intensiv, și atunci va fi și ea o industrie înfloritoare. Trecerea la afaceri speculative și antreprize speculative, cînd agricultura însetată de credit se află într-un hal atît de vitreg și înapoiat, ar însemna cea mai neeconomică și chiar nerațională politică de bancă care s-ar putea face”³⁾.

După părerea lui U. T. Mihaiu, băncile românești ardeleștii nu puteau acorda credite și investi capitaluri în industrie și comerț, deoarece le lipseau experții și funcționarii speciali care să se priceapă

la afaceri în acest domeniu. Făcînd asemenea investiții, ele ar fi riscat pierderi și ar fi părăsit terenul sigur al agriculturii care trebuia, în primul rînd, sprijinită.

Concepția potrivit căreia creditul trebuie să se orienteze după cerințele reale ale economiei este — după părerea noastră — justă. Dar aceasta nu înseamnă că rețeaua de credit românească trebuia să se orienteze numai spre creditul agricol, să neglijeze alte forme de credit. Tot atît de necesar era — și același rol îl putea îndeplini — creditul industrial sau comercial. În fond cum creditul putea favoriza dezvoltarea producției agricole, așa o putea favoriza și pe cea industrială și activitatea comercială. De asemenea, cum putea mobiliza micile economii ale unor mici producători agricoli, tot așa putea mobiliza și capitalurile și micile economii ale meseriașilor. E drept, în domeniul industrial și comercial capitalul bancar românesc, care se găsea într-un stadiu incipient, avea de înfruntat concurența marelui capital bancar austriac de la Viena și maghiar de la Budapesta. Dar aceasta nu justifică propunerile unui credit exclusiv agrar venite din partea unor economiști ai vremii.

Publiciștii vremii au sesizat un fapt real care se menținea încă la începutul secolului în economia românilor din Transilvania: o lipsă acută de capital, o adevărată foamă de bani. De aceea, cerința dezvoltării rețelei de credit românești, înființată încă în secolul trecut, era justificată. Lipsa aceasta de bani corespundea perioadei de accelerare a trecerii la economia capitalistă, de piață adică, la o economie bazată exclusiv pe producția de mărfuri. Burghezia românească, clasă socială în ascensiune, simțea nevoia banilor pentru a înființa noi întreprinderi, pentru a le putea lărgi pe cele existente, pentru a putea importa mașini din străinătate. Ea avea nevoie de bani și pentru a-și organiza o rețea modernă de desfacere. Fără credit, care favorizează concentrarea

și centralizarea producției, ea nu-și putea realiza dezideratele sale. De credite, pentru a-și procura mașini și a-și moderniza producția duceau lipsă și marii proprietari funciari. O acută lipsă de bani exista încă la țară la începutul secolului. Faptul că țărani au fost nevoiți să recurgă la credite scumpe pe care le-au garantat prin ipotecarea proprietății demonstrează cu prisosință lipsa banilor la sate.

Dar, pornind de la această situație reală, a necesității dezvoltării rețelei de credit, majoritatea publiciștilor răsturnau problema. Ei susțineau că nu lipsa de capital derivă din starea de înapoiere a economiei în general, a țărâniei, a agriculturii în general, ci invers, înapoierea vieții economice, stagnarea ei sînt urmarea lipsei de capital, a unei rețele de credit bine organizate. De aici și concepția că creditul va salva economia Transilvaniei de la pieire. Dintr-un instrument, cu multiple valențe economice, sociale, politice, naționale, dintr-un instrument care putea efectiv contribui la dezvoltarea economică, unii publiciști ai vremii au exagerat considerînd creditul un instrument hotărîtor. Cei care susțineau orientarea exclusiv agrară a creditului nu observau că dezvoltarea acestuia, chiar numai în domeniul agriculturii, ar fi dus în mod inevitabil la dezvoltarea producției de mărfuri capitaliste și deci la acumularea de capitaluri care ar fi trebuit apoi folosite și în alte ramuri ale economiei.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

¹⁾ Dr. U. T. Mihaiu. Politica băncilor noastre, în „Revista economică”, X, nr. 12 din 22 mai 1908, p. 155.

²⁾ Din datele pe care le deținea același autor reiese că cifrele proprietăților vindute la licitație — din care majoritatea din cauza ipotecilor — au evoluat astfel: în 1875, 9 606; în 1883, 17 071; în 1893, 14 921; în 1900, 19 193; în 1903, 21 193. Deci în anul 1903 s-au vîndut la licitație de peste 2,3 ori mai multe proprietăți decît cu 28 de ani mai înainte, în 1875.

³⁾ U. T. Mihaiu, op. cit.

ment, noua stare ar surprinde, după cum opinează Toffler într-un interviu acordat revistei „INTERNATIONAL MANAGEMENT” (numărul din septembrie a.c.) trecerea de la organizarea rigidă a unităților economice la o organizare flexibilă, adaptată unor realități în continuă și rapidă schimbare. Adîncind analiza, apar mai bine evidențiate alte caracteristici ale economiei celulei „al treilea val”: în sfera producției abandonarea producției de masă în favoarea unei mai pronunțate diversificări; tendința de descentralizare a deciziilor și creșterea mobilității profesionale. Dar, opinează A. Troffer, cea mai importantă schimbare este una de mentalitate: corporațiile care vor să progreseze în acest nou climat socio-economic trebuie să accepte că principalul lor capital îl reprezintă nu atît utilajele acumulate cît potențialul creativ al personalului. Sub aspect managerial această optică ar con-

duce la un nou mod de organizare a activităților care are drept principiu respectarea condițiilor de stimulare a creativității, condiție profund diferită de alte stereotipuri de activități umane și care creează o ambianță ce poate fi caracterizată plastic drept „haos creativ”.

Factori endogeni în declanșarea crizei

● Descifrarea mecanismelor crizei economice mondiale ar fi posibilă, după cum afirmă Jaques Lesourne în articolul „Aux racines de la crise dans les économies européennes: évolution autonome et pression extérieures” publicat în numărul 1828 al revistei „PROBLEMES ECONOMIQUES” prin completarea analizei monoeconomice cu investigații asupra specificității unor condiții constatate într-o țară sau un grup de țări. O asemenea optică ar fi relevantă îndeosebi în cazul țărilor capitaliste europene, situație în care pot fi distinse două categorii de cauze ce au de-

clanșat criza: interne și externe. În mecanismul cauzelor interne autorul acordă o atenție aparte celor de ordin social. Astfel, potrivit opiniilor exprimate în studiu, fenomenele de criză economică se află într-o corelație semnificativă cu o schimbare la nivelul sistemelor de aspirații și valori ale unor categorii mari de populație cum ar fi: modificarea comportamentului demografic, utilizarea timpului liber, conștiința necesității protecției mediului, atitudini contradictorii în legătură cu efectele sociale ale progresului tehnice etc. Efectele sinergice în alimentarea crizei s-ar fi manifestat îndeosebi pe următoarele coordonate: o scădere a motivației personalului pentru creșterea productivității, rezistența la mutațiile structurale care implică creșterea mobilității geografice a forței de muncă; facilitarea dezvoltării unei economii secundare; o reacție conservatoare față de politicile de reducere a consumurilor energice ș.a.

NICOLAE POPOV

Cititorii „Revistei economice” au reținut, desigur, un nume care a fost prezent fără întrerupere, de la înființare, în paginile revistei, ca autor al unor articole de înalt profesionalism, competență, pătrunse de deplină angajare a ziaristului zilelor noastre. Acest nume, cel al lui Nicolae Popov nu va mai apărea de acum înainte în paginile revistei. Spre adina noastră durere, apreciatul nostru coleg a încetat prematur din viață, în plină putere de muncă. El lasă un mare gol în colectivul nostru redacțional, în rîndurile tuturor celor care l-au cunoscut, i-au apreciat valoarea profesională și calitățile umane: modestia și corectitudinea deosebită, inteligența pătrunzătoare și tenacitatea, perseverența.

Calitatea structurii producției sociale

(Urmare din pag. 17)

delul structurii particulare adoptat, al cărui conținut se concretizează în funcție de factorii relativ constanți, definitorii, dar și de cei variabili.

Gradul de concordanță dintre modelele de structură — generală, particulară și de dinamică (reproducție) — adoptate și condițiile concret istorice definitorii ale economiei naționale constituie unul din principalii factori ce condiționează atât echilibrul structural, cât și structura calitativă a economiei, iar prin aceasta, implicit, gradul de corelație dintre calitatea (eficiența) efectivă și cea potențială a producției sociale.

Prin structura calitativă a economiei înțelegem :

a) structura calitativă (pe niveluri de calitate) a factorilor de producție — a mijloacelor de producție, a tehnologiilor, forței de muncă, și, în condițiile contemporane, a potențialului științific — respectiv gradul de omogenitate (compatibilitate) calitativă a acestora, de care depinde calitatea combinării lor în procesul de producție.

b) structura calitativă a ramurilor, subramurilor și producțiilor interdependente ;

c) gradul de concordanță a structurii pe niveluri de calitate a factorilor de producție cu nivelurile realizate în economiile cele mai dezvoltate și respectiv de adecvare la exigențele timpului în privința eficienței utilizării resurselor ;

d) Calitatea (structura calitativă a) legăturilor dintre ramuri, subramuri, producții sau activități economice, calitate determinată atât de a) și b) cit și de ; 2) echilibrul structural cantitativ al componentelor (pe întreaga structură ierarhică — de la produse și activități economice, la ramuri și economia națională în ansamblul ei) ; 3) calitatea mecanismului economic (de organizare și conducere a economiei) — definită ca grad de concordanță a acestuia cu cerințele specifice ale tipului de reproducție obiectiv necesar — care, condiționând calitatea legăturilor, acționează și asupra dinamicii structurii calitative a factorilor de producție, ramurilor, subramurilor, producțiilor. Alături de gradul de concordanță dintre modelele de structură adoptate și condițiile concret istorice definitorii ale economiei naționale, acest din urmă factor — calitatea mecanismului economic practicat, are un rol esențial în determinarea structurii calitative a economiei deoarece oricare din modelele de structură menționate se materializează în practica vieții economice printr-un mecanism determinat de funcționare a economiei.

Privite tehnic, abstracte făcând de conținutul lor social, se cunosc două „modele pure“ de mecanism economic :

— de piață liberă — în care acțiunea practică nu se desfășoară pe baza unui model de structură și dinamică a acesteia ci ca urmare a acțiunii spontane a forțelor pieței în conformitate cu legile obiective ce o dirijează. Deciziile alocative sînt integral descentralizate, fiind atributul exclusiv al subiecților economici autonomi.

— planificat — în care acțiunea practică se realizează pe bază de plan prin decizii de alocare a resurselor integral cen-

tralizate conform modelului de structură particulară și de dinamică a structurii adoptate.

Aceste modele „pure“ au, evident un caracter abstract, cu valoare exclusiv metodologică în planul cunoașterii teoretice. Nici în trecut și cu atât mai mult azi, ele nu se regăsesc ca atare în realitatea vieții economice. Întotdeauna procesele alocative au presupus ambele tipuri de decizii — desigur, cu funcții, conținut și în grade diferite. În realitatea economică contemporană aceste modele există sub forma a două tipuri de mecanisme, fiecare din ele exprimînd atât stadiul de dezvoltare a forțelor de producție cât și acțiunea factorilor social-politici, acțiune în care se materializează conștientizarea de către aceștia a cerințelor pe care creșterea și dezvoltarea economică le reclamă :

— primul tip este, fundamental, de piață reglementată (în limitele unui plan-cadru, orientativ) prin sistemul reglementărilor organelor centrale, al pirghiilor economice și acțiunea „grupurilor de presiune“, deciziile alocative rămînînd atributul subiecților economici autonomi. Socializarea la nivel societal a deciziilor este indirectă ; de asemenea ea este parțială, adică nu vizează totalitatea segmentelor din care este formată economia.

Piața reglementată este dublată de un sector al socializării directe, la nivel societal a deciziilor alocative (sectorul de stat în sens larg, inclusiv subsidiile acordate diferitelor ramuri, subramuri etc.).

— cel de al doilea tip a cunoscut o mișcare — a cărei amploare diferă de la o țară la alta — de la planificarea integral centralizată, la cea descentralizată în care competențele decizionale în privința alocării resurselor se distribuie între subiecții economici de diferite niveluri și organele societale de conducere a economiei, în funcție de structura ierarhică, stabilită centralizat, a obiectivelor, pirghiile economice avînd rolul de orientare a deciziilor necentralizate în consens cu obiectivele stabilite centralizat. În măsura în care unitățile economice dispun de autonomie în stabilirea relațiilor lor reciproce, iar planurile de producție și le stabilesc în funcție de aceste relații, mecanismului planificării i se include, ca instrument al funcționării lui, mecanismul pieței.

Fiecare din aceste două tipuri în realitatea economică se regăsesc într-o imensă varietate de forme de manifestare, particularitățile fiecăruia din ele fiind determinate de condițiile concret-istorice — economice, sociale, politice, culturale etc., din țara respectivă. Ele se constituie și ființează în virtutea „matricei“ ce li se stabilește prin sistemul de legi și reglementări care formează ceea ce numim „mecanism economic construit“.

Gradul de adecvare a mecanismului economic construit la cerințele specifice ale tipului de reproducție obiectiv necesar și la condițiile socio-economice ale sistemului economic național respectiv, condiționează gradul de concordanță dintre mecanismul efectiv de funcționare și mecanismul construit, iar prin aceasta atât ritmul creșterii economice, cât și ritmul și direcția schimbărilor calitative din cadrul organismului de producție. Este motivul pentru care problematica structurii calitative a economiei și implicit a calității producției sociale nu poate fi abordată în afara legăturii strînse pe care o are cu mecanismul economic.

Folosirea potențialului tehnic

(Continuare în pag. 3)

panare a echipamentelor electronice instalate pe aceste mașini, asigurîndu-se, astfel, cu forțe proprii, fiabilitatea componentelor electronice și un grad calitativ de funcționare a acestor agregate.

● **Intensificarea activității de reparare și modernizare a mașinilor și instalațiilor.** În această perioadă, secția mecano-energetică a reușit să îndeplinească integral planul de reparații capitale, asigurînd, pe baza unor programe concrete, pregătirea documentației tehnologice și constituirea unor stocuri de rezervă de piese de schimb pe tipuri și instalații.

Rezerve potențiale în sprijinul sporirii producției

DEȘI timpul de nefuncționare al ma-

șinilor și utilajelor este, în cele opt luni din anul 1983, cu aproape trei la sută mai mic față de aceeași perioadă a anului trecut, volumul orelor-mașină nefolosite reprezintă încă o însemnată pierdere de capacitate, deci de producție fizică nerealizată. Este îmbucurător faptul că în acest an unele cauze ale întreruperilor (cu pondere mare în trecut), cum sînt : schimburi neprogramate, lipsă de comenzi, lipsă de materii prime, materiale, energie au, acum un „aport“ cu totul neînsemnat asupra numărului total de ore-mașină nefolosite, demonstrînd eficacitatea măsurilor și acțiunilor desfășurate de conducerea întreprinderii și cele din secțiile productive.

Principala cauză (cu o pondere de 60% în structura timpului neutilizat) care a determinat pierderi de capaci-

tate o reprezintă neasigurarea în întregime a forței de muncă calificate. De fapt, în „umbra“ acestei formulări se află neajunsuri serioase privind recrutarea și integrarea în muncă a muncitorilor, precum și calitatea scăzută a unor cursuri de perfecționare a pregătirii profesionale. Deși, anual, la I.C.M. Reșița sînt încadrați sute de muncitori (cei mai mulți absolvenți ai liceelor de specialitate din municipiu), numărul celor care se stabilizează la locul de muncă este încă mic. Cunoașterea motivației fenomenului de fluctuație și stabilirea unei strategii mai clare în această privință necesită întrebuintarea cu mai multă încredere a potențialului laboratorului de ergonomie și psihologie industrială, precum și satisfacerea în mai mare măsură a trebuințelor social-culturale, în special la noii încadrați în muncă.

PROCESE ȘI FENOMENE ACTUALE DIN ECONOMIA MONDIALĂ (XXIV)

Dezbateri inițiate de „Revista economică” cu sprijinul Secției de științe economice
a Academiei de științe sociale și politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu”
și Institutului de economie mondială

Un răspuns tehnologic actualei crize

Sorica Sava — În analiza conținutului și a manifestărilor actualei crize este util și interesant să luăm în considerare și relațiile dintre criză și tehnologie, fără a pierde evident din vedere cauzalitatea socială, contradicțiile antagoniste inerente societății capitaliste. Acest unghi de vedere poate sugera unele idei privind nu numai evoluția fenomenelor de criză (recesiune, inflație, șomaj, protecționism comercial etc.) ci și consecințele aplicării unor tehnologii pentru evoluția economică în general și viitorul dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare în special. În această optică trebuie să pornim de la fenomenele, tendințele economice interdependente care atestă existența în țările industrializate capitaliste a unei crize a acumulării și a productivității alături de celelalte aspecte care definesc criza folosirii resurselor umane, criza muncii, criza energeticii, criza monetară, criza mecanismelor de reglare statale etc.

Dacă ar fi să ordonăm câteva idei în legătură cu această problemă ar trebui să relevăm că în literatura economică actuala criză — fenomen complex și cu manifestări multiple și de diverse intensități — este apreciată tot mai frecvent ca având, cel puțin pentru țările industrializate, drept cauzalitate inadapatarea la cerințele implementării unor noi tehnologii. Aprecierea este relativ mai nouă pentru că, o bună perioadă de timp, interpretările multiple și uneori contradictorii ale crizei — mă refer mai ales la literatura economică occidentală — aveau drept punct comun ignorarea tehnologiei în declanșarea și desfășurarea crizei. Dar, analiza aspectelor tehnologice ale crizei implică abordarea acestor probleme, nu numai ca explicație cauzală a crizei sistemului productiv capitalist, a tipului de creștere specifică acestuia, ci și din punctul de vedere al poziției unor autori occidentali care întrevăd un răspuns tehnologic la actuala criză. În acest context se insistă asupra necesității aplicării unor noi tehnologii ca o soluție la actuala criză, considerându-se că una din cauzele majore ale recesiunii din țările industrializate este îmbătrânirea și inadapatarea unei părți a structurii productive devenită incapabilă să răspundă în condiții acceptabile de rentabilitate cererii interne, externe și concurenței internaționale, uzura morală la care se adaugă în viziunea lor și insuficiența sau inadecvarea investițiilor noi.

Pornindu-se de la aceste condiții ca și de la premisa rolului deosebit al tehnologiei pentru ieșirea din criză se discută și se analizează impactul noilor tehnologii asupra diverselor sectoare de activitate economică, asupra sistemului de producție și asupra modului de viață în general.

Astfel devin tot mai frecvente opiniile celor care consideră că în următoarele două-trei decenii noile tehnologii și anume energiile noi și reînnoibile (biomasa, energia nucleară de fisiune) vor permite depășirea actualei restricții energetice, o mai bună folosire a materialelor energetice, că noile tehnologii de informare (microelectronice, informatica, robotica, mecatronica) vor influența calitatea și eficiența producției sporind productivitatea muncii, că biotehnologiile vor crea noi procedee de producție cu randamente mai mari, cum ar fi: tehnologiile enzimactice, noi produse, medicamente de biosinteză ș.a.

Analiza din punct de vedere economic a acestor tehnologii — unele aplicate deja începând cu anii '60, altele în curs de definitivare pentru a fi implementate — include impactul lor pe ramuri de activități productive sau neproductive, servicii, menționându-se procese de „dezindustrializare”, „reindustrializare”.

Impactul noilor tehnologii este analizat și prin prisma consecințelor asupra folosirii forței de muncă, o problemă care, după cum știm, a devenit una din contradicțiile mari ale sistemului productiv capitalist. Dincolo de efectele de ordin cantitativ în ceea ce privește numărul locurilor de muncă se în-

trevăd consecințe și asupra calității forței de muncă (calificare, recalificare), îmbunătățirii sau înrăutățirii condițiilor de muncă, asupra organizării și conducerii proceselor productive și a societății. În legătură cu problematica pe care o dezbatem aș dori să mai adaug un lucru. În ultimii ani, în literatura occidentală criza este tot mai puțin concepută ca un fenomen conjunctural, de aceea se constată și o restrângere a unor politici anticiclice de inspirație keynesistă, fiind considerată ca un fenomen structural cu cauzalități care țin și de însuși sistemul productiv.

La aceasta trebuie să adăugăm cauzalitățile sociale și cele izvorite din funcționarea anacronică a relațiilor internaționale. Pentru că experiența economică îndelungată ca și cea din ultimii ani arată că orice politică de relansare a investițiilor, de reînnoire tehnică și tehnologică nu poate fi concepută și aplicată făcându-se abstracție de cerințele progresului social, iar în condițiile interdependențelor internaționale contemporane, fără asocierea cu o politică riguroasă de difuzare a tehnologiilor și tehnicilor noi către toate țările lumii, fără dezvoltarea generală a spiritului inovator.

Stimularea spiritului întreprinzător

Maria Popescu — În evaluarea conținutului crizei actuale utilizăm, din păcate, cunoștințele științifice acumulate într-o perioadă anterioară, teze, concepte, indicatori ce reflectă situații diferite. Deși am mai vorbit despre acest lucru, insist asupra necesității de a ține seama de noutatea fenomenelor și deci de faptul că soluțiile validate în alte perioade și condiții nu mai pot fi aplicate cu același succes în scopul ieșirii din criză. Dacă limităm imaginea despre criză la stagnarea creșterii economice a lumii am putea considera că nu lipsesc decât soluțiile de stimulare a creșterii — „locomotivele”, cum se spune —, pentru a depăși impasul actual. Să nu uităm însă că indicatorii globali ai ritmului creșterii maschează furtunile de fund, răsturnările profunde ce au loc în structurile economice ale statelor, că în spatele cifrelor medii se ascund creșteri ale unor domenii în ritmuri spectaculoase ce au loc concomitent cu reducerea până la jumătate a activității altor domenii. Noi am rămas încă tributari feteșului ritmurilor înalte, nu ne-am debarasat complet de iluzia că creșterea cantitativă în sine nu este în mod automat și eficientă și nu conduce la competitivitate pe plan mondial. Economisții occidentali confrunțați cu criza au trebuit să abandoneze teoriile abundenței, ale societății de consum și să abordeze mai sistematic problemele finalității creșterii, ale costurilor economice, ecologice și sociale ale creșterii. Problemele găsirii unui mod nou de dezvoltare economico-socială, ale valorificării depline a potențialului de resurse al fiecărei țări, problemele găsirii unor soluții de stimulare a dezvoltării economice la nivel planetar, ale unei concurențe echitabile în cadrul circuitului economic mondial preocupă acum deopotrivă toate statele.

În acest context, pentru fiecare țară apar preocupări referitoare la aspectele calitative ale dezvoltării: ce domenii noi pot valorifica superior propriile resurse naturale, umane, avantajele ce decurg din situația geografică, din stadiul de dezvoltare și de interconectare la circuitul mondial, cu ce tehnologii și cu ce costuri de producție se pot obține eficiențe și performanțe înalte?

Merită de reflectat asupra preocupării referitoare la accentul care se pune pe sporirea aportului resurselor interne ale fiecărei țări, semnalate de tovarăsa Sava. În acest sens, doresc să menționez necesitatea de a acorda o atenție sporită valorificării uneia din resursele de care dispune țara noastră din abundență și anume creativitatea tehnico-științifică. Noi, economisții, am putea îndeplini un rol mai activ în propunerea unor mecanisme, instrumente economice de natură să stimuleze aplicarea noutăților tehnice românești în economie, accea-

ta întrucît nu de noutăți tehnice ducem lipsă ci, mai degrabă, de spirit întreprinzător, apt să le valorifice operativ.

Coordonatele economice și sociale ale aplicării tehnologiei

Marian Chirilă — În legătură cu dezvoltarea spiritului inovator nu cred că întreprinzătorul este neapărat un capitalist, iar întreprinzătorul în capitalism nu este neapărat proprietar. Tot astfel, întreprinzătorul poate să fie și colectiv, nu trebuie să fie neapărat individual.

Referindu-mă direct la tema discutată, cred că principala consecință a revoluției tehnico-științifice a fost evidențierea semnelor apariției unui nou mod tehnic de producție, care va marca mutații profunde în structura și în performanțele tehnologiei. Cred însă că un alt efect, care decurge direct din cel amintit, este și faptul că în actualele condiții a devenit mai clar ca oricînd că recuperarea decalajelor, salturile tehnice în dezvoltarea economiei unei țări au devenit mai dificil de realizat.

Pornind de la aceste două premise semnalate — mutațiile din domeniul tehnologiei și faptul că recuperarea rămîinerii în urmă (dacă se poate spune așa, deși este impropriu) nu mai pot avea loc printr-un salt unic — cred că relațiile dintre criză și revoluția tehnico-științifică, respectiv capacitatea de relansare a economiei mondiale și a unei economii naționale distincte se află sub incidența a doi factori. Unul constă în capacitatea de a crea, de a asimila tehnologie nouă și al doilea este dat de coordonatele economice și sociale specifice, proprii fiecărei economii naționale.

Dacă în privința capacității de creare sau de asimilare a tehnologiei de vîrf lucrurile s-au spus foarte clar, aș accentua puțin acest al doilea aspect legat de coordonatele economice și sociale ale aplicării tehnologiei. Este știut că orice strategie de dezvoltare economică națională se bazează pe resursele disponibile la un moment dat, pe fondul de forță de muncă într-o anumită structură dată, cit și pe obiectivul pe care și-l trasează o țară sau alta. Mă opresc numai la factorul forță de muncă menționat aici, considerîndu-l din multiple puncte de vedere ca fiind esențial, datorită implicațiilor revoluției tehnico-științifice asupra folosirii sale.

După părerea mea nu se poate descifra clar ce implicații au revoluția tehnico-științifică și mutațiile din diverse domenii ale producției moderne asupra gradului ocupării forței de muncă. Viziunea optimistă a lui J.J. Servan-Schreiber din „Sfidarea mondială” cred că este prea speculativă, deși conține și elemente raționale în măsura în care se acceptă că tehnologia de vîrf eliminînd mulți angajați din producția propriu-zisă creează servicii conexe care atrag forță de muncă de înaltă calificare. Tovarășul Ihor Lemnij a citat aici un exemplu foarte bun din electronică, arătînd că rolul muncitorului se reduce la supraveghere. Eu sînt de acord cu aceasta, dar nu poți să pui pe un om necalificat, care a săpat pînă mai ieri șanțuri, să supravegheze, astăzi, o mașină automatizată; el trebuie să știe cum să supravegheze această mașină. Deci și în legătură cu asemenea utilaje se ridică cerințe pe planul pregătirii forței de muncă. Aceasta mă face să conchid că impactul noilor tehnologii asupra forței de muncă nu trebuie privit sub aspect strict cantitativ, ci și prin prisma calității sale, a gradului de pregătire.

Din cele două elemente pe care le-am spus, respectiv capacitatea de asimilare a tehnologiei și implicațiile ei economico-sociale rezultă că pentru țările în curs de dezvoltare — pentru că accentul pe această categorie de țări trebuie să cadă — perspectiva se conturează a fi prea optimistă. Mă raliez din acest punct de vedere integral celor spuse de tovarășul Lemnij. Citînd însă lucrarea tovarășului profesor Blaga privind industrializarea, m-a frapat un lucru care, mie cel puțin, îmi era evident, dar căruia nu-i găseam semnificația cuvenită. Referindu-se la particularitățile tehnologiei și structurii economice din țările în curs de industrializare, adică din țările în curs de dezvoltare, autorul introduce noțiunea de pluralism tehnologic. Din considerentele sale rezultă că acest pluralism cel puțin pentru actuala epocă a dezvoltării economice a lumii este inevitabil, decurgînd din imposibilitatea saltului unic și a restructurării economiei dintr-o dată, exclusiv pe fundamentele tehnologiei noi. Totodată, profesorul Blaga argumentează că nu este exclus — și discuția anterioară din cadrul dezbaterii noastre a confirmat — chiar în condițiile unui asemenea pluralism tehnologic, de la caz la caz, în funcție de modul de alocare a resurselor, de efortul și stimularea întreprinzătorilor, să se asigure competitivitatea produselor respective pe piața mondială. Bineînțeles, aceasta se realizează în anumite limite și cu anumite cheltuieli, respectiv cu eforturi mai mari decît este cazul în țările dezvoltate, eforturi care

trebuie însă acceptate pentru a se putea face față condițiilor pieței și a se realiza înscrierea în tendințele dezvoltării producției moderne.

Desigur, condițiile internaționale favorabile, incluzînd și gestiunea internațională a raporturilor economice, a resurselor, despre care a vorbit aici tovarășul Lemnij, cu alte cuvinte toată problematica noului ordin constituie un element de suprastructură indispensabil pentru soluționarea sarcinilor economice. Aceasta ar favoriza manifestarea în practică a tendințelor obiective care decurg din evoluția naturală a tehnicii, din progresul și perfecționarea activității economice.

Corelații între dinamica dezvoltării științei și a progresului economic

Andrei Vela — Problemele puse de impactul progresului științific și tehnic cu criza economiei mondiale sînt variate și contradictorii. În literatura de specialitate, tehnică sau economică, nu s-au făcut încă suficiente demersuri în vederea aprofundării acestor probleme dificile. Desigur, nici noi în cadrul acestor dezbateri nu le vom putea cuprinde în întreaga lor vastitate și semnificație. Dar trebuie să încercăm. Primul pas ar fi analiza cauzală a fenomenelor care concură la definirea condițiilor și factorilor care sînt antrenați în impactul cuceririlor științei și tehnicii cu procesul economic contemporan.

Unele lucrări de economie, inclusiv manualele universitare, abordează problemele legate de progresul științei și tehnicii, de revoluția din acest domeniu, în mod formal, sărăcindu-le conținutul și simplificînd corelațiile fenomenelor respective cu ansamblul progresului economic și social.

În condițiile în care, în economia mondială, devin tot mai acute problemele pe care le pune transformarea forțelor de producție sub impulsul cuceririlor științei și tehnicii, interpretările simpliste, abordările mecanicist-vulgarizatoare ale fenomenului nu pot satisface demersul științific necesar. Influențele pe care le exercită descoperirile științifice și apariția unor tehnici și tehnologii noi asupra progresului economic în general și asupra conjuncturii economice în particular nu pot fi reduse la imaginea stereotipă a unor acțiuni mecanice și spontane din care să rezulte fie o subapreciere a rolului științei, fie o subordonare (inexistentă de fapt) a aparatului de producție al societății față de toate sinuozitățile cercetării științifice. Procesul dezvoltării economice în cadrul căruia știința acționează asupra tehnicii și ambele asupra producției este complex, contradictoriu și se întinde pe etape istorice adesea îndelungate.

Nu trebuie uitate acele teze care afirmă, pe bună dreptate, caracterul autonom și continuu al evoluției fenomenului științei și tehnicii în societate, în contextul economico-social. Fără a trece cu vederea asemănările, nu putem neglija nici importanțele deosebite, aspectele cu caracter profund specific ale felului în care se desfășoară și se întrepătrund, în cursul dezvoltării social-economice, asemenea activități tipice umane ca cercetarea științifică, inovația tehnică, crearea uneltelor necesare muncii în cadrul procesului permanent de formare și înnoire a forțelor de producție.

Cuceririle științei și tehnicii nu se „varsă” pur și simplu, direct în fluxul formator de noi forțe de producție. Acest lucru nu ar fi posibil deoarece ar avea un efect negativ asupra cantității și stabilității forțelor de producție pe o etapă suficient de lungă pentru a acționa în cadrul unei raționalități și eficiențe crescînde. Descoperirile științifice și inovațiile tehnice nu intră în procesul de dezvoltare al forțelor de producție, ca atare, îndată ce apar și sub forma în care apar. Ele pătrund în acest proces în conformitate cu legitățile specifice care asigură îmbinarea și împletirea dialectică a noilor cuceriri cu cele mai vechi, create în epoci mai mult sau mai puțin îndepărtate, și stimulează un proces complicat și contradictoriu de conservare/revoluționare a forțelor de producție, de valorificare a tuturor acumulărilor vechi și noi, determinînd saltul calitativ care are loc periodic. Totul se petrece într-o perfectă dialectică a continuului și a discontinuului.

Intr-o asemenea viziune pe calea care duce de la apariția cuceririlor științifice și tehnice cele mai noi și mereu superioare, la transformarea acestora în noi forțe de producție se află un moment intermediar: setul de cunoștințe umane utile/suma cunoștințelor acumulate anterior. Acest lucru reprezintă un rezervor în care se combină și se potențează reciproc cunoștințele noi (noile paradigme, legi și principii) rezultate din cuceririle științifice recente cu cele acumulate de-a lungul istoriei. Aici se îmbină potențialul național de cunoaștere cu cel internațional, care a devenit de acum bun al întregii omeniri.

Revoluțiile științifice și cele tehnice reprezintă acele momente în evoluția acestor domenii de activitate umană specifică, în care fiecare în parte sau ambele, printr-o coincidență fericită, duc la apariția simultană a unui număr de descoperiri, respectiv invenții de importanță majoră, care transformă paradigmele, legile sau principiile științifice, respectiv tehnice, existente. Asemenea momente provoacă o creștere importantă a setului de cunoștințe umane utile acumulate până atunci. Crizele în știință și tehnică (există și crize!) reprezintă, în schimb, perioade de rarefiere a descoperirilor și invențiilor în care acumularea cunoștințelor utile se face mai lent sau stagnează. Trebuie să subliniez caracterul stochastic al apariției acestor momente de concentrare/rarefiere a descoperirilor, respectiv invențiilor. Ele depind de o serie de factori natural-istorici și social-economici.

Setul de cunoștințe umane utile, național și transnațional, există și acționează în mod similar unei resurse naturale, dar cu un caracter deosebit de dinamic și practic inepuizabil, cu valori perene superioare celorlalte resurse naturale. Această resursă este accesibilă fiecărei națiuni pe măsura capacității sale de a o recepționa și asimila în acțiunea de transformare a forțelor productive ale societății; valorificarea potențialului științific și tehnic, național și transnațional, conținut în setul de cunoștințe umane utile și de procedee științifico-tehnice aplicabile în producție, nu se petrece nici ea automat, ci prin mecanismele multiple ale acțiunii social-economice, specifice fiecărei orânduirii, fiecărui stat.

Subliniez că acest set de cunoștințe acumulate reprezintă un factor potențial stimulator al dezvoltării forțelor de producție. Fiecare cucerire științifică alimentează volumul cunoștințelor umane disponibile menite să perfecționeze imaginea omului despre lume și viață, dar, în același timp, să perfecționeze instrumentele care îl pun pe om în relație cu natura, ușurând apropierea resurselor acesteia de nevoile sale specifice, umane.

Lanțul prin care se desfășoară acest proces poate fi redat schematic astfel:

Progresul științei (evoluția cunoașterii umane și revoluția acesteia) → noi legi, paradigme, principii în științe → creșterea volumului de cunoștințe teoretice → creșterea volumului de cunoștințe aplicabile → progresul și revoluția în tehnică, dezvoltarea instrumentelor care verifică teoria → setul de procedee tehnice experimentale → noile tehnici și tehnologii → noile instrumente de producție și de cercetare științifică, noi mijloace de producție și de cercetare perfecționate → noi evoluții și salturi în știință.

Lanțul acestor procese se desfășoară pe durate lungi. El are numeroase momente în care procesele sale constitutive acționează reciproc, se întrepătrund. Este cunoscut că, de pil-

dă, unele din legile și principiile teoretice ale fizicii descoperite la sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX, în special cele din domeniul mecanicii și al chimiei, perfecționate de-a lungul unor ani grei de căutări, au dobândit aplicații de masă în producție și au stat la baza progresului tehnic și al forțelor de producție abia la mijlocul secolului nostru.

Legile descoperite de Einstein, principiile zborului cosmic, teoria fuziunii și fuziunii nucleare au o vechime de câteva decenii. Aplicarea acestora în practica umană (și nu întotdeauna nemijlocit în producție) a avut loc abia în cadrul procesului istoric pe care îl numim de obicei revoluția științifică și tehnică concomitent cu cea de-a doua revoluție industrială ale cărei începuturi se situează la mijlocul deceniului 5. Deși posibilitatea teoretică a producerii energiei pe baza reacțiilor termionucleare a fost enunțată cu decenii în urmă, se presupune că rezultatele concrete în acest domeniu vor fi obținute abia în sec. XXI (în jurul anului 2050).

Rezultă că dinamica descoperirilor științifice și a invențiilor tehnice și tehnologice nu se suprapune automat cu dinamica progresului economic, de producție. Aceasta dovedește că progresul științei, progresul tehnicii și progresul forțelor de producție nu sînt fenomene concomitente, ci asincrone, verigi diferite, autonome, ale procesului revoluționar social-economic natural de dezvoltare. Și totodată, un proces unic, organic, inseparabil. Între elementele acestui proces există un decalaj. Fazele ciclurilor de dezvoltare economică și mai puțin fazele conjuncturilor economice, nu pot fi delimitate sau marcate mecanic de perioadele de avînt ale progresului științific sau tehnic. În consecință, nici crizele economice, ciclice sau structurale, nu ar trebui periodizate într-o corelație forțată cu avîntul sau stagnarea rezultatelor obținute în cercetarea științifică, sau mulțimea sau raritatea de descoperiri științifice sau invenții tehnice dintr-o anumită etapă.

Dacă am încerca să trasăm curbe ipotetice ale acestor fenomene am observa că ele nu se suprapun. Alăturate, formează valori succesive care înaintează în ritmuri diferite, a-sincron.

Curba posibilă a progresului științific (care cunoaște o creștere exponențială, cuantificabilă datorită ecuației propuse de sovieticul M. M. Karpov) este, desigur, o linie permanent ascendentă. Progresul tehnic poate fi reprezentat printr-o curbă similară. Dinamica forțelor de producție poate fi reprezentată prin curba logistică, ascendentă cu momente de saturație care indică epuizarea avîntului dezvoltării forțelor de producție determinat de apariția potențială a unor forțe de producție superioare pe baza transunerii în practică a cuceririlor științei și tehnicii, proces care se desfășoară în cadrul mecanismului prezentat mai sus.

PÎRGHII EFICIENTE

(Urmare din pag. 2)

Înainte de toate, este necesară o îmbunătățire a fundamentării și corelării indicatorilor de plan. Cerințe de prim ordin în acest sens le constituie fundamentarea planului de producție al întreprinderilor în funcție de posibilitățile lor reale de producție și de cerințele pieței interne și externe, nominalizarea din timp a planului producției fizice, acoperirea planului de producție fizică cu portofoliul corespunzător de comenzi, asigurarea bazei materiale necesare realizării planului de producție fizică printr-o corelare judicioasă a planului de aprovizionare ca volum, structură și în corelație cu termenele de introducere în fabricație a produselor potrivit obligațiilor contractuale.

O răspundere sporită din partea conducerilor întreprinderilor și centralelor industriale se impune, de asemenea, pentru asigurarea unei fundamentări riguroase și a celorlalți indicatori economico-financiarți — productivitatea muncii, costurile totale de producție și costurile materiale etc. — care trebuie să fie fundamentați în fiecare întreprindere în funcție de volumul și structura producției și să se bazeze pe norme și normative de consum de muncă vie, de materii prime, materiale, combustibil și energie îmbunătățite, actualizate în corelație cu măsurile de promovare a progresului tehnic și de perfecționare a organizării producției și a muncii.

● Realizarea integrală a indicatorilor de plan, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane impun preocupări susținute pentru **perfecționarea organizării producției și a muncii**. În acest domeniu, avem în vedere îmbunătățirea pregătirii fabricației, a programării și urmării operative a producției, prin care să se asigure condițiile necesare desfășurării ritmice

a producției, utilizării raționale a resurselor materiale și umane, realizării integrale și ritmice a tuturor indicatorilor economico-financiarți.

Preocupările pentru perfecționarea pregătirii tehnice și tehnologice a fabricației trebuie să vizeze, între altele: asigurarea unui decalaj corespunzător între diferitele sectoare, secții și locuri de muncă; elaborarea la timp și la un nivel corespunzător a tuturor documentațiilor tehnice; urmărirea riguroasă a lansării în fabricație și a executării produselor în cadrul ciclurilor tehnologice și potrivit termenelor de livrare a produselor; perfecționarea planificării operative a producției prin defalcarea din timp a sarcinilor de plan pe secții, locuri de muncă și pe schimburi; îmbunătățirea sistemului de urmărire operativă a producției pe secții, ateliere și schimburi; îmbunătățirea asistenței tehnice pe schimburi.

Perfecționarea organizării producției și a muncii în vederea utilizării cu eficiență maximă a resurselor materiale și umane se impune și sub alte aspecte, dintre care menționăm: perfecționarea relațiilor de cooperare și colaborare cu alte unități, întărirea disciplinei contractuale; perfecționarea sistemului de planificare și evidență a costurilor de producție, care să permită fundamentarea măsurilor de reducere a costurilor de producție, să asigure obținerea din timp a datelor necesare determinării producției nete și a datelor necesare fundamentării riguroase a calculațiilor de preț la noile produse.

Aplicarea noilor reglementări privind calcularea și eliberarea fondului de retribuție, alături de alte măsuri de perfecționare a sistemului de retribuție și repartizare a veniturilor oamenilor muncii, va contribui la înfăptuirea practică a indicațiilor și orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind gospodărirea cu eficiență maximă a resurselor materiale și financiare, la întărirea spiritului de răspundere a tuturor oamenilor muncii pentru buna gospodărire a mijloacelor de producție încredințate.

Relansarea economică mondială sub semnul incertitudinilor

RELANSAREA economică mondială, care se face simțită în unele state ale globului, pare a fi nesigură și de scurtă durată, se afirmă într-un **Studiu al economiei mondiale pe anul 1983**, publicat de către Departamentul de probleme economice și sociale din cadrul O.N.U. În opinia autorilor raportului, revenirea la creșterea economică din trecut necesită adoptarea de urgență a unor reforme ale politicilor economice internaționale actuale din domeniul monetar, al finanțelor și comerțului cît și coordonarea efectivă a unor politici naționale orientate spre creștere.

Trecînd în revistă anul 1982, studiul consideră că recesiunea economică ce a cuprins majoritatea țărilor lumii a fost neobișnuit de gravă. Ea a determinat o înrăutățire a condițiilor de trai pentru categorii largi de oameni și, în unele țări, o agravare a tensiunilor sociale. Șomajul a atins niveluri record pentru perioada postbelică.

Anul 1982 a consemnat, însă, și evoluții favorabile. Producția alimentară a rămas în mare măsură neafectată de recesiunea globală, iar tehnologiile de vîrf au continuat să se dezvolte impetuos. Rata dobînzilor, deosebit de înprumăturile pe termen scurt a scăzut față de nivelurile record din 1981, rămînînd totuși la cote exagerate.

Raportul stabilește cauzele recesiunii în reducerea drastică a cheltuielilor, care a urmat politicilor antiinflaționiste adoptate de țările dezvoltate începînd cu anul 1979. Țările capitaliste industrializate au urmat o politică monetară extrem de restrictivă, încercînd prin aceasta să restrîngă inflația și deteriorarea cursului monedelor naționale.

Confruntate cu dificultăți crescînde determinate de efectele recesiunii din țările industrializate, dobînzii ridicate și o stagnare a fluxului de capital, țărilor în curs de dezvoltare nu le-a rămas decît opțiunea de a-și reduce importurile prin măsuri directe și prin descurajarea cererii. Impactul combinat al acestor orientări a avut un efect deosebit de nefavorabil asupra investițiilor. În țările lumii a treia, unde o mare parte a veniturilor statului provine de pe urma taxelor asupra importurilor și exporturilor, scăderea volumului comerțului exterior a atras dificultăți bugetare grave, care au determinat la rîndul lor reducerea cheltuielilor publice și a investițiilor.

Studiul consemnează faptul că în momentul de față se înregistrează o anumită redresare în cîteva țări dezvoltate după cea mai gravă și îndelungată recesiune economică mondială din 1930 încoace. Dar, pentru ca această redresare să se extindă și să conducă la creșterea producției mondiale, ar fi necesară o revigorare a investițiilor pentru a mări productivitatea și a accelera adaptarea la condițiile economice în schimbare. Studiul remarcă însă rămînerea investițiilor la niveluri scăzute și reducerea lor în continuare în multe țări în curs de dezvoltare.

Conform aprecierilor studiului, investițiile sînt frînate de mai mulți factori. În economiile țărilor dezvoltate, incertitudinile privind evoluția politicilor economice — în special cele legate de politicile monetare și marile deficite bugetare — mențin ratele dobînzilor la înprumăturile pe termen lung la niveluri neobișnuit de ridicate. În plus, fluctuațiile cursurilor de schimb și măsurile protecționiste descurajează investițiile orientate spre piețele de export. În ceea ce privește țările lumii a treia, dificultățile lor valutare constituie un obstacol principal în calea relansării investițiilor.

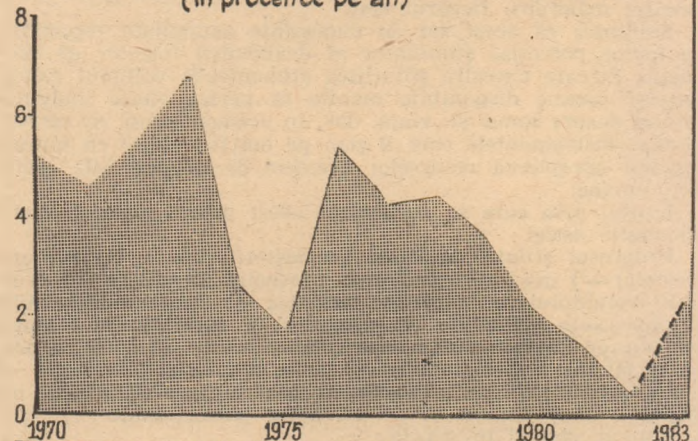
Situația din țările lumii a treia rămîne în continuare strîns legată de starea economică a țărilor dezvoltate. Aceste țări constituie principalele piețe pentru exporturile țărilor în curs de dezvoltare și principalele surse de capital. Dar, în același timp, starea economică a țărilor în curs de dezvoltare a devenit un factor foarte important pentru perspectivele economice ale țărilor dezvoltate. Fapt explicabil, dacă avem în vedere că țările în curs de dezvoltare absorb circa 25% din exporturile țărilor industrializate și că situația financiară a multor bănci din aceste din urmă țări se află în cumpănă datorită împrumuturilor masive acordate țărilor în curs de dezvoltare. Pentru ca aceste țări să-și poată rambursa datoriile este necesar ca ele să-și extindă exporturile la prețuri remuneratorii, fapt ce impune în circumstanțele actuale politici coordonate, orientate spre o creștere economică viguroasă în principalele țări dezvoltate.

O condiție esențială a relansării economice mondiale ar constitui-o — afirmă autorii raportului O.N.U. — reforma sistemului monetar internațional. Unul din factorii citați de raport ca fiind dăunător economiei mondiale este instabilitatea

cursurilor de schimb ale principalelor valute. O mai bună coordonare a politicilor economice ale principalelor țări dezvoltate ar contribui în mod cert, în viziunea autorilor raportului, la o mai mare stabilitate a cursurilor de schimb, ceea ce ar duce la o încurajare a investițiilor.

Dificultățile balanței de plăți a țărilor în curs de dezvoltare indică în același timp faptul că se face simțită o nevoie tot mai acută de a îmbunătăți accesul lor la sursele de finanțare externă. Acest lucru ar înlesni creșterea lor economică și ar stimula cererea mondială în perioadele de recesiune. În acest sens, autorii raportului subliniază importanța rolului F.M.I. și sugerează creșterea finanțării anticiclice de către F.M.I. pe calea îmbunătățirii Facilității de finanțare compensatorie. Raportul recomandă, de asemenea, majorarea alocațiilor în cadrul drepturilor speciale de tragere, în scopul de a

Creșterea producției mondiale 1970-1983
(în procente pe an)



Sursa: Departamentul de probleme economice și sociale al O.N.U.

ușura problemele de lichiditate externă care afectează în prezent economia mondială și țările în curs de dezvoltare în special.

Studiul subliniază rolul important pe care trebuie să-l joace în ușurarea situației financiare a țărilor în curs de dezvoltare unele instituții cu caracter internațional, cum ar fi Banca Mondială și băncile de dezvoltare regionale. Atît prin împrumuturi directe cît și prin scheme de cofinanțare cu sectorul particular, fluxurile financiare pe termen lung pot fi din nou intensificate. Dar, în acest caz, aceste instituții înseși au nevoie de resurse suplimentare pentru a juca un rol catalizator sporit.

Abordînd problema comerțului internațional, autorii studiului consideră că mediul comercial restrictiv care s-a instaurat în ultimii ani este o consecință a efectelor recesiunii asupra ocupării forței de muncă și nivelurilor producției (vezi graficul). În contextul unor niveluri de creștere scăzute și ale unor investiții reduse, producătorii din sectoarele de producție tradiționale au căutat mai curînd să se protejeze decît să ia măsuri de adaptare la concurența internațională tot mai intensă.

Evidențiînd gravitatea situației prezentate, raportul O.N.U. pune chiar sub semnul întrebării posibilitatea dezvoltării economice în condițiile actuale ale comerțului internațional. Fără o creștere adecvată a comerțului, capacitatea majorității țărilor lumii a treia de a-și plăti datoritiile devine foarte precară, lucru care amenință stabilitatea sistemului financiar mondial.

Încercînd să schițeze un tablou al anului în curs, studiul prevede o relansare modestă, de circa 2%, pentru economiile țărilor dezvoltate industrial, o oarecare scădere a ratelor dobînzilor și o continuare a politicii monetare mai puțin restrictive a S.U.A., începută în ultima parte a anului trecut.

În același timp, studiul prevede o menținere a cererii reduse pentru exporturile țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce nu numai că le va frîna creșterea economică, dar va face și mai dificilă problema restituirii datoritiilor lor. În aceste condiții, se prevede o creștere de pînă la 2% a economiilor acestor țări, ceea ce ar marca cel de-al treilea an consecutiv de scădere a producției pe locuitor a lumii a treia, luată în ansamblu.

Valentin NEGOIȚĂ

R.P. CHINEZĂ

PREOCUPĂRI ACTUALE ÎN ECONOMIE

CONFORM datelor furnizate de Biroul de Stat pentru statistică de la Beijing, se poate aprecia că și în primul semestru al acestui an economia R. P. Chineze a înregistrat o evoluție ascendentă remarcabilă. Spre exemplu, recolta cerealiară de vară este evaluată la 82 milioane tone, ceea ce ar semnifica un plus de 10%, față de 1982, iar valoarea producției industriale se situează la 296,9 miliarde yuani (circa 148,5 miliarde dolari), adică cu 8,8% mai mult decât în aceeași perioadă a anului trecut (vezi tabelul 1). Și alte cifre susțin afirmația de mai sus. A crescut producția la o serie de materii prime de bază, s-au intensificat construcțiile capitale în sectorul energetic, vital pentru dezvoltarea întregii economii, au sporit cu 10% vânzările cu amănuntul către populație, balanța comerțului a țării înregistrează în continuare un sold activ și au fost create noi locuri de muncă pentru 2,5 milioane persoane. Pe fondul acestor realizări, având beneficiul analizei retrospective, se pot avansa unele considerații explicative asupra fundamentelor noului curs al evoluției social-economice în marea țară socialistă prietenă.

Tabelul nr. 1

Creșterea producției industriale (în procente față de 1978 = 100)

	1979	1980	1981	1982
Total producție industrie	108,5	117,9	122,8	132,5
Industria ușoară	109,6	129,8	118,1	156,5
Industria grea	107,7	109,2	104,1	114,3

Strategia dezvoltării promovată în ultimii ani este nouă, în primul rând, din punct de vedere conceptual, al clarificării naturii și dinamicii interne a societății socialiste. De altfel, economiștii chinezi au declanșat o amplă dezbateră teoretică cu privire la însuși scopul producției socialiste¹⁾. În esență, concluziile converg în a releva că acest scop constă în satisfacerea nevoilor individuale personale și sociale. Totodată, se relevă că realizarea scopului producției socialiste implică dezvoltarea relațiilor marfă-bani și respectarea cerințelor legii valorii, stabilirea unui raport adecvat între consum și acumulare. În același context de clarificare conceptuală poate fi încadrată și precizarea mijloacelor celor mai potrivite pentru dezvoltarea social-economice. Autogestiunea și autoconducerea sunt văzute ca fenomene și procese a căror dezvoltare este condiționată de descentralizarea vieții economice, manifestarea autonomiei unităților productive și utilizarea de către autoritățile centrale

1) Wang Yongjiang, „What is the aim of the socialist production” Social Sciences in China, nr. 1, 1981.

a instrumentelor de conducere economice (indirecte).

În al doilea rând, strategia dezvoltării a revelat direcții de acțiune care dau substanță amplului proces de modernizare a societății și conturează perspectiva. Macrostructura cantitativă a economiei suferă modificări esențiale (vezi tabelul nr. 2), care urmăresc rea-

Tabelul nr. 2

Structura producției industriale (în %)

	1978	1982
Industria bunurilor de consum	42,7	50,5
Industria grea	57,3	49,5

lizarea echilibrului economic și satisfacerea directă și concretă a nevoilor de consum ale poporului; modificările se produc pe baza punerii de acord a programelor și obiectivelor de dezvoltare cu posibilitățile reale ale țării. Reforma structurii funcționale a economiei este în plină desfășurare și se caracterizează prin descentralizarea vieții economice, renunțarea la conducere preponderent administrativă și constituirea unui mecanism de dirijare a activității economice care încearcă să integreze planificarea directă și indirectă cu mecanismul pieței. Se vizează ca piața să contribuie în bună măsură la alocarea resurselor (inclusiv prin semnalizările prețurilor flexibile), la educarea producătorilor în a răspunde pozitiv la solicitările consumatorilor. Un rol din ce în ce mai mare în satisfacerea gamei infinite de nevoi de bunuri și servicii ale populației îl are econo-

Tabelul nr. 3

Creșterea producției agricole

	1979	1980	1981	1982
1978 = 100 mil. tone cereale	108,6	112,5	117,9	130,9
	332,12	320,56	325,02	353,43

mia individuală, care se bazează pe stimularea spiritului întreprinzător. Iar autogestiunea, autonomia funcțională reală a unităților productive, favorizată de adâncirea și extinderea relațiilor marfuri-bani, are menirea să soluționeze problema spiritului întreprinzător în economia socialistă mare. Aportul științei și tehnologiei la modernizarea țării, — apreciază presa chineză — este vădit de principiul conform căruia sporirea acestuia depinde de desfășurarea unei politici care să valorifice din plin inteligența și capacitatea oamenilor. În sfârșit, este exprimată elocvent necesitatea participării tot mai active la diviziunea internațio-

nală a muncii, utilitatea atragerii de resurse externe (tehnologii, resurse financiare, echipament industrial) pentru potențarea eforturilor de dezvoltare complexă.

Analiza datelor statistice demonstrează realizările ce definesc strategia economică din ultimii ani. Noile proporții din sectorul industriei, reducerea dezechilibrelor în anumite domenii ale economiei, progresul constant al agriculturii, îmbunătățirea vizibilă a calității producției destinate consumului populației, creșterea veniturilor oamenilor muncii, excedentul comercial extern, sînt dovezi în acest sens. În R.P. Chineză se pun baze solide pentru o evoluție a societății care să răspundă în grad înalt năzuințelor firești de progres ale poporului chinez, să asigure îndeplinirea obiectivului de modernizare pe toate planurile a țării.

Tabelul nr. 4

Venitul mediu net anual pe locuitor (în yuani, calculat pe bază de eșantion)

	1978	1982	1982/1978
			(prețuri constante)
Țărani	134	270	167,4%
Muncitori și funcționari	316	500	138%

Ținând seama de amplificarea continuă a potențialului economic al R.P. Chineze și al României, este firesc interesul major pe care țările noastre îl au pentru dezvoltarea raporturilor economice bilaterale, pentru întărirea solidarității și conlucrării în vederea ameliorării climatului în relațiile economice internaționale, a instaurării unei noi ordni economice și politice mondiale. O contribuție hotărâtoare la dezvoltarea pe multiple planuri a tradiționalelor relații de prietenie și colaborare româno-chineze au adus-o de-a lungul anilor frecvențele întâlniri dintre conducătorii de partid și de stat ai celor două țări.

Urmărind cu satisfacție realizările remarcabile obținute de poporul chinez în construcția socialismului, poporul nostru apreciază în mod deosebit rezultatele obținute în dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare tovarășească româno-chineze, ca și hotărârea reciproc împărtășită de a conferi un conținut tot mai bogat acestor relații reciproc avantajoase.

Daniel DAIANU

**Piața platinei
in anul '80**

CONJUNCTURA actuală pe piața internațională a platinei se caracterizează printr-o tendință de creștere a consumului, care în acest an, pe ansamblul țărilor capitaliste se va majora cu 4-6% față de nivelul din 1982, cind criza din economia capitalistă și îndeosebi din industria de automobile a determinat un consum mai scăzut cu 20% față de nivelul record din 1978. Reducerea la jumătate a surplusului de ofertă în acest an comparativ cu anul trecut, în condițiile în care producția capitalistă de platină este puternic monopolizată (un număr de numai 5 firme concentrând peste 99% din totalul producției) iar platina constituie un metal supus tranzacțiilor speculative, a imprimat prețurilor un trend de creștere. Astfel, în perioada ianuarie-august a.c. cotația platinei la bursa NYMEX (New York Mercantile Exchange) s-a situat la un nivel de 435 dolari/uncie fiind, depășind astfel cu 36% nivelul cotației din aceeași perioadă a anului precedent.

Structura consumului de platină pe domenii de utilizare prezintă diferențieri considerabile de la o țară la alta. Astfel, în Japonia, care în acest an va deține o pondere de 46% în con-

sumul de platină al țărilor capitaliste, principalul domeniu de utilizare îl constituie industria bijuteriilor (55%) din consumul total de platină al acestei țări), urmată de industria automobilelor (12%), industria electrotehnică (11%), industria chimică și de prelucrare a țelului (10%) și industria sticlei (4%). În schimb, în S.U.A., care în acest an se apreciază că va realiza 32% din consumul țărilor capitaliste, principala destinație a acestui metal prețios o reprezintă cel industria.

Pînă la finele acestui deceniu se apreciază o tendință generală de creștere a cererii de platină îndeosebi din partea industriei de automobile, dar și avînd în vedere tranzacțiile speculative, precum și cererea pentru bijuterii. Cererea pentru filtre antipoluante de platină destinate echipării automobilelor va fi stimulată de aprobarea recentă, de către guvernul vest-german, a legislației care prevede ca de la 1 I 1986 să se treacă la utilizarea benzinei fără plumb, precum și de posibilitatea adoptării treptate a unor normative similare în celelalte țări vest-europene. Numai acest de-bușeu ar putea crea o cerere potențială de 15 tone platină către finele anilor '80. Cererea de platină pentru filtre se estimează că va crește și în S.U.A. atît datorită perspectivei de aplicare a unei legislații care să oblige extinderea utili-

zării dispozitivelor anti-poluante și la automobilele cu motor Diesel. Un alt domeniu de perspectivă pentru utilizarea platinei îl reprezintă celulele fotovoltaice, care ar putea antrena o cerere suplimentară de platină de proporții chiar mai mari decît cererea declanșată de utilizarea, începînd cu anul 1974, a platinei la filtrele antipoluante pentru automobile.

Tendința generală de creștere a prețurilor platinei, fluctuațiile de mare amplitudine ale cotațiilor pe piața liberă și manifestarea în anumite perioade a unor deficite acute au determinat din partea firmelor consumatoare o politică activă de reducere a consumurilor specifice, de substituiri a platinei pure cu aliaje ale platinei cu alte metale, precum și de intensificare a procesului de reciclare a platinei. Astfel, pe lîngă reducerea consumului specific de platină la un filtru antipoluant, s-a trecut într-o măsură tot mai largă la utilizarea platinei în aliaj cu paladiu și rodiu.

În ceea ce privește procesul de reciclare, semnificativ este faptul că în 1982 producția capitalistă de platină secundară a crescut de circa 2,8 ori, față de 1979 (în condițiile în care producția totală de platină s-a redus cu 12% în 1979-1982). În mod deosebit a crescut ponderea platinei reciclate din filtrele antipoluante.

Nicolae NISTORESCU

Programe de dezvoltare

**Australia : perspective de dezvoltare a economiei
in anul fiscal 1983 - 1984**

FAȚA de ciclul economic din majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate, în Australia se înregistrează o defazare a acestuia : în perioada 1977-1981 în timp ce celelalte țări membre ale O.C.D.E. intraseră în faza de recesiune economică, Australia se găsea în faza de avînt, ritmul de creștere a produsului intern brut majorîndu-se în această perioadă de două ori față de ritmul mediu de creștere economică pe ansamblul O.C.D.E. În 1981, ritmul de creștere economică a fost de 5% și numai în ultimele trei trimestre ale anului 1982 s-a înregistrat un ritm negativ de creștere.

Datele comunicate de Banca Națională a Australiei prevăd o redresare a activității economice în partea a doua a anului fiscal 1983/1984 (1 Iulie 1983 - 31 Iunie 1984). Se consideră că principalul sector care va stimula redresarea economiei va fi agricultura susținută de majorarea cheltuielilor din sectorul public și de o posibilă redresare a economiei mondiale. În aceste condiții, se apreciază că ritmul real de creștere a produsului intern brut se va situa la 3,5% în anul fiscal 1983/1984. Produsul creat în ramurile neagricole este așteptat să se majoreze cu 2,6% în anul fiscal 1983/1984, după o reducere estimată la 1,8% în anul fiscal 1982/1983.

Noul guvern australian ales în martie a.c. și-a propus un program de regenerare a industriei, menit să ducă la revitalizarea ramurilor existente și să contribuie la identificarea unor noi posibilități de dezvoltare a tehnologiilor de vîrf. Semnificativ în acest sens este programul pe 5 ani anunțat la 11 august a.c. de guvernul australian, privind revitalizarea industriei siderurgice australiene, puternic afectată de criză. Programul prevede acordarea, din partea guvernului, de subvenții, estimate anual la circa 72 milioane dolari. Totodată, se garantează industriei siderurgice australiene 80% din piața internă, reducîndu-se corespunzător marja de penetrație a importurilor. Programul, care va fi supravegheat de un organism special creat în acest scop, are în vedere, de asemenea, un volum de investiții de 309 milioane dolari, efectuate de Broken Hill Co., principalul producător siderurgic din această țară. Investițiile vor avea ca principal obiectiv creșterea calității producției de laminat din oțel, scăderea costurilor de producție și majorarea randamentelor.

În perioada 1970-1980 volumul schimburilor comerciale româno-australiene a crescut de peste 19 ori. Exporturile românești spre Australia sînt constituite, în principal, din : tractoare, mașini-unelte, planoare și motoplanoare, rulmenți, produse chimice, țevi din oțel, țesături din bumbac, în și cinpă ; confecții, articole din piele, conserve, articole de menaj etc. România importă din Australia cărbuni coesificabili, minereuri, ovine pentru reproducție, lînă fină și semilînă, piei și altele.

Florina OLTEANU

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 19-23 SEPTEMBRIE a.c. a marcat o deteriorare sensibilă a poziției dolarului S.U.A. pe piața valutară internațională. Evoluția a avut la bază scăderea în continuare a masei monetare în circulație în S.U.A., cu consecințe asupra nivelului dobînzilor la împrumuturile federale și a dobînzilor la fondurile în dolari pe piața internațională de capital.

Lira sterlină nu s-a apreciat față de dolar pe măsura stabilirii poziției acestuia pe piața valutară internațională. La finele intervalului analizat lira cota la 1,50 dolari comparativ cu 1,4975 dolari în ziua de referință de 16 septembrie a.c. O influență nefavorabilă asupra cursului lirei sterline au exercitat presiunile speculative legate de posibilitatea unei iminente reduceri a nivelului dobînzii de bază de către marile bănci de clearing din Marea Britanie, precum și știrile potrivit cărora Corporația Națională a Petrolului din această țară nu intenționează să procedeze la o majorare a prețurilor la țitei în trimestrul IV a.c.

Pe fondul evoluțiilor comparativ mai favorabile din economia niponă și a menținerii la un nivel relativ înalt a dobînzilor la fondurile în yen, această valută a înregistrat o apreciere a cursului față de dolar de aproape 1,5 puncte procentuale în intervalul analizat. La 23 septembrie yenul cota la 240,75 yen/dolar, față de 244,25 yen/dolar în ziua de referință.

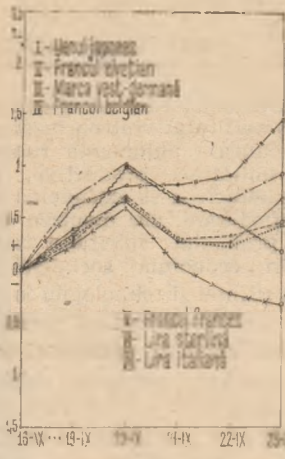
Cursul francului elvețian față de dolar a marcat o apreciere de circa 0,9 puncte procentuale, situîndu-se la sfîrșitul săptămînii la 2,1550 franci/dolar, comparativ cu 2,1750 franci/dolar la cît se ridica la finele săptămînii precedente. Marca vest-germană s-a apreciat, la nivelul intervalului analizat, cu circa 0,55 puncte procentuale față de dolar, cînd, la 23 septembrie a.c., la 2,66 mărci/dolar, față de 2,6750 mărci/dolar în ziua de referință. Francul belgian, a cărui poziție pe piață

a fost afectată de situația creată ca urmare a conflictelor de muncă din sectorul public al economiei, a înregistrat față de dolar o apreciere de circa 0,45 puncte procentuale cînd, la finele intervalului, la 53,76 franci/dolar. Cursul francului francez față de dolar se situa, la 23 septembrie a.c. la 8,05 franci/dolar, comparativ cu 8,0650 franci/dolar în ziua de referință, marcînd o apreciere de circa 0,3 puncte procentuale. În cadrul Sistemului Monetar European francul francez a fost supus unor presiuni apreciabile „à la baisse” atîngînd, în ziua de 23 septembrie în fixing la Paris, 302,54 franci/100 mărci vest-germane, cel mai scăzut nivel înregistrat din ziua de 4 mai 1983 (302,16 franci/100 mărci vest-germane). Lira sterlină a prezentat o evoluție puțin favorabilă cînd, la finele intervalului analizat, la 1,608 lire/dolar, comparativ cu 1,602,50 lire/dolar în ziua de referință.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute s-au înscris pe o curbă descendentă, după cum urmează (se dau nivelurile pentru depozite pe 6 luni din zilele de 16 și, respectiv 23 septembrie a.c.) : curodolari 10,3125 și 9,6875%, euromărci vest-germane 6,0625 și 6%, eurofranci elvețieni 4,75 și 4,6875%, eurolire sterline 9,9375 și 9,5625%.

Prețul aurului a marcat o revenire, situîndu-se la al doilea fixing de la Londra din 23 septembrie a.c. la 413 dolari/uncie, comparativ cu 405,50 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîna precedentă.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU



Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 19-23 IX. bază : 16 IX 1983

Securitatea alimentară mondială

EVENIMENTELE anului trecut demonstrează — după cum apreciază **Raportul F.A.O. asupra alimentației mondiale 1983**, — că și în condițiile în care producția mondială a fost satisfăcătoare, iar prețurile pe piața internațională a cerealelor au rămas staționare, securitatea alimentară mondială rămâne fragilă. Deficitele balanțelor de plăți cu care s-au confruntat o serie de țări slab dezvoltate cu recolte mici în primii ani ai acestui deceniu, în unele datorită prăbușirii prețurilor la materii prime și nivelului excesiv al dobânzilor, le-au pus în imposibilitatea de a importa suficiente cereale pentru a-și acoperi deficitul alimentar.

În consecință, însuși conceptul de securitate alimentară mondială și schimbat treptat conținutul în raport cu perioada când a fost lansat pentru prima dată, spre jumătatea deceniului trecut. Se știe că în 1972—73 producția alimentară mondială a scăzut pentru prima dată după al doilea război mondial, astfel încât excedentele cerealiere au dispărut brusc, prețurile pe piața mondială s-au triplat, iar ajutorul alimentar s-a redus la jumătate.

Deși experții F.A.O. prevăd că în acest an stocurile mondiale de cereale vor reprezenta echivalentul a 21% din consumul anual (față de circa 14% în 1973), ei subliniază pe drept cuvânt că principala bătălie pentru securitate alimentară se dă la scară națională, programele mondiale sau regionale putând să sprijine eforturile proprii ale fiecărei țări, dar neputând în nici un caz să li se substituie.

Ungaria: bilanț în industria mică

LA UN an după apariție, ca formă instituționalizată, industria mică ungară numără astăzi circa 11 mii de mici întreprinderi în care funcționează 60 de mii de salariați, respectiv 1,2% din totalul forței de muncă activă. Majoritatea întreprinderilor au fost create în sectorul de stat și cooperatist.

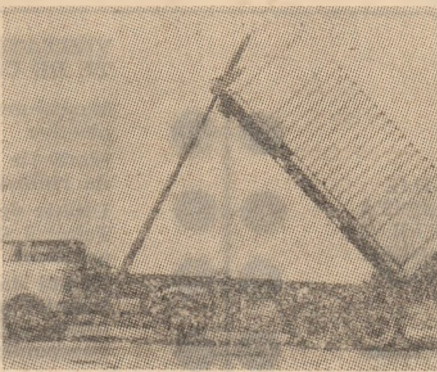
Potrivit statisticilor furnizate de presa ungară, deja în 1982 valoarea produsă în aceste unități însuma 4,5 miliarde forinți, iar pe planul gestiunii s-au obținut îmbunătățiri în ce privește stimularea inițiativei, coordonarea ofertei în funcție de cererea solvabilă, creșterea randamentului în activitatea productivă.

Printre unitățile de industrie mică nou create se disting organizațiile e-

conomice care funcționează pe lângă întreprinderile de stat și cooperatiste mari. Astfel de organizații lucrează în prezent cu un total de circa 28 mii salariați, potrivit planului întreprinderilor tutelare și cu investiții proprii reduse ca valoare. Marea parte a acestor organizații funcționează în metalurgie, industria constructoare de mașini, industria ușoară, industria materialelor de construcții. Ca activități predomină cea de întreținere, fabricarea de piese detașate și subansamble, utilizarea deșeurilor.

Sporirea transportului containerizat în Bulgaria

PERIOADA 1970—1975 a constituit prima etapă în realizarea infrastructurii sistemului de transport cu containere, fiind construite primele terminale feroviare și portuare destinate acestui tip modern de transport. Dinamica transportului containerizat bulgar este concludentă pentru importanța acordată acestui sector: circa 1 milion tone mărfuri transportate pe această cale în 1976, față de numai 2000 tone în 1973. Ulterior, s-a trecut la majorarea parcului de containere și mijloace de transport containerizat. O realizare recentă a industriei bulgare o constituie camionul de trans-



portat containere, dotat cu un dispozitiv original de descărcare, prin gravitație, care nu mai face necesară folosirea macaralei clasice (vezi fotografia alăturată).

La nivelul anului 1985, transportul containerizat va trebui să ajungă la 3 milioane tone marfă, pe baza extinderii transportului internațional, inclusiv a transportului în tranzit combinat (terestru-fluvial-maritim).

Agricultura finlandeză: probleme și soluții

CU o pondere de mai puțin de 5% în P.N.B., agricultura finlandeză este confruntată în prezent cu două pro-

bleme prioritare: autoaprovizionarea cu produse agricole a țării și asigurarea de venituri sigure pentru producătorii agricoli. Agricultură Finlandei deține circa 90% din forța de muncă activă; reducerea continuă a acestui procent în ultimii ani împreună cu șomajul care afectează 6% din populația aptă de muncă face ca preocupările să se îndrepte către găsirea căilor pentru sporirea ocupării forței de muncă în acest sector.

Pe de altă parte însă, recesiunea din economia mondială și reducerea cererii, precum și condițiile specifice de climă ale țării au fost factori care au dus la creșterea producției nevandabile, la creșterea costurilor de producție și la majorarea intervenției statului în agricultură pentru menținerea veniturilor fermierilor. O primă măsură avută în vedere de autorități constă în creșterea gradului de prelucrare a produselor destinate exportului, pentru a se asigura condiții mai certe de desfacere; o a doua măsură se referă la introducerea de cote de producție, măsură care, aflată în fază de propunere, nu este agreată de cei afectați, constituind încă subiect de negocieri între guvern și fermieri.

Detectare bacteologică automatizată

NECESITATEA eliminării eroilor umane de calcul, precum și a reducerii timpului și costului determinărilor au dus la crearea unui aparat complet automatizat destinat analizelor bacteriologice de laborator. Folosit în prezent pentru depistarea bacteriilor în produsele lactate, noul aparat realizează analiza unei mostre în numai 6 minute față de 24 până la 72 ore cât necesită același proces realizat prin metoda clasică. Un asemenea detector, denumit Bactoscan și realizat în Danemarca elimină etapa culturii bacteriologice anterior analizei: mostra este supusă direct analizei cu unde fluorescente, detectarea microbiană se obține prin microscopie continuă, rezultatele fiind prelucrate în calculatorul electronic al aparatului. Pentru evitarea amestecului cu alte particule, mostra este centrifugată, îndepărtându-se astfel proteinele, celulele somatice și grăsimile din produsul lactat analizat. De asemenea, aparatul este prevăzut cu un sistem propriu automat de curățire care acționează între două probe astfel că transferul caracteristicilor de la o mostră la alta este practic eliminată. Utilizarea unui asemenea aparat poate fi extinsă în analizele bacteriologice asupra altor alimente, în sectorul farmaceutic și în cel medical.

Recuperarea și valorificarea superioară a resurselor

(Urmare din pag. 4)

purilor de materiale refolosibile care rezultă din producția de bază, cu însemnate consecințe pe planul eficienței economice. Prin depolimerizarea deșeurilor tehnologice din fibre și fire textile se obțin D.M.T. și glicol în valoare de 240 mil. lei/an, iar prin operațiuni de plast-compactare a deșeurilor rezultate din filare și etirare se obțin fibre și fire destinate țeserii pânzei de ambalaj, a covoarelor, executării de sfori pentru înlocuirea fierului balot, de granule pentru injectare ș.a., cu o economie la costurile de producție de 30 mil. lei/an. La întreprinderea de antibiotice a fost concepută tehnologia de recuperare a dimetilanilinei din apele reziduale, ceea ce permite reducerea cu circa 30% a importului la acest produs. De asemenea, a început și recuperarea tetrahidrofuranului și izopropanolului, materii prime importate, acțiune care va avea ca efect o economie la costurile materiale de 2,2 mil. lei/an.

Acțiuni judicioase coordonate

IN VEDEREA creșterii gradului de utilizare a materialelor refolosibile ca atare, fără alte prelucrări, pentru aceste produse care depășesc necesarul unităților din județ sau nu sînt solicitate de economia ieșeană, dată fiind structura sa, a fost întocmit și transmis altor județe „Catalogul cu materiale recuperabile și refolosibile ce pot fi puse la dispoziția altor unități în vederea reintroducerii lor în cir-

cuitul productiv”, cuprinzînd peste 170 poziții. Pe această bază, unitățile economice din alte zone ale țării sînt informate cu privire la materialele refolosibile disponibile la unitățile economice din județul Iași, la principalele lor caracteristici, cantitățile și locul de unde pot fi procurate. În același timp, lista cu materialele recuperabile fără soluții de utilizare pînă în prezent, cuprinzînd unitățile de la care provin și cantitățile anuale este făcută cunoscută unităților de cercetare spre a găsi cele mai eficiente modalități de utilizare.

Concomitent, au fost întreprinse numeroase acțiuni politico-organizatorice menite să conducă la stimularea interesului și facilitarea desfășurării acțiunii de recuperare și reintroducere în circuitul economic a materialelor refolosibile. Astfel, la nivel județean s-a stabilit un program cuprinzător de acțiune, cu obiective, sarcini și răspunderi concrete, a cărui îndeplinire, urmărită cu consecvență de organul județean de partid, conduce la realizarea în bune condițiuni a sarcinilor asumate.

Desigur, este dificil să precizăm cu certitudine efectul final al acțiunilor întreprinse în acest domeniu, să evaluăm, în termeni strict economici, rezultatele ce se vor obține ca urmare a aplicării măsurilor stabilite. Considerăm însă că economiile însemnate ce se înregistrează la indicatorul „cheltuieli materiale la 1000 lei producție marfă”, cu influențe pozitive directe asupra rezultatelor economico-financiare, concretizate în depășirea producției nete și a beneficiului planificat reflectă, în bună măsură, eficiența măsurilor stabilite.

Avînd în vedere însă sarcina stabilită la Ședința comună a Consiliului

Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodării Apelor și Consfățuirii cu activul din industrie și investiții, de a găsi noi posibilități în vederea reducerii consumului și recuperarea și refolosirea tuturor materialelor, considerăm că pe lângă continuarea acțiunilor bune întreprinse pînă în prezent și urmărirea aplicării integrale a măsurilor adoptate, se impune:

- **intensificarea activității de cercetare științifică a populației cu privire la semnificația complexă a recuperării și reintroducerii în circuitul economic a materialelor refolosibile**, prin predarea lor la unitățile specializate; în prezent, analiza pe surse de preluare a materialelor de către I.J.R.V.M.R. arată multiple rezerve, chiar în condițiile unei depășiri însemnate a sarcinilor de preluare pe ansamblu;

- **perfecționarea stimulentei economice**, care să susțină această acțiune, prin corelarea mai bună a costurilor reale determinate de recuperarea și predarea acestor materiale cu nivelul prețurilor practicate, îndeosebi la deșeurile textile și de hîrtie; considerăm că nu ar fi lipsit de interes ca la materialele refolosibile de însemnătate deosebită să se practice, cel puțin în raporturile cu populația și organizațiile de masă, un sistem de prețuri progresive, încadrate — evident — în limite raționale;

- **individualizarea recuperării și valorificării materialelor rezultate din procesele de producție și consum**, ca o activitate distinctă, cu indicatorii de volum și calitativi aferenți stabiliți în mod corespunzător, creîndu-se cadrul optim desfășurării acestei acțiuni, asigurîndu-se și stimularea întreprinderilor în această direcție prin pîrghii economice, cel puțin la unitățile cu un volum însemnat de materiale refolosibile.



R.D.G.
PREZINTĂ
LA T.I.B. '83
PRODUSE
DE VIRF

Republica Democrată Germană, participant tradițional la Tîrgurile Internaționale de la București, este reprezentată în acest an din nou de o expoziție colectivă în pavilionul P și pe platformele exterioare învecinate.

Zece dintre cele mai importante întreprinderi de comerț exterior demonstrează prin produse de înaltă calitate, selectate corespunzător cererii de pe piața românească, eficiența industriei din R.D.G.

Expozanții din R.D.G. aduc prin participarea lor o importantă contribuție la dezvoltarea în continuare a relațiilor prietenești cu partenerii lor români.

TÎRGUL DE LA LEIPZIG

11.03 — 17.03.1984
2.09 — 8.09.1984

Centru al comerțului mondial
și al progresului tehnic.

VIZITATI EXPOZIȚIA NOASTRĂ CU EXPOZANTE DE CALITATE DIN DOMENIILE :

Mașini-unelte și mașini de prelucrare a maselor plastice

Macarale pe șenile și automacarale, echipamente de ridicat

Utilaje de construcții și construcții de drumuri
Tehnică de climatizare, pompe, hidraulică, armături

Mașini de tricatat, instalații pentru spălătorii
Tehnică agricolă și mașini de ambalat
Autovehicule de oraș și utilitare
Componente electronice

Instrumente electronice cu claviatură, cărți
Conferințe de specialitate în pavilionul R.D.G.
pe data de 7 octombrie:

„Dispozitive de reglare a puterii reactive pentru rețele de curent trifazat și sisteme de automatizare a proceselor de producție precum și a sistemelor de bobinat pentru producția de mătase artificială”

pe data de 10 octombrie:

„Tehnică încăperilor sterile în unitățile de ocrotire a sănătății, pompe centrifugale pentru industria chimică și alimentară și tehnica electronică de prelucrare a datelor”

pe data de 11 octombrie:

„Componente electronice”

pe data de 12 octombrie:

„Mașinile de recoltat cartofi, recoltarea păioaselor pentru furaje și a porumbului precum și macarale mobile și stivuitoare”

pe data de 13 octombrie:

„Autovehicule cu scară rotativă pentru combaterea incendiilor și suprastructuri cu scară rotativă”

PUBLICUM

Înaltă productivitate,

consum redus de energie,

întreținere simplă —

sînt garanția costului redus de exploatare
a utilajelor pentru prepararea minereurilor
pentru siderurgie și metalurgia metalelor neferoase



Grătare, site, sortatoare, distribuitoare vibratoare și cu tablier, mașini de flotare și spălare, aparate de desprăfuire, separatoare, scribeți cu tambur, separatoare de fier, centrifuge, material de laborator...

Toate aceste produse sînt exportate de către centrala sovietică de comerț exterior

MACHINOEXPORT

La Tîrgul Internațional București
între 6 și 13 octombrie 1983

v/o MACHINOEXPORT face cunoscut vizitatorilor
programul său de export

și prezintă :

mașini de flotare de laborator și alte utilaje

Vă invităm să vizionați standul v/o MACHINOEXPORT care se
găsește în pavilionul Uniunii Sovietice.

Fiți bineveniți !



MACHINOEXPORT

USSR MOSCOW 117330 ~ MOSCOW V-330 MACHINOEXPORT
☎ 147-15-42, 143-84-88 @ 411207, 411242 MCHEX SU

PUBLICOM



În atenția specialiștilor!

ÎNTRERINDEREA ENERGOACHEXPOR

— un participant tradițional la Tîrgul Internațional București —
PARTICIPĂ la ediția din acest an a Tîrgului din perioada
6—13 octombrie 1983

EXPUNE

TRANSFORMATOARE,
MOTOARE ELECTRICE
ECHIPAMENT DE SUDURĂ,
MACHETE DE TURBINE CU ABURI

și

LOCOMOTIVE ELECTRICE DE TRASEU

Întreprinderea ENERGOACHEXPOR vă invită să vizitați
standul său din pavilionul Uniunii Sovietice unde specialiști infor-
mați vor răspunde tuturor problemelor care vă interesează.



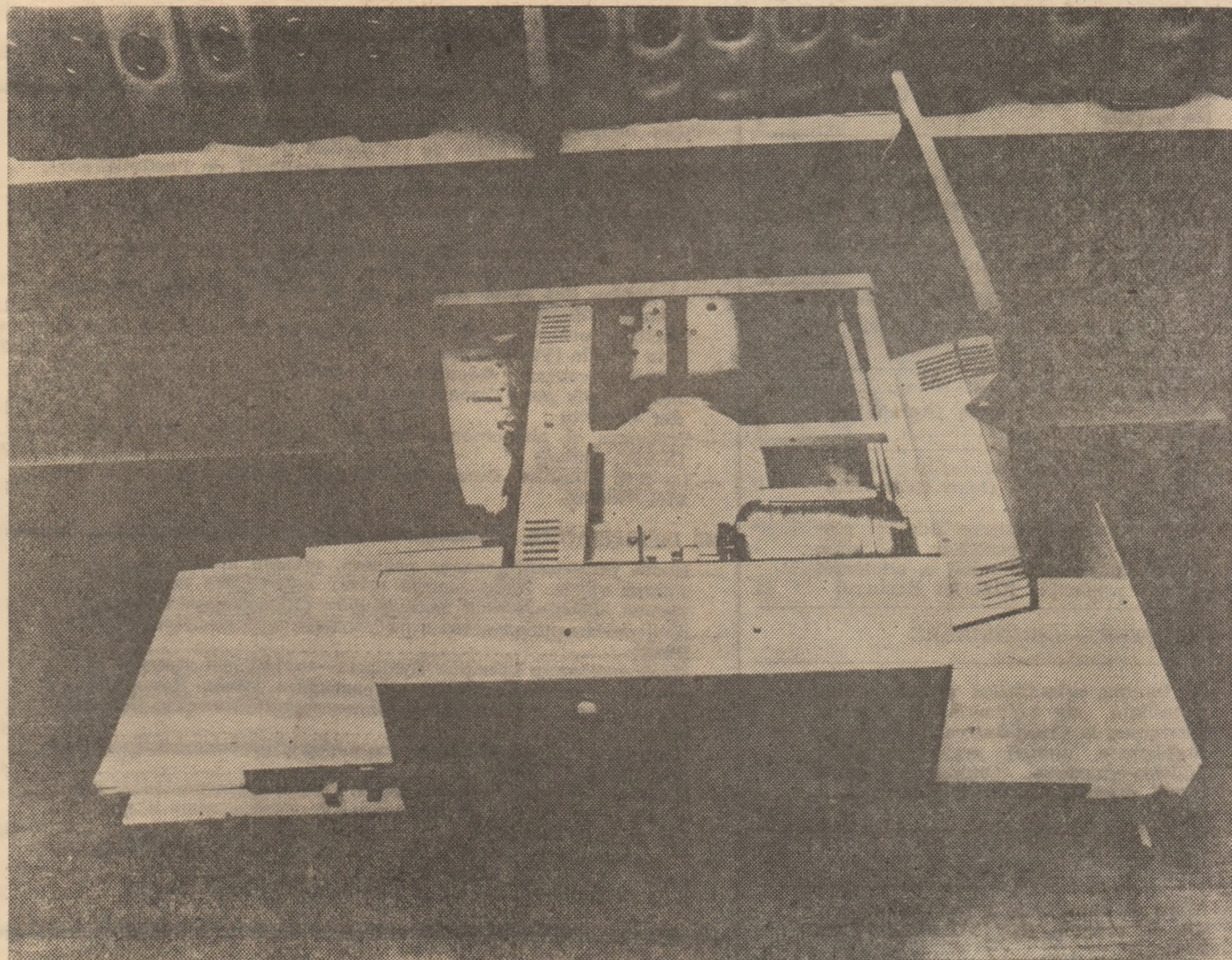
ENERGOACHEXPOR

SSSR MOSHVA

PUBLICOM

*Pentru reproducerea rapidă a documentelor de serviciu,
(cu ajutorul șabloanelor de imprimare)
a formularelor, a scrisorilor tip și a altor documente*

MULTIGRAFUL RTs – 2 A 4

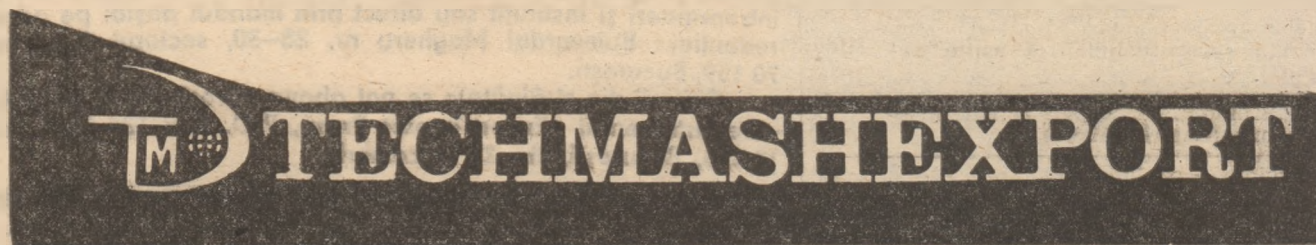


– COPII DE CALITATE ȘI RANDAMENT ÎNALT	Randament, copii/min.	60–150
– MATERIALE PENTRU IMPRIMARE : PRACTIC	Energie consumată, kW	0,12
ORICE FEL DE HÎRTIE FORMAT A 4 (210 × 297	Dimensiuni de gabarit, mm	480×525×900
mm), DENSITATE ÎNTRE 40 și 80 g/m ² .	Greutate, kg.	52

Str. Mosfilmovskaia nr. 35, Moscova 117330, U.R.S.S.

Telefon : 143.86.60 ; 143.87.51.

Telex : 411068 TEHEX SU ; 411228 TECEX SU



PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 39 din 30 septembrie 1983

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Noile reglementări cu privire la calcularea, eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire a muncii. Pirghii eficiente de ridicare a nivelului calitativ al activității economice (Constantin Ștefan) 1
- Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Folosirea la întreaga capacitate a potențialului tehnic (Constantin Răduț) 3
- Recuperarea și valorificarea superioară a resurselor (Ioan Crețu) 4
- Coordonate ale activităților de pescuit și piscicultură în Delta Dunării (I) (Marin Nițu) 5
- Creșterea bivoliilor — o importantă sursă de lapte și carne (Agatha Popescu) 7
- TIB — Ediția 1983 sub deviza: comerț-cooperare-dezvoltare (Ioan Georgescu) 9
- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Sporirea rentabilității produselor, a eficienței întregii producții (Gabriel Becheru) 11

CONDUCERE — ORGANIZARE

- În lumina orientărilor și indicațiilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative. Organizarea disciplinei, disciplina organizării (Dan Condrea) 13

TEORII — IDEI

- Sfera de cuprindere a fondurilor sociale de consum (Gr. Vilceanu, Maria Molnar) 15
- Unele probleme ale calității structurii producției sociale (Vasile Pilat) 17
- Școli ● curente ● economiști. Economiști transilvăneni militanți activi pentru emanciparea și unitatea națională (Toader Ionescu) 18

ECONOMIE MONDIALĂ

- Procese și fenomene actuale din economia mondială (XXIV) (dezbateri) 21
- Relansarea economică mondială sub semnul incertitudinilor (Valentin Ne-goită) 24
- R.P. Chineză. Preocupări actuale în economie (Daniel Dăianu) 25
- Tendințe — conjuncturi 26
- Mondorama 27

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate

IN THIS ISSUE

- New settlements concerning the calculation, approval and control of the payment fund. Efficient levers to increase the qualitative level of the economic activity (Constantin Ștefan) 1
- Coordinates of the fishing and pisciculture activities in the Danube Delta (Marin Nițu) 5
- The International Fair—Bucharest 1983 under the motto: trade-cooperation-development (Ioan Georgescu) 9
- The range of the consumption social funds (Gr. Vilceanu, Maria Molnar) 15
- Some issues on the quality of the social production structures (Vasile Pilat) 17
- Schools ● trends ● economists. Transylvanian economists, active militants for the emancipation and the national unity (II) (Toader Ionescu) 18
- Current processes and phenomena in the world economy (XXIV). A debate 21
- The People's Republic of China. Current concerns in economy (Daniel Dăianu) 25

DANS LE NUMÉRO

- Les nouvelles réglementations concernant le calcul, l'octroi et le contrôle du fonds de rétribution du travail. Leviers efficaces pour l'élevation du niveau qualitatif de l'activité économique (Constantin Ștefan) 1
- Coordonnées de la pêche et de la pisciculture dans le Delta du Danube (Marin Nițu) 5
- La Foire Internationale de Bucarest sous la devise: commerce-coopération-développement (Ioan Georgescu) 9
- La sphère des fonds sociaux de consommation (Gr. Vilceanu, Maria Molnar) 15
- Quelques problèmes de la qualité des structures de la production sociale (Vasile Pilat) 17
- Ecoles ● courants ● économistes. Économistes transylvains militants actifs pour l'émancipation et l'unité nationale (II) (Toader Ionescu) 18
- Processus et phénomènes actuels dans l'économie mondiale (XXIV) (débat) 21
- La R.P. Chinoise. Préoccupations actuels dans l'économie (Daniel Dăianu) 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Новое регламентирование расчета, выдачи и контроля фонда оплаты труда. Эффективный рычаг повышения качественного уровня экономической деятельности (Константин Штефан) 1
- Координаты рыболовства и рыбоводства в Дельте Дуная (Марин Ницу) 5
- Международная ярмарка Бухарест — 1983 под девизом «Торговля — кооперирование — развитие» (Иоан Джорджеску) 9
- Сфера охвата общественных фондов потребления (Гр. Вилчану, Мария Молнар) 15
- Некоторые вопросы качества структур общественного производства (Василе Пилат) 17
- Школы — течения — экономисты. Трансильванские экономисты — активные борцы за национальное освобождение и единство (II) (Тоадер Ионеску) 18
- Современные процессы и явления в мировой экономике (В порядке обсуждения XXIV) 21
- КНР. Настоящие задачи в экономике. (Даниел Дăиану) 25

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonându-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie,

Redacția și administrația: 70 159 București, -Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

CĂLĂTORULUI ÎI STĂ BINE CU DRUMUL, dar și cu unul din următoarele RADIORECEPTOARE PORTABILE:

Denumirea	game-undă	greutatea (g)	prețul (lei)
SOLO 300	3 (lungi, medii, ultrascurte)	550	685
SOLO 100	2 (lungi, medii)	290	345
DERBY	2 (lungi, medii)	450	345
RADIOCASSETO-FON PORTABIL RC 520	5		3 900

Oriunde vă aflați puteți audia în condiții optime, ultimele știri, emisiunile de muzică, sport, poezie, teatru, dacă sînteți posesorul unui radioreceptor portabil, procurat din magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat, profilate pentru desfacerea produselor electronice.





PENTRU ZILELE RĂCOROASE DE TOAMNĂ, magazinele comerțului de stat vă recomandă modele noi de pardesie și impermeabile cu pelerină scurtă, canadiene, bluze de vînt, cu cusături aparente și diverse alte accesorii decorative.

REȚINEȚI !

Cele mai noi modele, întilnite în revistele de modă, pot fi cumpărate din magazinele de specialitate ale comerțului de stat.